

Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelma

Vuosikertomus 2022

Tiivistelmä kansalaisille

Sisällysluettelo

1. JOHDANTO.....	3
2. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO.....	3
3. TOIMINTALINJOITTAINEN TARKASTELU	9
3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)	9
3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR).....	13
3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR).....	23
3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR).....	30
3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR).....	35
3.6. REACT-EU -toimenpiteet, EAKR	38
3.7. REACT-EU -toimenpiteet, ESR.....	47
3.8. Tekninen tuki (EAKR ja ESR).....	51
4. OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT	52
5. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN	54
Etelä-Suomi.....	54
Länsi-Suomi.....	57
Itä-Suomi	60
Pohjois-Suomi	62
Valtakunnallinen toiminta	66

Ohjelma: CCI 2014FI16M2OP001

Raportointivuosi: 2022

Vuosikertomus on hyväksytty seurantakomitean kirjallisella menettelyllä 30.5.2023

1. JOHDANTO

Kestävää kasvua ja työtä 2014 - 2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelmaa toteutetaan kaikkialla Suomessa lukuun ottamatta Ahvenanmaata. Ohjelmassa oli alun perin viisi toimintalinjaa ja 13 erityistavoitetta. Ohjelmaa täydennettiin vuonna 2021 covid-19 –pandemian vaikutusten lievittämiseen suunnatulla REACT-EU –kokonaisuudella, joka kostuu kahdesta uudesta toimintalinjasta ja neljästä erityistavoitteesta. Kaikkien hankkeiden tulee toteuttaa jotakin ohjelman erityistavoitteista. Ohjelmalle on asetettu tietyt indikaattoritavoitteet vuosille 2018 ja 2023. Ohjelman yhteen laskettu julkinen (EU + valtio + kunta + muu julkinen rahoitus) rahoituskehys on REACT-EU mukaan lukien 2,6 miljardia euroa, josta EU:n osuus on puolet (pl. REACT-EU, jossa EU:n osuus rahoituksesta on n. 57 %). EU-rahoitus jakautuu Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Euroopan sosiaalirahaston (ESR) toimenpiteisiin.

Ohjelman toimilla tavoitellaan:

- uuden liiketoiminnan syntyä,
- yritysten kasvua ja kansainvälistymistä,
- innovaatio- ja osaamisohjelman laajentamista,
- uusiutuvan energian laajempaa hyödyntämistä,
- energia- ja materiaalitehokkuuden lisäämistä,
- nuorten ja heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä,
- työn tuottavuuden ja työhyvinvoinnin kasvua,
- koulutuksen ja koulutuspalveluiden parantamista sekä
- syrjäytymisen torjuntaa.

REACT-EU:n toimenpiteet painottuvat pandemian vaikutuksista toipumiseen erityisesti digitalisaation ja vihreän siirtymän näkökulmasta. Tietoa rahoituksen hakemisesta saa rakennerahastotukea myöntäviltä viranomaisilta (ns. välittäviltä toimielimiltä) eli ELY-keskuksilta (RR-ELYt), maakuntien liitoilta, Business Finlandilta ja sosiaali- ja terveysministeriöltä. Lisätietoa Suomen ohjelmakauden 2014-2020 rakennerahasto-ohjelmasta saa osoitteesta <https://rakennerahastot.soft.ware.fi>. Hankkeisiin voi tutustua rakennerahastojen tietopalvelussa <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/>.

2. OHJELMAN TÄYTÄNTÖÖNPANO

Taloudelliset tiedot

Suomen rakennerahasto-ohjelma on molempien rahastojen osalta edennyt maksatuksissa EU-keskiarvoa ripeämmin. Ohjelma on myös edistynyt melko tasapainoisesti – toimintalinjojen 1-5 varausasteet ovat 106 - 123 % ja maksatusasteet 84 - 102 %. Myös REACT-EU:n rahoitusosuudet on molempien rahastojen osalta jo varattu. Julkista rahoitusta on maksettu hankkeille 2,414 miljardia euroa (ml. tekninen tuki). Merkittäviä eroja edistymisessä ei ole myöskään eri alueiden välillä.

Rahastokohtaiset erot ovat pienet; EAKR on hieman edellä varausasteella ja ESR maksatusasteella mitattuna. Rahoituksen toteumaa on seurattu säännöllisesti ja raportoitu seurantakomitean sihteeristölle. Varaus- ja maksatusaste on korkein toimintalinjalla 4, joka selittyy mm. oppilaitosten aiempaa vahvemmalla panostuksella kehittämiseen ja parantuneella omarahoitustilanteella. Hitaimmin ohjelmassa on edennyt toimintalinja 3. Välittävien toimielinten arvion mukaan myös sen kehys kuitenkin tulee käytetyksi ohjelmakauden loppuun mennessä.

Hankkeita oli vuodenvaihteeseen mennessä käynnistynyt 11 717 kpl, joista REACT-EU –hankkeita oli 1 636 kpl. EAKR-hankkeiden osuus oli 75 %. Niiden lukumäärää kasvattavat etenkin yritystukihankkeet. Vähähii-lyyttä edistävien hankkeiden osuus toimintalinjoilla 1 ja 2 varattusta ja maksettusta EAKR-rahoituksesta on jo ylittänyt ohjelmakauden alussa asetetun kansallisen 25 %:n tavoitteen; maksatuksista laskettuna osuus oli vuoden 2022 lopulla 26,3 %.

[Yksinkertaistettujen kustannusmallien](#) laajan käytön johdosta maksatushakemukset pystytään käsittelemään pääsääntöisesti merkittävästi niille määritellyä 90 päivän enimmäisaikaa nopeammin. Tältä osin muutos edelliseen ohjelmakauteen verrattuna on suuri.

Taulukko 1: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+valtio+kunnat+ muu julkinen rahoitus, milj. euroa) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa toimintalinjoittain ja erityistavoitteittain 31.12.2022 mennessä.

Toimintalinja/Erityistavoite	Julkinen rahoitus (josta EU 50 %), tilanne 31.12.2022				Hankkeita	
	Kehys	Varattu	(%)	Maksettu		(%)
TL1 Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)	642 560 018	754 862 866	117,5 %	573 291 497	89,2 %	4 565
1.1. Uuden liiketoiminnan luominen		97 735 212		73 265 489		939
1.2. Pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen*		70 235 554		61 577 612		60
2.1. Pk-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen		393 997 927		304 362 214		2 858
3.1. Pk-yritysten energiatehokkuuden edistäminen		192 894 173		134 086 182		708
TL2 Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)	844 818 290	926 266 506	109,6 %	759 173 574	89,9 %	2 885
3.2. Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen		268 181 649		216 641 758		827
4.1. Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuusien pohjalta		474 712 731		401 494 429		1 156
5.1. Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistaminen		183 372 126		141 037 387		902
TL3 Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)	467 093 656	496 498 533	106,3 %	392 780 280	84,1 %	1 115
6.1. Nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen		321 607 301		254 452 247		624
7.1. Tuottavuuden ja työhyvinvoinnin parantaminen		153 531 099		120 677 792		420
8.1. Työ- ja koulutusurien sukupuolenumukaisen eriytymisen lieventäminen		21 360 133		17 650 240		71
TL4 Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)	330 118 988	404 582 218	122,6 %	336 880 489	102,0 %	945
9.1. Siirtymävaiheita ja koulutuksellista tasa-arvoa tukevien palveluiden parantaminen		229 367 156		194 268 852		497
9.2. Kasvu- ja rakennemuutosalojen koulutuksen tarjonnan ja laadun parantaminen		175 215 062		142 611 637		448
TL5 Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta (ESR)	200 072 114	214 239 861	107,1 %	174 595 159	87,3 %	553
10.1. Työelämän ulkopuolella olevien työ- ja toimintakyvyn parantaminen		214 239 861		174 595 159		553
TL6 Tekninen tuki (EAKR)	51 929 034	59 712 443	115,0 %	49 812 715	95,9 %	15
11.1. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		59 712 443		49 812 715		15
TL7 Tekninen tuki (ESR)	33 837 102	39 716 695	117,4 %	39 120 130	115,6 %	3
11.2. Rakennerahasto-ohjelman tehokkaan toimeenpanon varmistaminen		39 716 695		39 120 130		3
TL8 REACT-EU (EAKR)	200 510 955	228 634 791	114,0 %	70 115 374	35,0 %	1 338
12.1. Pk-yritystoiminnan vahvistaminen erityisesti digitalisaation ja vihreän talouden näkökulmasta		157 216 697		58 569 012		1 093
12.2. Tutkimus- ja innovaatiotoiminnan kehittäminen erityisesti digitalisaation edistämisen ja yhteiskunnan hiilineutraalisuustavoitteen toteutumisen näkökulmasta		71 418 094		11 546 362		245
TL9 REACT-EU (ESR)	85 933 265	91 076 033	106,0 %	18 230 529	21,2 %	298
12.3. Digitaalisten taitojen parantaminen		49 637 272		10 362 229		163
12.4. Yritysten ja yrittäjien muutostyökykyiden lisääminen		41 438 761		7 868 300		135
Kaikki yhteensä	2 868 331 191	3 215 589 946	112,1 %	2 413 999 746	84,2 %	11 717
EAKR	1 747 838 735	1 969 476 606	112,7 %	1 452 393 160	83,1 %	8 803
ESR	1 120 492 456	1 246 113 340	111,2 %	961 606 587	85,8 %	2 914

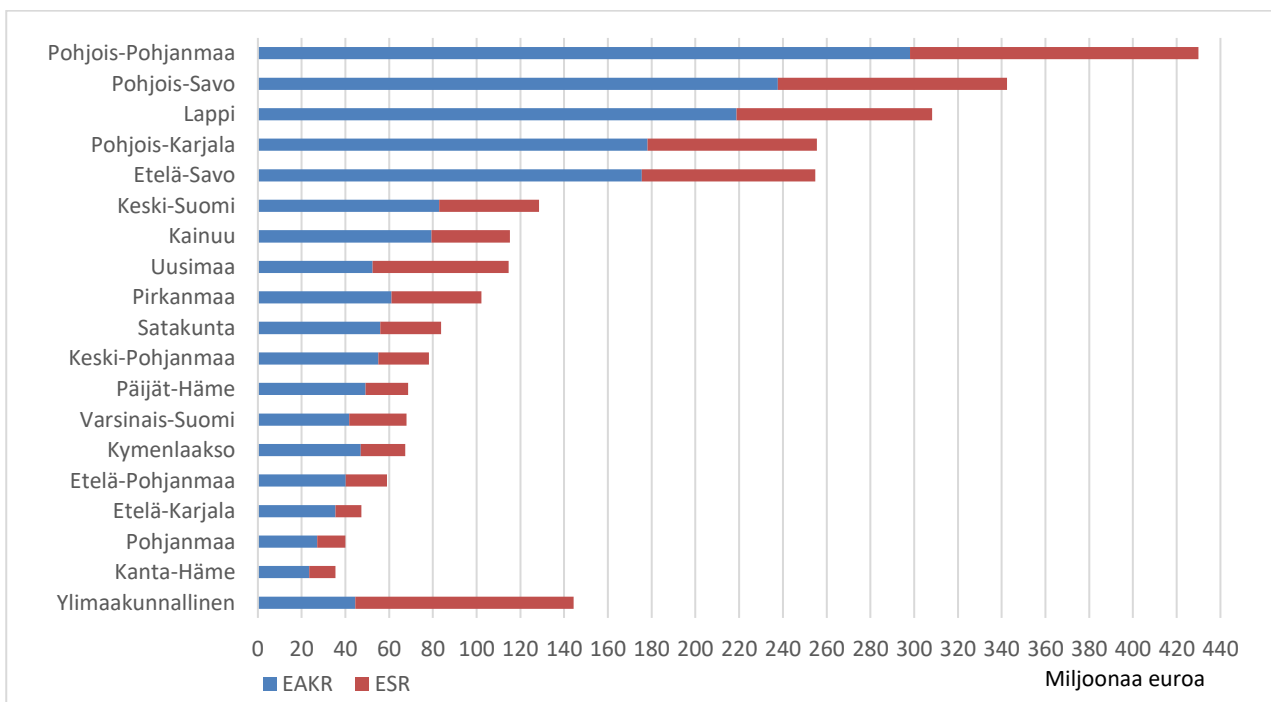
*) Käytettävissä vain Itä- ja Pohjois-Suomessa

Ohjelmärahoituksen indikaatiivisesta maakunnittaisesta jakaumasta päätettiin ohjelmakauden alussa. Sen mukaisesti alueellisesta rahoituksesta n. 70 % kohdistuu Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntiin. Toteuma 31.12.2022 heijastaa sovittuja kehyksiä. Eniten EAKR- ja ESR-rahoitusta on siten varattu ja maksettu käytettävissä olevien kehysten mukaisesti Pohjois-Pohjanmaalla, Pohjois-Savossa ja Lapissa (taulukko 2 ja kuva 1). Vastaavasti vähiten julkista rahoitusta on hankkeille varattu ja maksettu Kanta-Hämeessä, Pohjanmaalla ja Etelä-Karjalassa. Ei-maakuntakohtennettu –rahoituskehukseen sisältyvät ohjelman hallintokuluihin varatun teknisen tuen lisäksi ns. valtakunnalliset hankkeet, joiden osuus ESR:n kokonaiskehyksestä on 25 % ja EAKR:n peruskehyksestä alkuperäisen suunnitelman mukaan 10 %. INKA-ohjelman päättymisen myötä EAKR:n valtakunnallisen toiminnan osuus tulee jäämään alle 10 %:n. Myös ns. kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Tampere, Turku ja Oulu) toteuttama kestävä kaupunkikehittäminen kokonaisuus ("6AIKA") sisältyy ei-maakuntakohtennettu –kehukseen. Mikäli edellisistä luvuista poimitaan erikseen REACT-EU:n osuus, on maakunnittainen jakauma erilainen (kuva 2); pandemian vaikutusten lievittämiseen tarkoitettua rahoitusta kohdistettiin väkirikaille alueille, joissa erityisesti palveluelinkeinot ovat merkittävässä roolissa.

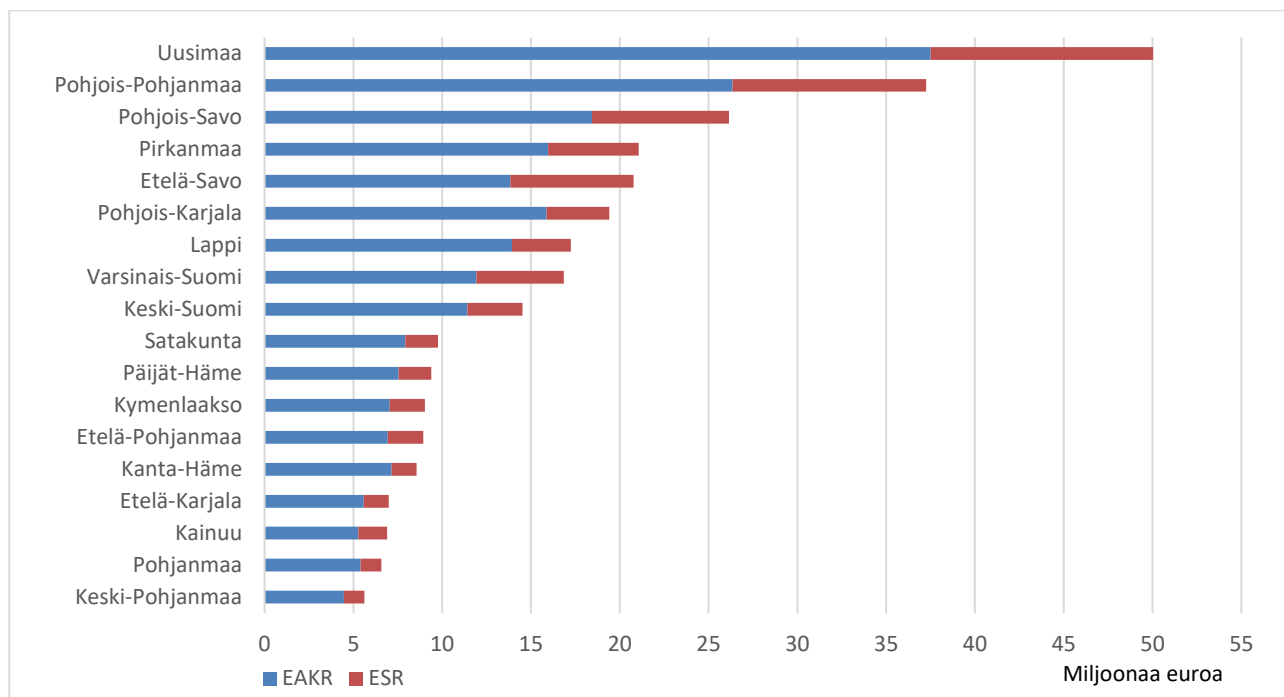
Taulukko 2: Varattu ja maksettu julkinen rahoitus (EU+ valtio+ kunnat+ muu julkinen rahoitus, milj. euroa) sekä hankemäärät rakennerahasto-ohjelmassa rahoituskehysittain ja rahastoittain 31.12.2022 mennessä

Rahoituskehys	EAKR (milj. euroa)			ESR (milj. euroa)			Yhteensä (milj. euroa)			
	Varattu	Maksettu	Kpl	Varattu	Maksettu	Kpl	Varattu	Osuus	Maksettu	Kpl
Pohjois-Pohjanmaa	298,1	224,0	1 206	131,9	101,2	346	430,0	13,4 %	325,2	1 552
Pohjois-Savo	237,7	174,5	748	104,7	73,8	328	342,4	10,6 %	248,3	1 076
Lappi	218,8	159,9	913	89,5	68,9	269	308,3	9,6 %	228,8	1 182
Pohjois-Karjala	178,1	128,8	578	77,5	56,1	171	255,5	7,9 %	184,8	749
Etelä-Savo	175,5	127,9	560	79,3	62,3	227	254,8	7,9 %	190,2	787
Keski-Suomi	82,9	56,2	531	45,6	30,4	123	128,6	4,0 %	86,7	654
Kainuu	79,4	63,4	341	35,7	28,0	109	115,1	3,6 %	91,4	450
Uusimaa	52,4	23,7	370	62,3	44,0	182	114,7	3,6 %	67,7	552
Pirkanmaa	61,0	35,8	525	41,2	26,1	104	102,2	3,2 %	61,9	629
Satakunta	55,9	42,0	332	27,9	18,8	72	83,8	2,6 %	60,8	404
Keski-Pohjanmaa	55,1	42,7	322	23,1	16,3	56	78,2	2,4 %	59,1	378
Päijät-Häme	49,3	38,6	390	19,5	15,2	65	68,7	2,1 %	53,8	455
Varsinais-Suomi	41,7	26,8	394	26,1	18,9	78	67,9	2,1 %	45,7	472
Kymenlaakso	47,1	34,0	259	20,3	15,6	71	67,3	2,1 %	49,6	330
Etelä-Pohjanmaa	40,2	27,2	291	18,8	12,6	62	59,0	1,8 %	39,9	353
Etelä-Karjala	35,5	26,6	228	11,8	9,2	48	47,3	1,5 %	35,8	276
Pohjanmaa	27,2	19,4	360	12,8	9,6	36	40,0	1,2 %	28,9	396
Kanta-Häme	23,4	15,7	228	12,0	9,2	40	35,5	1,1 %	25,0	268
Ei-maakuntakohd.	165,7	150,5	136	306,3	277,3	323	472,0	14,7 %	427,8	459
Ylimaakunnallinen	44,5	34,6	91	99,8	68,1	204	144,4	4,5 %	102,6	295
Yhteensä	1 969,5	1 452,4	8 803	1 246,1	961,6	2 914	3 215,6	100,0 %	2 414,0	11 717
Etelä- ja Länsi-Suomi	516,5	346,1	3 908,0	298,3	209,6	881,0	814,9	25,3 %	555,7	4 789,0
Itä- ja Pohjois-Suomi	1 242,7	921,2	4 668,0	541,7	406,7	1 506,0	1 784,4	55,5 %	1 327,8	6 174,0

Kuva 1: Alueellisessa päätöksenteossa varattu julkinen rahoitus (EU+ valtio+ kunnat +muu julkinen rahoitus, milj. euroa) maakunnittain ja rahastoittain 31.12.2022 mennessä

Kuva 2: Alueellisessa päätöksenteossa varattu REACT-EU –toimenpidekokonaisuuksien julkinen rahoitus (EU+ valtio+ kunnat +muu julkinen rahoitus, milj. euroa) maakunnittain ja rahastoittain 31.12.2022 mennessä

Indikaattoritiedot

Vuoden 2022 loppuun mennessä rakennerahasto-ohjelman rahoituksella on toteutuneiden seurantatietojen mukaan

ESR-hankkeissa (pl. REACT-EU):

Osallistunut:

- ✓ 249 126 työtöntä tai työelämän ulkopuolella olevaa (joista naisia 131 515 eli 53 %) ja 184 736 työssä olevaa henkilöä (joista naisia 123 425 eli 67 %)
- ✓ 90 091 alemman tai ylemmän peruskoulutuksen suorittanutta henkilöä (joista naisia 44 349 eli 49 %), 165 358 henkilöä joilla on keskiasteen tai ylemmän keskiasteen koulutus (joista naisia 90 404 eli 55 %) ja 166 553 henkilöä, joilla on korkea-asteen koulutus (joista naisia 113 938 eli 68 %)
- ✓ 18 659 opinto-ohjaajaa, uraneuvojaa ja muuta ohjauspalveluiden asiantuntijaa (joista naisia 14 213 eli 76 %)
- ✓ 58 625 maahanmuuttajaa, ulkomaalaistaustaista tai vähemmistöön kuuluvaa henkilöä (joista naisia 32 052 eli 55 %)
- ✓ 10 971 vammaista henkilöä (joista naisia 5 580 eli 51 %)
- 10 600 henkilöä on aloittanut koulutuksen lopettaessaan hankkeessa (joista naisia 5 798 eli 55 %)
- 21 276 työttömänä tai työelämän ulkopuolella ollutta saanut työpaikan (joista naisia 10 870 eli 51 %)
- Tuettu 39 267 mikro- ja pk-yritystä

EAKR-hankkeissa (ml. REACT-EU):

- Syntynyt 584 uutta yritystä (joista naisten perustamia 202 eli 35 %)
- Luotu 12 610 uutta työpaikkaa (joista naisten osuus 4 124 eli 33 %)
- Luotu 1 091 uutta TKI–työpaikkaa (joista naisten osuus 378 eli 35 %)
- 4 255:ssä pk-yrityksessä tapahtunut merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys
- 2 836 pk-yritystä aloittanut viennin tai laajentanut uudelle vientimarkkina-alueelle
- 4 742 yritystä käynnistänyt TKI-toiminnan tai -yhteistyön yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa
- 24 876 yritystä osallistunut tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämiin hankkeisiin
- 1 087 yritystä kehittänyt markkinoille uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen
- 1 499 yritystä kehittänyt itselleen uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen
- 1 434 pk-yritystä aloittanut uuden liiketoiminnan
- 2 452 yhdyskunnissa kehitettyä uutta vähähiilisyttä edistävää ratkaisua
- 1 026:n itä- ja pohjoissuomalaisen pk-yrityksen saavutettavuus parantunut

Taulukko 3: Eräiden EAKR-tuotosindikaattoreiden kertymä maakunnittain 31.12.2022 mennessä (otsikkorivin selitteet taulukon alapuolella)

Maakunta/alue	MJRM€	01	02	03	04	05	06	07	08	09	10	11	12
Etelä-Karjala	26,61	45	384	27	95	88	128	569	63	12	12	87	0
Etelä-Pohjanmaa	27,24	29	279	13	108	66	93	1 182	37	6	4	16	0
Etelä-Savo	127,90	56	1 778	85	313	217	230	1 006	34	8	30	416	46
Kainuu	63,42	7	760	63	196	130	120	817	267	34	25	27	62
Kanta-Häme	15,72	28	174	22	131	104	149	783	85	15	9	16	0
Keski-Pohjanmaa	42,74	20	476	32	143	58	94	310	27	12	6	14	7
Keski-Suomi	56,24	23	893	62	212	127	142	760	80	12	17	34	0
Kymenlaakso	34,00	30	360	68	116	143	135	1 005	121	18	5	54	0
Lappi	159,92	44	889	54	348	213	359	1 459	163	43	59	232	139
Pirkanmaa	35,76	17	505	43	262	164	69	541	71	1	31	37	0
Pohjanmaa	19,37	30	422	6	127	77	98	546	15	0	6	58	0
Pohjois-Karjala	128,77	25	837	45	271	116	370	2 187	536	70	35	140	90
Pohjois-Pohjanmaa	223,95	103	1 968	121	615	669	419	2 205	257	19	59	322	477
Pohjois-Savo	174,47	44	1 366	134	395	231	416	1 757	194	51	34	401	205
Päijät-Häme	38,62	33	373	40	230	144	274	909	178	19	8	59	0
Satakunta	42,04	4	307	57	135	57	262	1 440	32	5	10	61	0
Uusimaa	23,69	16	454	67	301	29	140	633	195	30	6	28	0
Varsinais-Suomi	26,81	8	344	31	223	150	209	472	36	0	18	88	0
Maakunnat yht.	1267,28	562	12 567	966	4 221	2 783	3 707	18 581	2 391	355	374	2 090	1 026
Etelä-Suomi	165,45	160	2 088	253	1 096	658	1 035	4 371	678	94	58	332	0
Länsi-Suomi	180,65	103	2 406	179	844	491	664	4 469	235	24	68	206	0
Itä-Suomi	431,15	125	3 981	264	979	564	1 016	4 950	764	129	99	957	341
Pohjois-Suomi	490,04	174	4 092	269	1 302	1 070	992	4 791	714	108	149	595	685
Valtak. +ylimaak.	185,11	22	43	125	34	53	1035	6295	195	64	121	362	0
Kaikki yhteensä	1452,39	584	12 610	1 091	4 255	2 836	4 742	24 876	2 586	419	495	2 452	1 026

- M€ Maksettu julkinen rahoitus, miljoonaa euroa
- 01 Uudet yritykset
- 02 Uudet tuella aikaansaadut työpaikat yrityksissä
- 03 Uudet tuella aikaansaadut t&k&i -työpaikat
- 04 Pk-yritykset, joissa merkittävä liikevaihdon tai henkilöstön lisäys
- 05 Pk-yritykset, jotka aloittavat viennin tai laajentavat uudelle vientimarkkina-alueelle

- 06 Yritykset, jotka käynnistävät TKI-toiminnan tai -yhteistyön yliopistojen, korkeakoulujen tai tutkimuslaitosten kanssa
- 07 Tutkimus- ja kehittämisinstituutioiden vetämään hankkeeseen osallistuneet yritykset
- 08 Yritykset, jotka kehittävät uuden tai merkittävästi parannetun tuotteen markkinoille (tuote on uusi markkinoilla tai yrityksille)
- 09 Yritykset, joihin syntyy uusiutuviin energiaratkaisuihin tai vähähiilisuuden tukemiseen perustuvaa uutta liiketoimintaa
- 10 Yritykset, jotka tuovat markkinoille uuden tai merkittävästi kehitetyn vähähiilisyyttä edistävän tuotteen tai materiaalin
- 11 Yhdyskuntien vähähiilisyyttä edistävät uudet ratkaisut
- 12 Pk-yritykset, joiden saavutettavuus on parantunut (käytettävissä vain Itä- ja Pohjois-Suomessa)

Täytäntöönpanon kuvaus

Vuonna 2022 käynnistyi enää 380 uutta hanketta, joista kaksi kolmasosaa oli REACT-EU-hankkeita. Rahoituksen kysynnässä olikin nähtävissä selvää hiipumista hakijoiden mielenkiinnon kohdistuessa jo uuteen ohjelma-kauteen. Avoinna olleiden hakujen - sekä vanhan että uuden kauden - runsaus saattoi myös hämmentää hakijoita. Koronapandemian seurauksena molempien rahastojen hankkeissa yleistyi digitaalisten välineiden käyttö. Hanketoimijoiden kiinnostus yhteistyöhön yli maakuntarajojen on pysynyt korkeana - yhteistyö nähdään lisäarvona hankkeiden toteutuksessa. Koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset näkyivät hanketoiminnassa lisääntyneinä muutospäätöksiä, kun toimenpiteet viivästyivät. Investointien osalta esim. komponenttien hintojen ja toimitusten viivästyminen vaikuttivat hankkeiden toteuttamiseen.

EAKR:n yritysrahoituksessa (yrityksen kehittämisavustus ja yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus) ohjelmakauden 2014–2020 haut päättyivät jo 31.10.2021, joten myöntövaltuudet sidottiin suurelta osin jo vuoden 2021 aikana. Vuonna 2022 toimenpiteet painoutuivatkin käynnissä olevien hankkeiden maksatusten ja muutoshakemusten käsittelyyn. Yritysten toteuttamissa hankkeissa keskeisiä teemoja olivat tuotannon uudistamiseen tähtäävät investoinnit ja digitaalisuus sekä erilaisten tuotteiden ja palvelujen kehittäminen. Lisäksi rahoitettiin mm. yritysten kasvuselvityksiä ja kansainvälistymisvalmiuksien kehittämistä. Yritystukien osalta vuoden 2022 toiminnassa alkoi painottua uusi ohjelmakausi: keväällä valmistelu ja hakujen käynnistäminen sekä loppuvuonna rahoituspäätökset.

Maakunnan liittojen rahoittamissa EAKR-hankkeissa keskeisiä teemoja olivat mm. matkailun, älykkään erikoistumisen, digitalisaation ja oppilaitosten infran kehittäminen. Vuonna 2022 raportoitui edellisvuoteen verrattuna selvästi enemmän tuotosindikaattoreita. Erityisesti työllisyyttä mittaavien indikaattorien kertymisessä oli nähtävissä selkeää kasvua edellisvuoteen verrattuna. On kuitenkin edelleen tarpeen kiinnittää huomiota raportoinnin oikeellisuuteen ja indikaattorien kertymiseen. REACT-EU-hankkeiden osalta indikaattorit eivät ole ehtineet vielä kaikilta osin realisoitua raportoinneissa.

ESR-hankkeissa osallistujatietojen kerääminen uudenaikaisessa toimintaympäristössä tuntuu osalle toteuttajista haasteelliselta. Vaikka hankkeisiin on arvioitu osallistuvan hyvin asiakkaita, eivät kaikki toteuttajat ole löytäneet toimivia tapoja kerätä ESR Henkilöön tallennettavia tietoja erityisesti silloin, kun toiminta on pääosin etätoteutusta. Osallisuutta ja työllisyyttä edistävissä hankkeissa ukrainalaisten osallistuminen ja tarpeet alkoivat hiljalleen näkyä vuoden lopulla.

Uuden ohjelmakauden käynnistymisen viivästyessä päättyvän kauden ESR-rahoitukselle oli vielä kysyntää. Rahoitusta oli käytössä erityisesti työelämän ulkopuolella olevaan kohderyhmään sekä REACT EU:n osalta digi- ja vihreän siirtymän muutoskyvykkyyden parantamiseen. Kokonaisuudessaan REACT-EU -hankkeet olivat pienehköjä ja nopeasti toteutettavia käytännönläheisiä kehittämishankkeita. Konkreettisia toimenpiteitä toteutettiin kohtuullisen tehokkaasti tiiviillä aikataululla. ESR-hankkeiden toimintaedellytykset ovat parantuneet koronarajoitusten loputtua. Silti etäopiskelu ja -työ sekä hybridiosallistuminen opiskelussa ja työssä ovat edelleen vahvasti mukana kehittämisessä. Haasteita on niin opetuksen järjestämisessä, työn johtamisessa kuin etäopiskelun ja työn kuormittavuudessa.

Rakennerahasto-ohjelman seurantakomitea kokoontui vuonna 2022 vain kerran. Helsingissä järjestetty kokous pidettiin 11.5.2022, jolloin hyväksyttiin vuoden 2021 vuosikertomus. Vuoden 2022 aikana järjestettiin kaksi kirjallista menettelyä. Seurantakomitea hyväksyi 8.2.2022 päättyneessä kirjallisessa menettelyssä ohjelmanmuutoksen, jolla lisättiin REACT-EU-rahoituksen vuoden 2022 osuus (EU-osuus yht. 36,444 milj. euroa) ohjelman rahoituskehikseen. Lisäksi 21.11.2022 päättyneessä kirjallisessa menettelyssä seurantakomitea hyväksyi ohjelman tarkistetun arviointisuunnitelman, jota oli täydennetty REACT-EU –osuutta (toimintalinjat 8 ja 9) koskevalla kuvauksella. Seurantakomitean sihteeristö kokoontui vuonna 2022 kahdesti. Erillistä vuosikokousta komission kanssa ei järjestetty.

3. TOIMINTALINJOITTAINEN TARKASTELU

3.1. Pk-yritystoiminnan kilpailukyky (EAKR)

Toimintalinjalla on käynnistynyt 31.12.2022 mennessä 4 565 hanketta, joille oli varattu yhteensä 754,9 milj. euroa julkista rahoitusta. Tärkein erityistavoite on 2.1. *PK-yritysten kasvun ja kansainvälistymisen edistäminen* (52 % varatusta rahoituksesta). Toisena on 3.1 *PK-yritysten energiatehokkuuden edistäminen* (26 %). *Uuden liiketoiminnan luominen* (1.1) osuus oli 13 % ja vain Itä- ja Pohjois-Suomea koskevan *PK-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantaminen* (1.2) runsaat 9 % rahoituksesta.

Etelä-Suomessa toimenpiteet kohdistuivat pääosin yritysverkostojen luomiseen ja yritysten liiketoiminnan kehittämiseen ja kansainvälistymiseen. Hankkeisiin saatiin hyvin mukaan pk-yrityksiä. Merkittävin haaste on ollut osaavan työvoiman rekrytointi ja vaihtuvuus.

Länsi-Suomessa ei ollut enää haettavissa rahoitusta yritystukiin. Jo rahoitettujen yrityshankkeiden toteutusta vaikeuttivat Ukrainan sodasta seurannut energiasektorin muutos sekä inflaatio ja nousevat korot. Vielä käynnissä olleet maakunnan liittojen hankkeet kohdistuivat Keski-Suomen alueelle.

Itä-Suomessa myönnettiin rahoitusta kuudelle yrityksen kehittämishankkeelle - kaikki et. 1.2:een. Avustusta on toimintalinjalla myönnetty kokonsa, toimialansa sekä ikänsä puolesta hyvin erilaisille yrityksille. Maakuntaliitot rahoittivat yritysverkostojen kehittämistä ja pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantamista.

Pohjois-Suomessa rahoitettiin enää muutamia yrityshankkeita, jotka liittyivät uuden liiketoiminnan kehittämiseen sekä kasvua tukeviin investointeihin valmistavassa teollisuudessa. Maakunnan liitot rahoittivat kuusi hankkeita, jotka keskittyivät erityisesti matkailuun ja kulttuuriin.

Hanke-esimerkkejä:

Kansainvälisesti kasvava kesä Ruka-Kuusamon alueella

Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy

Toteutusaika: 1.9.2022–31.8.2023

Suunniteltu rahoitus yhteensä: 275 859 euroa

Ruka-Kuusamon alueella on viime vuosina panostettu vahvasti lentoyhteysien kehittämiseen ja matkanjärjestäjä- sekä vaikuttajayhteistyöhön. Kesämatkailu on korona-aikana kehittynyt alueella suotuisaan suuntaan, mutta lähinnä kotimaisten asiakkaiden keskuudessa. Sen sijaan kansainvälisten asiakkaiden osuus kesämatkailussa on edelleen vähäinen. Muissa Pohjoismaissa on onnistuttu kesän markkinoinnissa ja kansainvälisten asiakkaiden tavoittamisessa selkeästi Suomea paremmin. Kesämatkailun kansainvälistymisen edistämiseksi on tarve sen vuoksi selvittää ja vertailla pohjoismaisten valikoitujen destinaatioiden kesämatkailua. Työpöytäselvityksen tulosten perusteella ymmärretään myös alueen olemassa olevat vahvuudet muihin verrattuna sekä löydetään kehityskohteita jatkotoimia varten.

Ruka-Kuusamo Matkailu ry:n uudistetun matkailustrategian mukaan tavoitteena on olla paras lomakohte perheille kaikkina vuodenaikoina. Hankkeessa toteutetaan sen vuoksi asiakaskohderyhmäselvitys liittyen kansainvälisiin perhematkailijakohderyhmiin: kartoitetaan soveltuvia markkina-alueita ja niillä toimivia kansainvälisiä matkanjärjestäjiä. Hankeen tavoitteena on myös laajentaa alueen näkyvyyttä hyödyntäen sosiaalisen median eri sisältötyyppejä sekä jalkauttaa tiedolla johtamisen välineitä/työkaluja käytäntöön yhdistyksen omia datalähteitä hyödyntäen.

Hankkeen toimenpiteet jakautuvat kahteen työpakettiin:

TP1: Markkinatiedon kerääminen. Työpaketissa toteutetaan asiantuntijapalveluhankintana kohderyhmäkartoitus kansainvälisiin perhematkailijakohderyhmiin liittyen sekä selvitetään työpöytäselvityksenä Pohjoismaisten valikoitujen destinaatioiden kesämatkailun rakennetta ja kesämatkailun edistämiseksi tehtyjä toimenpiteitä.

TP2: Matkailuviennin kehittäminen. Työpaketissa vahvistetaan matkailuviennin mahdollistavia verkostoja ja yhteistyötä sekä suunnitellaan ja testataan alueen tunnettuutta lisääviä toimenpiteitä työpaketin 1 ja muiden käynnissä olevien matkailuhankkeiden tulosten pohjalta.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A78774>

Kiehtovat tarinat Rokua Geopark alueen vetovoimatekijöiksi

Humanpolis Oy

Toteutusaika: 1.10.2022–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 215 152 euroa

Pohjois-Pohjanmaalla Muhoksen, Utajärven ja Vaalan kunnissa sijaitseva Rokua UNESCO Global Geopark on Suomen ensimmäinen kohdealue UNESCO:n kansainvälisessä geotieteiden ja geoparkien IGGP ohjelmassa. Ohjelmaan hyväksytään alueita, joilla on ainutlaatuinen ja kansainvälisesti tarkastellen arvokas geologinen perintö. Geopark-alueiden tavoitteena on vahvistaa alueensa elinvoimaa erityisesti vastuullisen geomatkailun edistämiseksi. Geoparkeissa on geologian lisäksi tärkeä tuoda esiin kokonaisvaltaisesti luonnon ja kulttuurin perintöä, jotka ovat kehittyneet tiiviissä vuorovaikutuksessa geologian kanssa.

Rokua Geopark alueelle sijoittuu runsaasti valtakunnallisesti ja kansainvälisestikin arvokasta ja kiehtovaa kulttuuriperintöä, joka alueen matkailupalveluissa on vielä vähän hyödynnetty ja esiin tuotu resurssi. Nyt haettavan hankkeen keskeisenä tavoitteena on Rokua Geopark alueen kiinnostavuuden ja vetovoimaisuuden lisääminen erityisesti kulttuuripainotteisia ja elämyksellisiä sisältöjä etsivien matkailijoiden keskuudessa, ja siten hakea uutta kasvua alueelliseen matkailuliiketoimintaan. Hankkeen tavoitteena on myös parantaa Rokua Geopark alueen valmiuksia vastata Oulu2026 kulttuuripääkaupunkivuoden tuomiin matkailullisiin mahdollisuuksiin ja kehittämistarpeisiin.

Hankkeessa Rokua Geopark alueen tarinoita kootaan tarinatietokannaksi, joka tuo tarinat uudella tavalla yrittäjien, yhdistysten, koulujen ja muiden alueen toimijoiden käyttöön. Tarinoita tuodaan näkyviksi alueen infopisteissä, retkeilyreittien varrella ja digitaalisilla alustoilla. Lisäksi hankkeessa pilotoidaan tarinoiden herättäminen henkiin innovatiivisten virtuaalimallinnuksen ratkaisujen keinoin, sekä pilotoidaan kulttuuriperinnön pelillistäminen alue-esittelyn ja matkailumarkkinoinnin tarpeisiin. Hankkeessa järjestetään alueen matkailutoimijoille tarinallisuuteen keskittyviä työpajoja, joilla edistetään tarinallisuuteen liittyvää osaamista ja tuotteistamista.

Hanke toteutetaan Rokua Geoparkia hallinnoivan Humanpolis Oy:n sekä Kajaanin ammattikorkeakoulun pelialan laboratorion yhteishankkeella.

<https://www.rokuageopark.fi/fi/matkailu>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78792>

Kuhmon Kalevankankaan kehittäminen kalevalaisuuden ja sotamatkailun näkökulmista

Kuhmon kaupunki

Toteutusaika: 1.3.2022–30.9.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 128 034 euroa

Kestävän matkailun mukaisesti Kuhmon matkailutoimijat haluavat kehittää Kalevalan aluetta niin, että matkailijat pääsevät kokemaan kalevalaisuuden ja talvisodan eri tavoin ja aistimaan molempien teemojen aikaan-

saamat tunne-elämykset (experience). Sotamatkailua halutaan kehittää niin, että matkailija pääsee kokemaan myös sodan jäljet (tunnekokemukset) luonnolle, ihmisille ja erityisesti naisille. Hankkeen päätavoite on kehittää matkailun kansainvälistä liiketoimintaa.

Hankkeen tuloksena Kalevalankankaan alueen liiketoiminnan rakentamisessa hyödynnetään benchmarkingin avulla saatuja oppeja. Alueesta on tehty kilpailukykyanalyysi sekä infrastruktuurianalyysi ja saatu näin selville hyvät toteutustavat ja liiketoiminnallinen perusta sekä yhteistyöverkosto ja sen nyky- ja tahtotila. Lisäksi on tehty alueen kehittämissuunnitelma ja rahoitussuunnitelma sekä ansaintalogiikka Kalevalan kylän ja sota- matkailun osalta. Myynti- ja markkinointisuunnitelma on laadittu eri kohderyhmille. Liiketoiminnan toimitus- ketjut on myös kuvattu sekä rakennettu toimenpidesuunnitelma, josta selviää vastuutahto ja rahoitus.

<https://www.kuhmo.fi/kuhmon-kalevalankankaan-kehittaminen-kalevalaisuuden-ja-sotamatkailun-nakokulmista/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A78641>

Lakeland – Jyväskylä Region 2019–2021

Jyväskylän kaupunki

Toteutusaika: 1.1.2019–30.6.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 750 000 euroa

Hankkeen tavoitteena oli parantaa Keski-Suomen pienten ja keskisuurten matkailu- ja palveluyrityksien kilpailukykyä luomalla alueelle kansainvälisen matkailun yhteinen toimintamalli ja kehittämällä Keski-Suomessa kansainvälisen matkailun profiilia, tunnettuutta ja löydettävyyttä sekä lisätä yhteistyötä yli maakunta- ja maarajojen. Hankkeessa perustettiin Keski-Suomen alueelle kansainvälisen matkailun toimintamalli ja matkailun alueorganisaatio, Destination Management Organization (DMO). Kyse kuntien välisestä yhteistyöstä, jossa yksi ottaa vetovastuun matkailuasioiden eteenpäinviemisestä valtakunnallisesti tunnetulla mallilla ja virallisena alueorganisaationa. DMO-toiminta aloitettiin vuoden 2022 alusta. Keski-Suomen 22 kunnasta 18 päätti lähteä mukaan DMO-toimintaan ja kuntien kanssa solmittiin kolmivuotinen määräaikainen yhteistyösopimus. Mallin myötä vahvistettiin myös Keski-Suomen ja Suomen muiden Lakeland -alueiden välistä yhteistyötä. Western Lakeland -yhteistyö Tampereen, Hämeenlinnan ja Lahden alueorganisaatioiden kanssa oli esimerkillisen aktiivista koko hankkeen ajan.

Hanke sisälsi myös Keski-Suomen matkailutoimijoille kansainvälistymiseen tähtääviä avoimia valmennustilaisuuksia, työpajoja ja verkostoitumistapahtumia. Yhdessä Visit Jyväskylä Regionin kanssa järjestettiin kansainvälisiä toimintoja aloittaville yrittäjille kansainvälistymispolku talvella 2021–2022. Hankkeessa lisättiin myös alueen kansainvälisen tunnettuutta brändityön ja kansainvälisen toiminnan avulla. Hankkeen keskeisenä yhteistyökumppanina toimi Visit Finland. Yhteistyön avulla löydettiin Keski-Suomen matkailulle uutta tunnettuutta muun muassa saksankielisessä Euroopassa ja Iso-Britanniassa.

Hankeaikaa leimasi pandemia rajoituksineen. Rahoitukset kohdistuivat voimakkaasti matkailualalle. Hankkeen toiminta sopeutettiin pandemiarajoituksiin siten, että useat live-tapahtumiksi suunnitellut tapahtumat siirrettiin tapahtuviksi erilaisilla alustoilla. Näin saatiin aikaan resurssien erittäin tehokasta käyttöä. Hankkeen myötä useille matkailualan yrityksille avautui kansainvälisen liiketoiminnan mahdollisuudet. 34 yritystä ilmoitti lähtevänsä tavoittelemaan kansainvälistä liiketoimintaa ja 33 yritystä laajensi tai suunnitteli laajentavansa uudelle vientimarkkina-alueelle hankeaikana.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A74563>

Polku IT-yrittäjyyteen

Centria-ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.9.2022–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 195 130 euroa

Hanke etsii keinoja synnyttää konkreettisen tekemisen kautta uusia IT-alan yrityksiä Keski-Pohjanmaan alueelle. IT-alan tulevaisuus, ja sitä myötä yleinen digitalisaatio sekä vihreä siirtymä, nojaavat ketteriin tiimeihin sekä yksittäisten osaajien verkostoihin. Nämä tiimit ja osaajat eivät välttämättä työskentele keskisuurten tai suurten yritysten palveluksessa, vaan toimivat mikro- ja pienyrityksissä sekä freelancereina. Hankkeen tavoitteena on toteuttaa toimenpiteitä, joilla varmistetaan Keski-Pohjanmaan nuorten mahdollisuudet toimia IT-yrittäjinä omalla alueellaan sekä luodaan mahdollisuuksia kansainvälisille opiskelijoille käynnistää IT-alan yritystoimintaa. IT-yrittäjyyskulttuurin kehittymisen kautta alueen vetovoima uusille IT-osaajille paranee, ja myös muut toimijat kuten teollisuus näkevät alueen vetovoimaisempana.

<https://net.centria.fi/hanke/polku-it-yrittajyyteen/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78794>

3.2. Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen (EAKR)

Toimintalinjalla on 31.12.2022 mennessä käynnistynyt 2 885 hanketta, joille oli varattu yht. 926,3 milj. euroa julkista rahoitusta. Erityistavoitteeseen 4.1. *Tutkimus-, osaamis- ja innovaatiokeskittymien kehittäminen alueellisten vahvuuksien pohjalta* on kohdistunut 51 % varatusta rahoituksesta ja 3.2. *Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittämiseen* 29 %. *Yritysten innovaatiotoiminnan vahvistamisen (5.1)* osuus on 20 %.

Hankkeet ovat keskittyneet maakuntien älykkään erikoistumisen strategioiden tukemiseen.

Etelä-Suomessa hankkeissa on korostunut uuden tiedon ja osaamisen siirtäminen ja hyödyntäminen yrityksissä, mikä tukee mahdollisten uusien liiketoimintojen syntyä ja olemassa olevan kasvua. Toimintalinjalla on toteutettu myös 6Aika-strategian hankkeita sekä kaikki ylimaakunnalliset hankkeet.

Länsi-Suomen liitoissa toimintalinjan rahoitus sidottiin kokonaan vuonna 2022. Koronan vaikutuksia nähtiin vielä erityisesti hankintojen toimitusvaikeuksina ja komponenttipulana. Monille hankkeille jouduttiinkin myöntämään jatkoaikoja. Yritystukiin ei ollut enää haettavissa rahoitusta.

Itä-Suomessa ELY-keskuksen kehittämishankerahoituksella tuettiin järvi- ja luontomatkailun kehittämisedellytyksiä. Maakuntaliitot rahoittivat mm. teollisuuden uusia digitaalisia ratkaisuja, laitehankintoja, metsäbiotaloutta sekä matkailun kehittämistä ja saavutettavuutta.

Pohjois-Suomessa rahoitettiin vielä kaksi yrityshanketta. Maakunnan liittojen rahoittamissa hankkeissa pääpaino oli tutkimus- ja oppimisympäristöjen kehittämisessä, yritysten toimintaympäristön analysoinnissa, digitalisaatiossa, uusiutuvassa energiassa ja kiertotaloudessa. Rahoituksen sai myös Itä- ja Pohjois-Suomen alueen älykkään erikoistumisen kehittämisen jatkohanke ELMO II.

Hanke-esimerkkejä:

AIKA - Kainuun data-analytiikan ja suurteholaskennan ekosysteemin kehittäminen

Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.4.2022–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 273 569 euroa

Päätavoitteena on käynnistää AIKA-ekosysteemi eli Kajaanin data-analytiikan ja suurteholaskennan ekosysteemi sekä kehittää ja laajentaa sen toiminta kansallisesti ja kansainvälisesti tunnetuksi ekosysteemiksi, jolla on EU:n Digital Innovation Hub -status (<https://s3platform.jrc.ec.europa.eu/digital-innovation-hubs-tool>).

Hankkeessa pilotoidaan ekosysteemin palveluja valittujen yritysten kautta ja kehitetään palveluja edelleen yritysten (erityisesti PK-yritykset) tarpeisiin. Hanke vahvistaa ekosysteemin toimijoiden osaamista etenkin Kainuussa. Tavoitteena on myös etsiä uusia kumppaneita ekosysteemiin ja testata kumppanuusmalleja digitalisaation kehittämiseen sekä data-analytiikan ja tekoälyn soveltamiseen liittyvien arvoketjujen muodostamiseksi. Hanke tukee ja markkinoi LUMI EuroHPC -supertietokoneen käyttöä ekosysteemin kautta. Hanke rakentaa vahvaa tunnettavuutta eli brändiä Kainuun data-analytiikan ja suurteholaskennan osaamiselle ja yhdistää sen alle tähän liittyvää osaamista jo olemassa olevilta toimijoilta Kainuussa (CEMIS, CSC, KAMK, Vuokatin urheiluekosysteemi, jne.). Tarkoituksena on lisätä Kainuun osaamisen kansallista ja kansainvälistä tunnettavuutta EU:n Digital Innovation Hub -statuksella.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78688>

AM-Akatemia

Oy Vaasan ammattikorkeakoulu - yrkeshögskola Ab

Toteutusaika: 1.5.2021–31.12.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 205 240 euroa

Hankkeessa luotiin AM-Akatemia -toimintamalli korkeakouluopiskelijoiden ja yritysten konkreettiseen yhteistyöhön ja innovaatiotoimintaan. Toimintamallissa alueen yritysten tuoteideoita ohjataan ja syötetään AM-Akatemiaan opiskelijoiden jatkokehittäviksi, suunnittelusta 3D-tulostukseen ja jopa testaukseen saakka. Hankkeessa haastettiin mukaan alueen 3D-toimintaan valmistavan teollisuuden lisäksi uusia toimijoita ja yrityksiä, joissa ei vielä hyödynnetä 3D-valmistusta/-tulostusta.

<https://www.vamk.fi/hanke/am-akatemia>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A77199>

Digivoimala

Koulutusyhtyä OSAO

Toteutusaika: 1.4.2022–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 125 117 euroa

Suomen voimalaitoksissa on satoja kaukolämmön, prosessihöyryn ja sähköntuotannon käytössä olevia höyry- ja kuumavesikattiloita. Voimalaitoksiin on tullut paljon uutta laitosautomaatiota ja -tekniikkaa. Prosessiosaamisessa ja käytännön ongelmaratkaisuosaamisessa on tästä syystä havaittu vajetta. Hankkeella vastataan muuttuneisiin osaamistarpeisiin lisäämällä ja kehittämällä digitaalisia ilmiöpohjaisia oppimisympäristöjä. Uutta osaamista tarvitaan, jotta voimalaitokset voivat toimia ja tuottaa energiaa entistä turvallisemmin, energiatehokkaammin ja vähäpäästöisemmin.

Hankkeen tavoitteena on rakentaa ilmiöpohjainen oppimisympäristö, jonka avulla on mahdollista saada kokonaisnäkyä voimalaitoksen rakenteista sekä päästä näkemään ja kokemaan voimalaitosprosessi uudella tavalla. Toimenpiteet toteutetaan hankkeen asiantuntijoiden kesken tiimityönä ja hankeverkostoa hyödyntäen. Oppimisympäristö rakennetaan kolmesta osasta:

- Voimalaitoksen automaatiojärjestelmän simulaattori
- 3D-mallit
- VR-tekniikka

Investointihankkeen toimenpiteet jakautuvat seuraavasti: markkinoiden kartoitus ja oppimisympäristön suunnittelu, hankintojen tekeminen, käyttöönottovaihe sekä tulosten levittäminen ja juurruttaminen.

Hanke vastaa Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelmaan 2020-2025 sekä Älykkään erikoistumisen strategiaan myötävaikuttamalla vähäpäästöisen teollisuuden kehittämiseen. Voimalaitos on sitä energiatehokkaampi ja vähäpäästöisempi, mitä tehokkaammin voimalaitosprosessia käytetään. Hankkeen tuloksena saadaan uusi oppimisympäristö, johon on sijoitettu todellisuutta vastaava voimalaitoksen valvomo monitoreineen sekä 3D ja VR-ympäristö aputoimintoineen. Ympäristöä hyödynnetään mm. energia-alan ammattitutkinnoissa, prosessiteollisuuden ja kone- ja tuotantotekniikan perustutkinnoissa sekä näihin aloihin liittyvässä jatkuvassa oppimisessa.

Hankkeen tuloksena syntyvä uusi oppimisympäristö lisää opiskelijoiden sekä jo työelämässä olevien osaamista kestävään, tehokkaaseen ja vähäpäästöiseen voimalaitoksen käyttöön. Olennaisena pidemmän aikavälin tuloksena on, että prosessin ymmärtäminen on parantunut prosessiteollisuuden, voimalaitosalan ja kone- ja tuotantotekniikan opetushenkilökunnalla sekä alan opiskelijoilla ja yritysten henkilökunnalla. Osaaminen lisääntyy, kun toimijoilla on ajanmukaista tietoa ja taitoa. Tämä vaikuttaa myös alan työllisyyteen ja alalle työllistymiseen.

<https://www.eura2014.fi/rctiepa/projekti.php?projektikoodi=A78757>

DIGI2B – Digitalisaatio bisnesajurina

Centria-ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.3.2022–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 139 160 euroa

Digi2B -hankkeessa pureudutaan digitalisaatioprojektien suunnitteluun ja läpiviemiseen liittyviin haasteisiin, sekä pyritään osoittamaan digitalisaation tuomia liiketoiminnallisia hyötyjä. Tavoitteena on lisätä yritysten ja muiden toimijoiden digitalisaatioon liittyvää osaamista, sekä auttaa toimijoita kohdistamaan resurssit oikein. Hankkeessa tuotetun tiedon avulla organisaatioiden ja TKI-toimijoiden kyky tuottaa elinkeinoelämää edistäviä palveluita paranee. Tiedon avulla pystytään jatkossa suunnittelemaan ja arvioimaan digitalisaatioprojekteja realistisella ja helppokäyttöisellä tavalla, mikä auttaa yrityksiä tekemään kannattavia päätöksiä. Hankkeen aikana mm. kootaan pk-yrityksiltä onnistumistarinoita siitä, miten yritykset ovat hyödyntäneet digitalisaatiota liiketoimintansa tukemiseen ja minkälaista etua ne ovat saaneet digitalisaatiosta.

Kuva: Digi2B –hanke.

<https://net.centria.fi/hanke/digi2b/>
<https://www.youtube.com/watch?v=qNM8VWdXWU>
<https://www.eura2014.fi/rctiepa/projekti.php?projektikoodi=A78712>

FOKUS – Lapin älykkään erikoistumisen kehittämishanke

Lapin liitto

Toteutusaika: 1.2.2022–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 571 718 euroa

Kasvua älykkäästä erikoistumisesta

Lapin kauppakamari ry

Toteutusaika: 1.3.2022–30.9.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 124 600 euroa

FOKUS-kehittämishanke perustuu edellisen ohjelmakauden aikana Lapin älykkään erikoistumisen strategian toteuttamisesta saatuihin kokemuksiin ja toimintamallin arvioinnissa esiin nousseisiin kehittämistarpeisiin sekä toimintaympäristön muutosten asettamiin tulevaisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Hankkeen kehittämistavoite on, että tutkimus- ja kehittämistoiminta hyödyttävät tulevaisuudessa entistä paremmin Lapin elinkeinoelämää.

Tavoitteena on uudistaa Lapin älykkään erikoistumisen strategia elinkeinolähtöisesti niin, että strategian toimeenpanon kannalta keskeiset, älykkään erikoistumisen nk. Arctic Smartness -klusterit tukevat elinkeinoelämää entistä paremmin. Yritysten osallistumista TKI-toimintaan on tehostettava, jotta edistetään yritysten uudistumista, innovaatioiden syntymistä ja kaupallistamista, kasvua, kilpailukykyä sekä kansainvälistymistä. Yksi keino on parantaa klustereiden tarjontaa vastaamaan paremmin elinkeinoelämän tarpeisiin. Hankkeen avulla kootaan elinkeinoelämän näkemys älykkään erikoistumisen valinnoista Lapin liiton strategian päivitykseen.

<https://arcticsmartness.fi/fokus-lapin-alykkaan-erikoistumisen-kehittamishanke/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?pr ojektikoodi=A78778>

<https://www.lapland.chamber.fi/lapin-kauppakamari/kasvua-alykkaasta-erikoistumisesta-2022-2023/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?pr ojektikoodi=A78723>

KesTech -osaamiskeskittymän suunnittelu- ja käynnistämishanke

Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Toteutusaika: 1.1.2021–30.9.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 485 806 euroa

Ylä-Savossa on vahva teknologiateollisuuden keskittymä, missä on useita kansainvälisiä yrityksiä kuten Ponsse Oy ja Normet Oy. KesTec-hankkeessa rakennetaan uusi teollisuuden ja teknologia-alan yritysten kehittämistä tukeva koulutus- ja TKI-osaamiskeskittymä Ylä-Savo. Siinä ovat mukana Ylä-Savon ammattiopisto, Savonia-ammattikorkeakoulu ja Itä-Suomen yliopisto. Yhteenliittymällä varmistetaan se, että tulevaisuuden kehitystyö etenee tekemisen ja osaamisen kaikilla tasoilla.

Hanke tukee yritysten uudistumista, osaamisen lisäämistä ja uuden teknologian hyödyntämistä liiketoiminnassa. Lisäksi hankkeessa kehitetään, kokeillaan ja arvioidaan yhteiskehittämisen mallilla tuotettuja prosesseja ja palveluita. KesTechin yksi päätehtävistä on tuottaa tietoa alueen teollisuuden tulevaisuuskuvaan ja uutta osaamista ennakoitavuuden kautta.

KesTech osaamiskeskittymä on tehnyt systemaattiset selvitys- ja ennakoitavuustyötä yhdessä Ylä-Savon teollisuuden ja organisaatioiden kanssa selvittääkseen alueen tulevaisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Ennakoitavuuden pohjalta osaavan työvoiman saatavuus, tulevaisuuden teknologioihin perehtyminen sekä kestävyys ja vastuullisuuden hallitseminen ovat nousseet elinvoimaisuuden avaintekijöiksi. Nämä ilmiöt on edelleen viety KesTechin Roundtable -toimintaan pureksittavaksi.

Roundtable-toimintaan on osallistunut lähes 100 henkilöä edustaen laajasti Ylä-Savon yrityskenttää, oppilaitoksia sekä muita sidosryhmiä. Tilaisuuksissa on jaettu näkemyksiä siitä, mihin alueella kannattaa panostaa, jotta alue pysyisi elinvoimaisena ja yrityksillä olisi mahdollisuus kehittyä ja menestyä. Esimerkkinä osaavan työvoimaan saatavuuteen liittyvän keskustelun pohjalta on löytynyt jo konkreettisia toteutettavia toimenpiteitä. Tämä auttaa yrityksiä, oppilaitoksia ja Ylä-Savon kuntia valmistautumaan tulevaisuuteen ja toteuttamaan tarvittavia kehitystoimia ennakoitavasti ja suunnitellusti.

Hankkeen työntekijät testaavat 3D-tulosteen kestävyttä tutkimustilassa.

<https://kestech.fi/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78574>

KEXRI – Keskisuomalainen XR-osaamisen innovaatioekosysteemi

Kehittämysyhtiö Witas Oy

Toteutusaika: 1.5.2021–30.6.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 508 635 euroa

Hankkeessa rakennetaan Keski-Suomeen XR-osaamisen innovaatioekosysteemi ja havainnollistetaan yrityksille, millaisia mahdollisuuksia XR-teknologioilla on. Kyseessä on kolmen keskisuomalaisen kehittämysyhtiön, Jyväskylän ammatillisen koulutuskuntayhtymän, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ja Jyväskylän yliopiston yhteistyön voimanäyte.

Keskisuomalaisen XR- osaamisen avulla hankkeessa yhdistetään reaali maailman eri alojen osaajia yhteistyöverkoksi ja virtuaaliseksi toimintaympäristöksi. Hanke yhdistää paikalliset elinkeinoelämän, tutkimuksen ja kehityksen, sekä koulutusalan toimijat ja rakentaa maakunnan osaamista virtuaalitetodellisuuden ja lisätyn todellisuuden hyödyntämisestä eri toimialoilla. Ekosysteemi luo yhtäältä uudenlaisia kestävän kehityksen mukaisia liiketoimintamahdollisuuksia sekä osaamisinnovaatioita.

Innovaatioekosysteemi on jo nyt osoittanut kykynsä lisätä yhteistyötä elinkeinoelämän ja koulutusorganisaatioiden välillä. Se rakentaa monialaisessa yhteistyössä uudenlaista osaamista maakuntaan. Tavoitteena on luoda uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä työllistymis- ja yrittäjyyshmahdollisuuksia ja lisätä tutkimus- ja innovaatiokapasiteettia. Toiminta paikkariippumattomassa XR-ympäristössä vähentää matkustamisen ympäristövaikutuksia, toimintojen paikkasidonnaisuutta ja alueiden polarisaatiokehitystä.

Osaamiskeskittymästä voi kehittyä kansainvälisesti merkittävä, urauurtava innovaatioekosysteemi. Se edistää kestävän kehityksen mukaista uusien innovaatioiden syntymistä ja edesauttaa koulutustarpeiden tunnistamisessa ja niihin vastaamisessa.

<https://kexri.io/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektitikoodi=A77031>

Luova Kampus 2020

Keski-Pohjanmaan Koulutusyhtymä

Toteutusaika: 1.9.2019–31.8.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 2 486 165 euroa

Vuoden 2022 loppupuolella päättyneessä Luova Kampus 2020 -kehittämishankkeessa selvitettiin, minkälainen on tulevaisuuden maitotila mm. hyvinvoinnin, toiminnallisuuden, automaation, kiertotalouden, bioturvallisuuden ja uusimpien teknologioiden näkökulmista. Kotieläintuotannon oppimisympäristön toiminnallisen suunnittelun tueksi hankkeen aikana järjestettiin mm. 12 työpajaa sekä tapaamisia ja vierailuja elinkeinon kanssa.

Investointiosiossa toteutettiin Kannukseen kotieläintuotannon oppimisympäristö, yhden robotin lypsykarjapihatto, joka varusteltiin monipuolisesti teknologialla ja automaatiolla sekä etäyhteyshmahdollisuuksilla. Lisäksi pieneläinvastaanotolle hankittiin röntgen- ja inhalaatioanestesia-laitteistot sekä kaksi verianalysointilaitetta, hevostalouden opetukseen ravi- ja ratsastussimulaattorit, sekä metsäkone- ja maatalousopetuksen käyttöön metsäkone- ja monitoimimisimulaattorit.

Hankekokonaisuuden tuloksena Keski-Pohjanmaalle valmistui kaksi uutta innovaatioalustaa: Kpedun Kannuksen toimipaikan moderni kotieläintuotannon oppimisympäristö, joka palvelee koulutusta ja tki-toimintaa, ja oppimisympäristön sisälle rakentunut toinen innovaatioalusta, digisilta, joka mahdollistaa datan välittämisen oppimisympäristön ja yhteistyöverkoston välillä. Tuloksena on myös innovaatioalustoissa kehitetty tki-alustapalvelu sekä opetuskäyttöön sovellettava digitaalinen palvelu.

Hankkeen myötä yhteistyö korkeakoulujen, tutkimuslaitosten ja yritysten kanssa on lisääntynyt ja yhteisiä kehittämishankkeita valmistellaan. Simulaattori- ja laitehankinnat edistävät oppimista, ovat monipuolista koulutustarjontaa sekä mahdollistaneet uusia koulutuspalveluja, esimerkiksi pieneläinlääkärin ammattitutkinnon. Korkeakouluopiskelijoiden on mahdollista hyödyntää digisiltaa ja oppimisympäristöstä saatavaa dataa opiskelussa ja opinnäytetöissä, tämä on jo alkanut ja aihealueita on useita tarjolla. Uudet

innovaatioalustat palveluineen antavat tki-organisaatioille ja yrityksille mahdollisuuden testata ja kehittää uusia teknologisia ratkaisuja, joista voi syntyä kaupallistettavia innovaatioita.

Toteutetut oppimisympäristöt ovat pedagogisesti toimivia ja mahdollistavat monipuolisen kehittämis- ja tutkimustoiminnan tulevaisuudessa. Virtuaalikierron pihatolla kertoo ja näyttää eri ikäisille kuluttajille millaista toiminta on nykyaikaisessa pihatossa, jossa eläinten hyvinvointi ja olosuhteet ovat huipputasoa. Pihatossa on myös katsomotila ja nämä yhdessä toimivat näyteikkunana elinkeinolle.

Kotieläintuotannon oppimisympäristö otettiin käyttöön maaliskuussa 2022.

Hankkeiden tulokset kaikkinaensa vahvistavat alueen luonnonvara-alan koulutuksen, alan yrittäjyyden sekä tutkimus- ja kehittämistoiminnan edellytyksiä ja koulutuksella pystytään vastaamaan paremmin työelämän osaamistarpeisiin.

Kuva: Luova kampus –hanke.

www.kpedu.fi/luovakampus

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A75423> (kehittämisosio)

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A75425> (investointiosio)

Next Step Lahti Region

Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy

Toteutusaika: 1.8.2019–1.12.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 638 600 euroa

Yritysten sijoittumispäätöksissä korostuvat yhä enemmän alueelliset liiketoimintaekosysteemit ja niiden lisäarvotekijät (mm. verkostot, korkeakouluysteistyö sekä pilotointi- ja referenssimahdollisuudet).

Lahden seudulla sijoittumiseen liittyvät kovat faktat – mm. sijainti ja liikenneyhteydet – ovat Suomen kärkeä. Alueellisia liiketoimintaekosysteemejä ei ole sen sijaan pystytty hyödyntämään riittävän kokonaisvaltaisesti uusien yritysten houkuttelussa. Tunnistettavia, ekosysteemin tapaan toimivia ja tuotteistettuja kokonaisuuksia on ollut liian vähän tarjolla. Alueella on kuitenkin useita potentiaalisia, kehittyviä ekosysteemejä. Näiden täysimittainen hyödyntäminen vetovoimatekijöinä edellyttää niiden tarjoamien liiketoimintamahdollisuuksien ja lisäarvotekijöiden tunnistamista ja tuotteistamista.

Hanke tähtää seuraavan askeleen ottamiseen yrityshankinnassa hyödyntämällä ekosysteemiajattelua entistä tavoitteellisemmin. Päämääränä on kasvattaa alueen vetovoimaa ja kiinnostavuutta yritysten toimintaympäristönä koti- ja ulkomaisten toimijoiden silmissä ja sitä kautta lisätä alueelle sijoittuvien yritysten ja työpaikkojen määrää. Hanke fokusoituu erityisesti seuraaviin ekosysteemien vetovoimaa tukeviin tekijöihin:

- ekosysteemin liiketoimintamahdollisuuksien tunnistaminen
- sijoittuvien yritysten kannalta tärkeiden lisäarvotekijöiden tunnistaminen ja kehittäminen
- ekosysteemin tuotteistaminen.

<https://www.ladec.fi/ladec/hankkeet/hanke/next-step-lahti-region>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A75226>

Oppimisympäristöt vihreää siirtymää tukemassa – Ekoauto

Koulutuskuntayhtymä OSAO

Toteutusaika: 1.12.2022–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 126 356 euroa

Oppimisympäristöt vihreää siirtymää tukemassa - Ekoauto -hankkeella kehitetään ja vahvistetaan kestävästä rakentamisesta ja liikkumisesta tukevaa koulutusinfraa Pohjois-Suomessa. Hankkeella haetaan ratkaisuja koulutustarjonnan ajantasaisuudesta huolehtimiseen sekä osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseen. Sähköistyvä liikenne ja hydraulikkatekniikan kehittyminen sisältävät lukuisia uuden liiketoiminnan mahdollisuuksia, mutta potentiaalinen konkretisoituminen edellyttää erityisesti sähkö- ja hybridiajoneuvojen akusto- ja hydraulikkaosaamisen lisäämistä. Hankkeessa rakennetaan näihin osaamistarpeisiin vastaavat oppimisympäristöt, millä edistetään alueen osaamista ja kilpailukykyä.

Automaalaussimulaattorilla edistetään vihreää siirtymää digitalisaatiota hyödyntämällä sekä ongelmajättemateriaalia ja energiakulutusta vähentämällä.

Simulaattoreita hyödyntävällä koulutuksella pystytään vastaamaan erilaisten opiskelijoiden tarpeisiin muun muassa mahdollistamalla harjoituskertojen toistot ja antamalla yksilöllistä ohjausta turvallisesti.

Maarakennus ja logistiikka ovat aloja, joiden koulutuksessa perinteisesti tarvitaan fossiilisia polttoaineita käyttäviä työkoneita ja ajoneuvoja. Uusilla digitaalisilla ratkaisuilla voidaan kehittää simulaattoriopetusta siten, että oikeiden työkonien ja ajoneuvojen tarve opetuksessa vähenee entisestään. Pohjois-Pohjanmaan maakuntaohjelmaa tukien hankkeessa rakennetaan oppimisympäristöissä olemassa olevien simulaattoreiden käyttöä kestävästi rakentamisen ja liikkumisen mukaisesti.

Ekoauto-hanke tehostaa alojen työtä ja lisää työturvallisuutta. Työskentelyn tehokkuuden kasvun myötä toiminta on päästöttömämpää. Hanke vahvistaa eri koulutusasteiden koulutuksenjärjestäjien välistä yhteistyötä ja tiedon jakamista sekä sen käytäntöön ottamista opetustarjonnassa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78813>

RUOKO – Ruokaa kotiin kestävästi ja älykkäästi

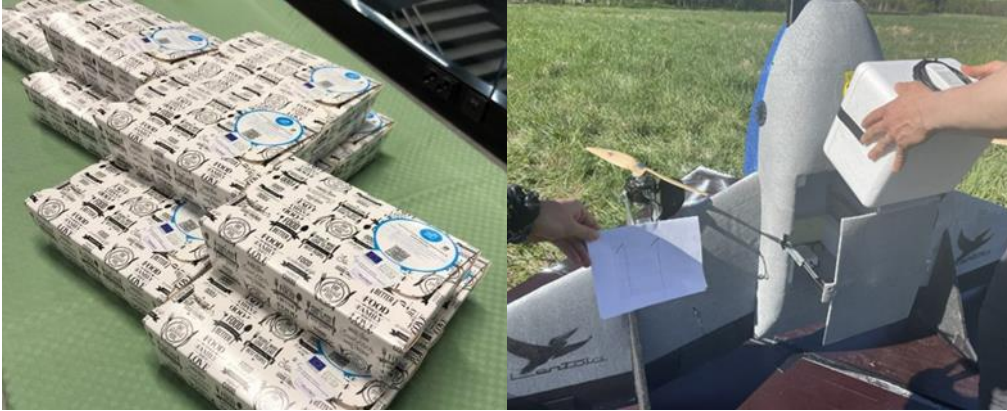
Tampereen ammattikorkeakoulu Oy, osatoteuttajana Tampereen korkeakoulusäätiö sr

Toteutusaika: 1.3.2021–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 173 976 euroa

Take away -pakkausten käyttö on lisääntynyt arjessamme huomattavasti pandemia-ajan aiheuttamien ruokailutottumusten muutosten myötä. Ruoan kotiinkuljetus ja noutoruoka ovat kasvattaneet suosiotaan.

Kuluttaja onkin uuden haasteen edessä miettiessään, miten tyhjä take away -pakkaus tulisi lajitella ja kierrättää oikein. RUOKO-hankkeessa etsimme ratkaisua tyhjien take away -pakkausten kuluttajalle aiheuttamiin lajittelu- ja kierrätysshaasteisiin. Kotitalouksissa ei ole samanlaisia kierrätysmahdollisuuksia tai osaamista kuin ammattikeittiössä, alle puolet kuluttajista lajittelee pakkausjätteen asianmukaisesti. Kuvassa RUOKO-hankkeessa kehitetty tarra, joka ohjeistaa kuluttajaa lajittelemaan kartonkipakkauksen oikein. Tarrassa on QR-koodi, jonka lukemalla kuluttaja päätyy nettisivuille, joista voi saada lisätietoa lajittelusta ja kierrätyksestä.

Kuvat: RUOKO

<https://projects.tuni.fi/ruoko/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A76911>

Uusiutuvan energiantuotannon oppimisympäristö ja ravinteiden kierrätyksen tehostaminen

Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymä

Toteutusaika: 1.10.2022–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 63 580 euroa

Hankkeen tavoitteena on luoda Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymän Nivalan ja Haapajärven toimipisteisiin vähähiilisyttä edistävä uusiutuvan energiantuotannon oppimisympäristö. Nivalaan investoidaan talotekniikkaosastolle hybridijärjestelmä, jossa on aurinkolämpöjärjestelmä, vesi-ilmalämpöpumppu, maalämpöpumppu sekä pientuulivoimala, joka tuottaa käyttösähkön pumpuille ja ohjauskeskuksille. Hybridijärjestelmällä havainnollistetaan ns. omavaraisesti tuotetun energian määrä, ja samalla seurataan energian tuottoa ja kulutusta tavoitteena nollaenergia (havainnollisesti testikohteessa). Oppimisympäristöön investoitavat laitteet tulevat tulevaisuudessa yleistymään erilaisissa rakennuskohteissa.

Haapajärvelle koulutilalle tulee bioenergia-alan tutkimus- ja oppimisympäristöön biokaasulla toimiva sähkögeneraattori, jolla tuotettava sähkö käytetään koulutilan toimintaan. Generaattori täydentää bioenergia-alan oppimisympäristöä, edistää ravinteiden kierrätystä sekä vähentää ulkopuolelta ostettavan sähkön määrää. Hankkeen aikana seurataan energiantuotantoa ja -kulutusta molemmissa toimipisteissä.

Haapajärven koulutilalla toteutetaan kesällä 2023 säilörehulla ja rehuohralla lannoituskokeet, joissa seurataan koelohkoilla ravinteiden sitoutumista satoon ja tehdään ravinnetaselaskelmat. Tuloksia analysoidaan myös satotietojen kautta. Lannoituksessa käytetään separoitua lietelantaa, lietelantaa, biokaasulaitoksen rejektiiä ja väkilannoitetta. Koelohkoilta määritetään kokonaissato, sadon laatu sekä ravinnetaso.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78768>

Vetysäiliö Oulun yliopiston vetytutkimukseen – OYH2

Oulun yliopisto

Toteutusaika: 1.3.2022–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 311 098 euroa

Euroopan komissio julkaisi joulukuussa 2019 vihreän kehityksen ohjelman (European Green Deal), jossa esitellään Euroopan mahdollisuudet ja keinot ilmastonutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2050 mennessä. Suomi on asettanut tätäkin kovemmat tavoitteet ja pyrkii olemaan maailman ensimmäinen hiilineutraali hyvinvointiyhteiskunta vuonna 2035 ja hiilnegatiivinen nopeasti sen jälkeen. Tavoitteeseen pyritään keskittymällä uusiin innovaatioihin, nopeuttamalla jo sovittuja päästövähennystoimenpiteitä ja vahvistamalla hiilinieluja. Muutos tulee olemaan iso ja oleellinen osa kehitystä on asteittainen siirtyminen kohti vety-yhteiskuntaa.

Suomessa vetyyn liittyvä perus- ja soveltava tutkimus sekä kaupallisten tuotteiden kehittäminen on vielä vähäistä, minkä vuoksi suunniteltu projekti kehittää Oulun seutua sekä valtakunnallisesti että globaalisti merkittäväksi vetyosaajaksi. Projekti myös tukee Pohjois-Suomen ja erityisesti Oulun alueen pyrkimyksiä Suomen vetyosaamisen keskuksiksi.

OYH2-projekti toteutetaan Oulun yliopiston projektina ja siihen osallistuu erikoisteräksiin sekä ajoneuvo- ja työkonetekniikkaan keskittynyt Materiaali- ja konetekniikan tutkimusyksikkö (MME). Tässä hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan vetysäiliö Oulun yliopiston tutkimuskäyttöön. Säiliö voi olla paineistetun tai nestemäisen vedyn varastointiin ja/tai kuljettamiseen tarkoitettu. Suunnittelua tehdään siten, että valmistettavaa rakennetta voidaan skaalata eri kokoluokkiin ja erilaisiin käyttötarkoituksiin. Hanke vaatii myös paljon pohjatiedon kartoitusta, koska aihealue on monella tapaa uusi ja tuntematon.

Materiaalivalinta on tämänkaltaisessa projektissa oma haasteensa. Materiaalin tulee olla vetykäytössä kestävä, mutta kaupallista toimintaa ajatellen kustannustehokas ja saatavuudeltaan hyvä. Lisäksi sen valmistaminen, erityisesti liittäminen, tulee onnistua ilman erikoistyökaluja. Materiaalin testauksessa otetaan huomioon standardien vaatimukset hitsatulle painesäiliölle tai nestemäisen vedyn kuljettamiseen. Testausvaatimukset on tunnistettu kirjallisuustarkastelun perusteella. Projekti on varsin haastava, sillä vastaavaa ei ole tehty ja se toteutetaan yhteistyössä eri asiantuntijoiden kanssa. Sitä johtaa Oulun yliopiston materiaali- ja konetekniikan tutkimusyksikkö.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78681>

3.3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus (ESR)

Toimintalinjalla oli vuoden 2022 loppuun mennessä käynnistynyt 1 115 hanketta. Hankkeisiin oli varattu julkista rahoitusta 496,5 milj. euroa, josta 65 % kohdistui erityistavoitteeseen 6.1, 31 % erityistavoitteeseen 7.1 ja 4 % erityistavoitteeseen 8.1.

Koronapandemian vaikutukset ovat olleet vähenemään päin. Koronan jälkeinen aika on tuonut edelleen jonkin verran haasteita aloitus- ja lopetuslomakkeiden keräämisessä, mutta muutoin hankkeet ovat pystyneet siirtymään toimimaan verkossa ja pystyivät mukauttamaan toimintaansa virtuaalimaailmaan. Toimintalinjassa käynnistyi muutama yksittäinen hanke, joihin sidottiin loput käytettävissä olevista rahoista. Hankehauissa oli mahdollisuus hakea työllisyys-, työhyvinvointi- ja tasa-arvohankkeita mutta hakijoiden mielenkiinto kohdistui pääasiassa työllisyyteen liittyviin hankkeisiin.

Erityistavoitteen 6.1 hankkeissa on selkeästi korostunut työvoiman kohtaantoon liittyvät ongelmat ja ennen kaikkea osaavan työvoiman saatavuus. TE-palveluiden uudistus ja kuntien roolin kasvu työllisyystoimenpiteissä näkyy myös hanke-esityksissä.

Erityistavoitteessa 7.1 on korostunut työssä jaksamiseen ja työn kuormittavuuteen sekä johtajuuden kehittämiseen liittyvät teemat. Hankkeissa on paneuduttu laajasti eri toimialojen työhyvinvoinnin, tuottavuuden ja turvallisen työn kehittämiseen.

Erityistavoitteessa 8.1 on kehitetty monimuotoista työelämää tukevia toimintamalleja. Valtakunnallisissa hankkeissa luotiin muun muassa työelämän monimuotoisuutta edistävät rekrytointisuositukset ja Monimuotoisuusbarometri sekä kehitettiin asiantuntijatyöhön uusia ja yhdenvertaisempia toimintatapoja, kuten kieli-tietoista työskentelyä.

Hanke-esimerkkejä:

Action! Audiovisuaalisen alan tasa-arvon ja työllistymisen hanke

Aalto-korkeakoulusäätiö sr

Toteutusaika: 1.6.2019–31.5.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 336 927 euroa

Vuosina 2019-2022 toteutettu Action! -hanke edisti ammattinaisten työllistymistä audiovisuaalisella alalla, kehitti toimenpiteitä esteiden poistamiseksi ja tuki työllistämistoimia. Hanke toteutettiin Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun elokuvataiteen laitoksen ja Women in Film and Television Finland (WIFT Finland) ry:n välisenä yhteistyönä. Action! -hankkeen tapahtumissa noudatettiin ekologisesti kestävästä audiovisuaalisesta tuotannosta periaatteita.

Action! -hanke selvitti sukupuolten välisen tasa-arvon nykytilaa AV-alalla. AV-alalla ammattinaiset työllistyvät harvemmin koulutustaan vastaaviin töihin, ja osalla ura ei pääse kunnolla alkuun. Selvityksissä kävi esille, että AV-alan miesvaltaisuus vaikuttaa naisten työllistymiseen, työurien kehitykseen ja työhyvinvointiin ja jaksamiseen ja työvoimapulaan. AV-alan suljettu työkuulttuuri kaventaa osaamispääomaa, mikä heikentää alan ohella suomalaista hyvinvointia ja kilpailukykyä, kun korkeakoulutettujen luovien ammattinaisten osaamista ei hyödynnetä.

AV-ala on epätyypillisten työn maailma: työsuhteet perustuvat verkostoihin ja projektirahoitukseen, työkuulttuuri on suljettu, jolloin työt eivät ole vapaasti haettavissa. Ala suosii miesvaltaisia luovia tiimejä ja ammattinaiset eivät tule palkatuiksi. Työllistyneiden taiteellinen ja tekninen työ toteutuu pätkätyönä, jolloin työpäivät ovat pitkiä. Perheellisten elämään työkuulttuuri vaikuttaa tavalla, jossa perheellinen joutuu vaihtamaan alaa.

Kohtaannon ratkaisemiseksi AV-alan yritykset tarvitsevat vertailtavaa vastuullisuustietoa, jotta taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävästä suomalaista AV-alaa voidaan rakentaa suunnitelmallisesti. Täydennyskoulutuksen lisäämisen ohella hanke ehdottaa toimenpiteenä raportoinnin yhdenmukaistamista, jotta julkisen rahoituksen vastuullisuusvaikutuksia, palkkatasa-arvoa ja työllisyyttä voidaan arvioida ja johtaa. Vastuullinen tuotanto on kilpailuvaltti: Suomi voi olla myös tasa-arvoisen ja vastuullisen ja AV-alan tienavaaja.

Action! -hanke on ollut av-alalla tasa-arvokeskustelun merkittävä toimija ja päänavaaja. Hanke on aktiivisesti tuottanut tutkimusjulkaisuja ja artikkeleita, jotka vievät tasa-arvo-osaamista ja -tietoa AV-alan keskuuteen. Hankkeessa kehitettyjä toimintakonsepteja ja -malleja tullaan jatkamaan toteuttajaorganisaatioissa ja uusissa hankkeissa. Hanke palkittiin AV-alan kattojärjestön AVATE ry:n Soihdunkantaja-palkinnolla ansiokkaista tasa-arvotoista.

Kuva: Mikko Raskinen

<https://www.action-projekti.fi/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21704>

Kestävä keikkatyö

Metropolia ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.3.2020–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 1 499 051 euroa

Kestävä keikkatyö -hankkeessa kehitetään työturvallisuutta, työterveyttä ja työhyvinvointia yhdessä pk- yritysten, henkilöstöpalveluyritysten, keikka- ja vuokratyöntekijöiden sekä alan asiantuntijoiden kanssa. Hankkeessa on tarjottu työhyvinvoinnin kehittämisprosesseja yhteensä 63 mikro- ja pienyritykselle sekä keikkatyöntekijöille eri toimialoilla.

Hanke on järjestänyt kehittäjäfoorumeita ja työpajoja, joissa on ollut mahdollisuus vertaistukeen, verkostoitumiseen ja yhteiskehittämiseen. Yhdessä on pohdittu esimerkiksi, kuinka kehittää soite-alan veto- ja pito-voimaa, kulttuurialan työhyvinvointia ja vuokratyön työturvallisuutta.

Osallistujilta on kerätty tietoa siitä, mistä sosiaalisesti kestävä keikkatyö heidän mielestään muodostuu ja keskeiset asiat on koottu ”Tätä on sosiaalisesti kestävä keikkatyö” -malliin. Kestävän työn elementit ovat usein yksinkertaisia arjen tekoja, kuten tervehtiminen työvuoroon tultaessa, nimeltä kutsuminen ja päivän päättyessä kiittäminen. Kestävä keikkatyö on mahdollista, kun se perustuu työlainsäädäntöön, huomioidaan osana ennakoivaa kokonaisresursointia ja kestävä työ arvot näkyvät arjen tekoina.

Hankkeessa on myös kehitetty pienille yrityksille suunnattu Keikkakaveri-työväline, joka vastaa moniin vuokratyön kehittämistarpeisiin. Se mahdollistaa nopean palautteiden antamisen ja yrityksen omien videoiden ja perehdytysmateriaalien lisäämisen. Ilmoittaminen poikkeamista on myös helppoa. Työkalu on kehitetty avoimen lähdekoodin pohjalta eli se mahdollistaa jatkokehittämisen yrityksen kasvaessa. Keikkakaveri-verkkosivuille on koottu tietoa vuokratyöstä ja lainsäädännön velvoitteista työturvallisuuteen, työterveyteen ja työhyvinvointiin liittyen. Keikkakaveri-verkkosivut löytyvät jatkossa Työturvallisuuskeskuksen sivuilta nimellä Keikkakaveri.fi.

Kuva: Keikkakaveri.fi

<https://projects.tuni.fi/kestavakeikkatyo/>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S21965>

KoKiVa - Nuorten koulutuslakiinnostus: valintojen tukeminen työelämävierailuilla sukupuolisensitiivisesti

Oulun yliopisto

Toteutusaika: 1.6.2022–31.10.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 249 476 euroa

Hankkeessa kehitetään ja testataan toimintamallia, jolla mahdollistetaan työelämävierailujen aiempaa joustavampi toteuttaminen oppilaitoksissa ja tarjotaan lukiolaisille monipuolisia ja vähemmän sukupuolistereotyyppisiä näkymiä tuleviin koulutuspolkuihin ja työuriin.

<https://www.oulu.fi/fi/projektit/kokiva-nuorten-koulutuslakiinnostus-ja-valintojen-tukeminen-tyoelamavierailuilla>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22816>

Potentiaali – Stereotypioita purkavan ohjauksen kehittämishanke

Turun yliopisto

Toteutusaika: 1.4.2019–30.6.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 856 239 euroa

Koulutusvalintaa ohjaavat lukuisat eri tekijät: vanhemmat, media, kaverit, opinto-ohjaajat, mutta myös mielikuvat ja oletukset eri aloista, ja omista vahvuuksista suhteessa näihin mielikuviin. Suomi on Euroopan viidenneksi segregoitunein maa, mitä tulee koulutusvalintoihin, ja siksi segregaatiota tulee pyrkiä purkamaan aktiivisesti opetus- ja ohjaustyössä.

1.4.2019–30.6.2022 toteutetussa Potentiaali-hankkeessa huomiota kiinnitettiin ohjauksessa ja valinnassa vallitsevaan ”tasa-arvoharhaan”, jossa valinnat nähdään yksilön vapaina tekoina. Valintoihin ja ohjaukseen vaikuttavat aina niin menneisyys, nykyhetken arvot kuin käsityksemme tulevaisuudestakin. Potentiaali-hankkeen vastaus segregaation purkamiseen on, että ohjauksen ja valintojen taustalla vaikuttavat oletukset ja stereotypiat pitää tunnustaa ja tunnustaa. Vain siten niistä on mahdollista keskustella ja avata ajattelua toisin tekemiselle. Yksilöiden tukemisen lisäksi tarvitaan systemaattista ajattelun ja toimintatapojen muutosta ohjaustyössä.

Hankkeessa tuotettiin tietoa siitä, miten koulutusvalintoihin vaikuttavat tekijät kuten sukupuoli, osataan ottaa huomioon ohjauksessa ja opetuksessa. Tuotetun tiedon pohjalta kehitettiin 20 erilaista materiaalia opetus- ja ohjaustyön tueksi (tietopaketteja, harjoituksia, videoita). Materiaaleissa keskitytään normien ja oletusten tunnistamiseen, ammatteihin liittyvien stereotyyppien purkamiseen, erilaisia koulutusvalintoja tekevien nuorten tukemiseen sekä osaamisen ja vaihtoehtojen tarkasteluun eri näkökulmista. Hankkeen kehittämistyötä tehtiin yhteistyössä ammatillisten opettajakoulutusorganisaatioiden, eri oppiasteiden opettajien ja ohjaajien sekä järjestöjen kanssa.

Potentiaali-hankkeen aikana järjestettiin 33 koulutustilaisuutta ja hanketta esiteltiin yli 40 eri tilaisuudessa mm. Ohjaamo-päivillä ja Kasvatustieteen ja Nuorisotutkimuksen päivillä. Yhteensä erilaisiin koulutuksiin, kehittämistyöhön tai tiedotustilaisuuksiin osallistui noin 2000 opetus- ja ohjaustyön ammattilaista.

Tarvitsemme tulevaisuudessa moninaista osaamista ja tekijöitä eri aloille. Yhteiskunnalla ei ole varaa sulkea ketään ulkopuolelle. Siksi tarvitaan asennemuutosta niin ihmisten kuin osaamisen suhteen ja kykyä nähdä tekijät ja osaaminen avoimesti eri yhteyksissä.

Hankkeen toteuttivat Turun yliopiston Tulevaisuuden tutkimuskeskus (koordinaatio), Hämeen ammattikorkeakoulun HAMKEdu, Oulun ammattikorkeakoulun ammatillinen opettajakorkeakoulu, Jyväskylän ammattikorkeakoulun ammatillinen opettajakorkeakoulu, Opiskelun ja koulutuksen tutkimuslaitos Otus ja Nuorisotutkimusseura. Kehittämissyhteistyötä tehtiin lisäksi seuraavien tahojen kanssa: Ohjaamoiden kehittämishanke Kohtaamo, Turun Tyttöjen Talo, Ekvälita Ab, Talous ja nuoret TAT, Koulutuskuntayhtymä Gradia, yläkoulut, lukiot ja ammatilliset oppilaitokset (alueellisesti osatoteuttajien paikkakunnilta), Terveystieteiden ja hyvinvoinnin tutkimuslaitoksen tasa-arvotiedon yksikkö sekä Opetus- ja kulttuuriministeriön Oppilaan ohjauksen kehittämisen työryhmä.

Kuva: Tussitaikurit Oy, Oikeudet: Turun yliopisto, tulevaisuuden tutkimuskeskus.

Hankkeessa kehitetyt materiaalit, välineet ja harjoitteet jäävät vapaaseen käyttöön ja löytyvät seuraavilta sivuilta:

www.potentiaalihanke.fi

www.tulevaisuusohjaus.fi

www.aoe.fi

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S21690>

Re:act – Nuorten verkostot työelämään

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.4.2021–30.11.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 309 332 euroa

Hankkeen tavoitteena oli parantaa media- ja tapahtuma-aloille valmistuneiden tai aloilla aiemmin työskennelleiden alle 30-vuotiaiden nuorten osaamista, työelämäverkostoja ja työllisyyttä. Taustalla oli koronapandemia ja sen aiheuttamat media- ja tapahtuma-alojen toimintarajoitukset, joiden takia monien nuorten opintojen aikaiset työharjoittelut olivat epäonnistuneet tai alkuvaiheessa olleet työurat katkenneet.

Hankkeessa syntyi osallistuneiden nuorten, työnantajien sekä työllisyys- ja koulutustoimijoiden välisiä suoria kontakteja ja verkostoja. Hankkeessa järjestettiin mm. tutustumistapaamisia av-alan, tapahtumatekniikka-alan ja kustannusalan yritysten kanssa (Jarowskij, Banijay Finland, EndemolShine Finland, Warner Bros. International TV Production Finland, Suora Broadcast, Capital AV, Best Crew Ever, Sound Engine, WSOY/Johnny Kniga). Tapaamiset osoittautuivat erittäin toimiviksi ja ne poikivat useita lyhyempiä ja joitakin pidempiäkin työsuhteita ja toimeksiantoja. Työnantajien kanssa käytyjen keskustelujen pohjalta laadittiin ohjeistus media- ja tapahtuma-alojen työnhakijoille mm. siitä, mitä työhakemuksissa on hyvä nostaa esiin ja miten työnantajia kannattaa lähestyä. Hankkeen tuloksena 62 % hankkeen osallistujista oli lopettaessaan työssä tai yrittäjänä.

Hankkeen tulosten, toimintaehdotusten ja aihepiirin ympärille koottiin loppujulkaisu, Kasvun paikkoja – Nuoret media- ja tapahtuma-aloilla. Loppujulkaisu löytyy sähköisenä versiona osoitteesta

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-362-6>.

Kuva: Antti-Veikko Salo

<https://react.metropolia.fi/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22279>

Rinnalla kulkien nuorisotyöttömyys laskuun

Vantaan kaupunki

Toteutusaika: 1.8.2021–31.7.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 998 870 euroa

Koronan vaikutukset Vantaan nuorisotyöttömyyteen ovat olleet massiiviset. Korona on vaikuttanut erityisesti nuorten aikuisten toimentuloon ja hyvinvointiin. Nuoret tarvitsevat kohdennettua yksilöllistä tukea työ- tai

opintopoluille löytämiseksi ja siellä pysymiseksi. Yksilöllinen intensiivinen tuki pitää sisällään nuoren työnhakutaitojen ja motivaation vahvistamista sekä erilaisten työllisyyden esteiden raivaamista. Nuori saatetaan nopeasti töiden ja opintojen piiriin, ja siirtymän onnistuminen varmistetaan riittävän pitkällä rinnallakulkijuuksella.

Hankkeessa luodaan yhteisen tekemisen kautta nuorisotyön ja työllisyyspalveluiden välimaastoon sijoittuva uusi tapa toimia monialaisesti, nopeasti ja intensiivisesti koronan aiheuttamassa akuutissa tilanteessa, nuorisotyön vahvuuksia hyödyntäen. Tämän hankkeen vahvuus on työn luontevassa jakautumisessa työllisyyskoordinaattorien ja rinnallakulkijoiden välillä niin, että työntekijät voivat keskittyä olennaiseen; rinnallakulkija tukemiseen sekä tsemppaamiseen ja työllisyyskoordinaattori mahdollisuuksien löytämiseen.

Hankkeessa on kehitetty hyvä paketti toimintamalleja, johon sisältyy ns. Ammattikirjasto eli tapahtuma, jossa nuoret tapaavat eri ammattialojen edustajia ja kuulevat ammattien ja työn sisällöstä. Nuoret itse pitävät hyvänä kiireetöntä ja henkilökohtaista palvelua. Hankkeen toimintamalli on mahdollistanut hyvät työllistymistulokset, 63 prosenttia osallistujista on työllistynyt, siirtynyt opiskelemaan tai yrittäjäksi.

Kuva: Vantaan kaupunki / Hele Teutari

<https://www.vantaa.fi/fi/palveluhakemisto/palvelu/rinnalla-kulkien-nuorisotyottomuus-laskuun#tab-introduction>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22420>

Tilapäisen suojelun piirissä olevien ja maahanmuuttajien työllistymisen edistäminen Kainuussa – TILMA

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.6.2022–31.10.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 268 120 euroa

Hankkeen ensisijaisena kohderyhmänä ovat tilapäisen suojelun piirissä olevat ja muut ulkomaalaistaustaiset henkilöt. Toisena kohderyhmänä ovat yritykset, yhdistykset ja julkiset työnantajat, jotka tarvitsevat työntekijöitä. Näin edistetään Kainuun työmarkkinoiden kehittymistä. Vaikuttavuuden ja sujuvuuden takaamiseksi hankkeessa tehdään tiivistä yhteistyötä TE-palvelujen, kuntien työvoimapalveluiden ja yrittäjäyhdistysten kanssa.

Hanke auttaa ulkomaalaistaustaisia työnhakijoita ja yrityksiä työpaikan hakuprosessissa, työn aloittamisessa ja ammatillisen kielikoulutuksen järjestämisessä. Työnhakijoita avustetaan löytämään avoimia työpaikkoja ja käymään keskusteluja työnantajien kanssa. Ensisijaisena tavoitteena on työllistyminen, mutta tarvittaessa henkilöitä avustetaan myös koulutuksen ja opintojen suunnittelussa. Lisäksi hankkeessa tarjotaan työllistymistä helpottavaa lyhytkestoista täsmäkoulutusta, kuten korttikoulutuksia hankkeen osallistujille.

<https://www.kamk.fi/fi/Palvelut-tyoelamalle/Liiketoiminnan-kehittamispalvelut/TILMA>

Kajaanissa on luotu uusi yhteistyömalli vieraskielisten työllistymiseen – seitsemän ukrainalaista sai ateria- ja puhtaanapitotöitä (YLE): <https://yle.fi/a/3-12662378>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22827>

Työn pitovoiman vahvistamisen kokeilut työyhteisöissä matkailu- ja palvelualalla

Lapin Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.11.2022–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 92 825 euroa

Hankkeen kehittämistavoitteena on tukea Lapin matkailu- ja palvelualojen työhyvinvointia ja tuottavuutta sekä vahvistaa alan pitovoimaa tunnistamalla työyhteisössä työskentelevien työn merkityksellisyyden muodostumiseen sekä motivoitumiseen ja sitoutumiseen vaikuttavia tekijöitä. Hankkeessa selvitetään olemassa olevien pitovoiman ja työn merkityksellisyyden hyviä käytänteitä. Kartoitetaan työn pitovoimaan ja työn merkityksellisyyden muodostumiseen vaikuttavia tekijöitä matkailu- ja palvelualoilla Lapissa. Kokeillaan työn pitovoimaa ja työn merkityksellisyyttä vahvistavien ratkaisuehdotusten toimivuutta työyhteisössä.

<https://www.lapinamk.fi/fi/Yrityksille-ja-yhteisöille/Lapin-AMKin-hankkeet?RepoProject=4203000218>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22885>

MATKAAN – Nuorten työllistymisen edistäminen koronapandemiasta kärsivällä matkailu-, majoitus- ja ravintola-alalla

Satakunnan ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.5.2022–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 158 582 euroa

Hankkeessa valitaan 20 nuorta työnhakijaa, jotka kulkevat yksilöllisesti ja aktiivisesti tuettuina suunniteltua ja henkilökohtaista työllistymispolkua pitkin kohti palkkatyösuhdetta. Hanke vauhdittaa heidän työllistymistään matkailu-, majoitus- ja ravintola-alalle ja seuraa tämän toteutumista. Hankkeella on täsmätoimenpiteiden kautta hyvä mahdollisuus vaikuttaa koronakriisistä toipumiseen varmistamalla toimialalle osaavaa työvoimaa.

https://www.samk.fi/tyoelama-ja-tutkimus/hankkeet/?RepoProject=6111_301_078_00

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22822>

3.4. Koulutus, ammattitaito ja elinikäinen oppiminen (ESR)

Toimintalinjalla oli vuoden 2022 loppuun mennessä käynnistetty 945 hanketta. Hankkeisiin oli varattu julkista rahoitusta yhteensä 404,6 milj. euroa, josta 57 % kohdistui erityistavoitteeseen 9.1 ja 43 % erityistavoitteeseen 9.2.

Vuonna 2022 toimintalinjassa käynnistettiin vain muutama uutta hanketta, koska toimintalinjan rahoituskehys on varattu täyteen. Käynnissä olevissa hankkeissa korostuivat nuorten koulutuksessa pysyminen, aliedustettujen kohderyhmien tuki sekä yritysten tarpeisiin vastaavan koulutuksen kehittäminen. Koronapandemian jälkeen sosiaalisen arjen muotoutumisen haasteet ovat vaikuttaneet osallistujien saavuttamiseen sekä osamispoluille kiinnittymiseen.

Erityistavoitteen 9.1 hankkeissa on kehitetty koulutuksen ja työelämän nivelvaiheessa väyläopintoja lukio-koulutuksesta korkea-asteelle sekä opiskelijoiden työelämätaitoja ja työharjoittelua ammatillisessa toisen asteen koulutuksessa sekä tehostettu jo opintojen aikana ammatillisten opintojen jälkeistä työllistymistä.

Erityistavoitteessa 9.2 kehitettiin muun muassa digitaalisia ratkaisuja ja niihin liittyvää osaamista mm. hoiva-alalle. Hankkeissa kehitettiin uusia etäopiskelun mahdollistavia sekä etäopiskelussa opiskelijan ja kouluttajan vuorovaikutusta tukevia digitaalisia oppimisympäristöjä. Myös sosiaali- ja terveyssektorin työvoiman rekrytointihaasteisiin on pyritty hakemaan ratkaisua. Vammais- ja vanhustenhoivaan on haettu vetovoimaa hyvällä johtamisella ja koulutuksen kehittämällä yhdessä työelämän kanssa.

Hanke-esimerkkejä:

Asteelta toiselle – tukena oppivelvollisen siirtymässä

Lapin yliopisto, Rovaniemen koulutuskuntayhtymä/Lapin koulutuskeskus REDU

Toteutusaika: 1.2.2022–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 293 455 euroa

Hankkeen päätavoitteena on oppivelvollisuuden laajenemisen myötä opiskelun siirtymävaiheiden tukeminen ja koulupudokkuuden ehkäiseminen nuorten siirtyessä peruskoulusta toiselle asteelle, erityisesti ammattiopintoihin. Uuden oppivelvollisuuslain myötä on noussut tarve kehittää moniammatillista verkostotyötä sekä huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä. Hankkeessa kehitetään uusia käytänteitä ja toimintatapoja, joilla voidaan vastata näihin oppivelvollisuuden laajenemisen mukanaan tuomiin tarpeisiin.

Hankkeen tavoitteet:

- Kehittää käytänteitä oppivelvollisten nuorten siirtymävaiheen tukeen, muun muassa ammatilliseen koulutukseen uudenlaisen varhaisen puuttumisen mallin.
- Tuottaa konkreettisia keinoja koulutukseen kiinnittymisen tukemiseksi ja koulupudokkuuden ehkäisemiseksi ammatillisissa opinnoissa, kuten varhainen poissaoloihin puuttuminen, huoltajien kytkentä oppivelvollisen tukeen ja valvontaan sekä vaihtoehtoisten opinpolkujen tarjoaminen (esimerkiksi tutkintokoulutukseen valmentava koulutus TUVA).
- Vahvistaa opinto-ohjaajien, koulukuraattoreiden ja opettajien taitoja ja valmiuksia tukea ja ohjata siirtymävaiheessa olevia nuoria hankkeessa kerättävän tiedon ja räätälöityjen koulutusten avulla.
- Edistää moniammatillista yhteistyötä ja verkostotyöskentelyä erityisenä painopisteenä tiedon-siirron käytänteet perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen välillä
- Selvittää johtotason ja ohjaushenkilöstön näkemyksiä toisen asteen siirtymävaiheessa olevia koskevien muutosten toteuttamiseksi sujuvasti oppilaitosten ohjaustyössä
- Tukea koulujen ja oppilaitosten johtoa muutoksen johtamisessa ja pedagogisessa johtamisessa

<https://research.ulapland.fi/fi/projects/asteelta-toiselle-tukena-oppivelvollisen-siirtym%C3%A4ss%C3%A4>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22717>

Osaajia harvaan asutulle alueelle

Karelia Ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.8.2021–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 606 390 euroa

Karelia-amk:n ja Riverian toteuttamassa Osaajia harvaan asutulle alueelle -hankkeessa kehitetään opiskelijoiden harjoitteluihin liittyvää toimintaa yritysten kanssa tehtävässä yhteistyössä. Kehittäminen lähti liikkeelle Ilomantsista (pilottialue) syksyllä 2021, tämän jälkeen toimintaa laajennettiin muualle maakuntaan. Hankkeen kohderyhmiä ovat Karelia-ammattikorkeakoulun ja Riverian opiskelijat sekä heidän harjoitteluaan ohjaavat yritykset.

Hankkeen toimenpiteillä luodaan edellytyksiä opiskelijoiden sijoittumiseen harvaan asutulle alueelle, helpotetaan opiskelijoiden ja yrittäjien kohtaamista ja autetaan opiskelijoita löytämään harjoittelupaikkoja. Hankkeessa toteutetaan myös uudenlaisia opiskelijoiden harjoittelupolkujen pilotteja, valmennetaan työmahdollisuuksista ja luodaan tulevaisuuden toimintamalleja yritysten ja oppilaitosten kesken.

<https://osaajiatyoelamaan.karelia.fi/>
https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projekti_koodi=S22484

Karelia AMK 24.8.2020. Kuva: Johanna Kokkola

Tulevaisuuden taidot - Kainuu ennakoi

Toteuttaja: Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (Kainuun ELY-keskus)

Toteutusaika: 1.12.2021–31.10.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 350 200 euroa

Hankkeen tavoitteena on löytää ratkaisuja Kainuun työmarkkinoiden kohtaanto-ongelmaan ennakointia kehittämällä. Hankkeessa kehitetään ennakoinnin toimintamalleja siten, että alueen toimijat voivat hyödyntää ennakointitietoa aiempaa paremmin osaamisen kehittämisen suunnittelun tukena ja päätöksenteossa.

Hankkeella on kolme päätavoitetta:

- 1) Osaamis- ja koulutustarpeiden ennakoinnin vahvistaminen ja toimijoiden välisen yhteistyön kehittäminen
- 2) Maakunnallisen ennakoinnin ja seurannan toimintamallin luominen sekä kärkitoimialojen ennakointi- ja seurantafoorumityöskentelyn uudistaminen
- 3) Ennakoinnin tuloksista viestiminen

Pitkän tähtäimen tavoitteena on parantaa osaavan työvoiman saatavuutta Kainuussa ja helpottaa työpaikkojen täyttymistä ja parantaa työllisyysastetta.

<https://www.ely-keskus.fi/tulevaisuuden-aidot-kainuu-ennakoi>
https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projekti_koodi=S22681

Työharjoitteluohjaamisen kehityshanke (HoksHarkka)

Jyväskylän ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.5.2022–30.4.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 94 885 euroa

Hankkeessa tavoitteena on edistää sote-alan opiskelijoiden työharjoittelujen ohjaamista Keski-Suomen alueella siten, että opiskelijan mielenkiinto alalle säilyy ja työpaikoilla työskentely muuttuu opiskelijaharjoittelijoita kannustavaan ja osallistavaan suuntaan. Hanke nostaa esiin kehittämistä tarvitsevia teemoja sote-alan

opiskelijoiden työharjoitteluohjauksessa. Tämän mukaisesti hankkeessa kuvataan sote-alan työharjoitteluohjauksen kehittämisen tarpeita ja tuotetaan videoita, joissa käsitellään työelämään liittyviä haasteita ja mahdollisuuksia helposti lähestyttävällä tavalla. Näiden videoiden pohjalta hanketta toteuttavat organisaatiot pyrkivät sitten herättämään keskustelua sote-alan opiskelijoiden harjoittelun epäkohdista ja mahdollisuuksista työharjoittelun laadun parantamiseksi sekä työpaikoilla että alan oppilaitoksissa.

Hankkeessa kuvattiin sote-alan työharjoitteluohjaamisen kehittämistarpeita esiin nostavia videoita. Kuva: Jamk.fi

<https://www.jamk.fi/fi/projekti/hoksharkka>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22819>

Vevent – Boosting the Virtual Event Industry

Suomen Humanistinen ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.3.2021–30.4.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 152 562 euroa

Hankkeen tavoitteena oli virtuaaliteknioiden tarjoamien ratkaisujen kartoittaminen tilanteessa, jossa tarvitaan mm. luovien alojen innovatiivisen tuottajuuden osaamista sekä ilmastokriisin vaikutusten huomiointia kulttuurialalla. Hankkeessa toteutettiin neljä Veventiä eli virtuaalitapahtumapilottia. Lisäksi Humakin kulttuurituotannon opiskelijat ovat tehneet erilaisia virtuaalitapahtumakokeiluja osana opintojaan.

Hankkeessa tehty selvitys Planning and Creating Virtual Events löytyy osoitteesta:

<https://www.humak.fi/julkaisut/planning-and-creating-virtual-events/>

Hankkeessa suunniteltiin myös englanninkielinen täydennyskoulutus kulttuurialan toimijoille. Täydennyskoulutus on avoin kulttuurialan toimijoille, jotka kokevat tarvitsevansa lisää osaamista virtuaalitapahtumien järjestämiseen. Kurssin tavoitteena on tarjota käytännönläheinen yleiskuva virtuaalitapahtuman järjestämisessä huomioitavista asioista, mutta myös laajempaa näkemystä virtuaalisten tapahtumien tulevaisuuden mahdollisuuksista.

Kuva: Vevent –hanke

<https://vevent.humak.fi/>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22345>

Ydinasia - Kielellinen saavutettavuus sosiaali- ja terveyspalveluissa

Toteutusaika: 1.2.2021–31.12.2022

Suomen Humanistinen Ammattikorkeakoulu Oy

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 374 798 euroa

Ydinasia-hanke kehittää sosiaali- ja terveyspalvelujen henkilöstön kielelliseen saavutettavuuteen liittyvää osaamista. Osaamisen kehittäminen sisältää niin vuorovaikutustaitojen kuin alan ympäristöjen ja palvelujenkin kehittämisen. Lyhyesti, hankkeen päätyttyä sosiaali- ja terveysalan toimintaympäristöt ja palvelut ovat kielellisesti saavutettavampia kaikille. Hankkeen toiminta-alueena on Pohjois-Savo. Hankkeen toteuttajina on Humanistinen ammattikorkeakoulu (Humak) ja Savonia-ammattikorkeakoulu (Savonia). Lisäksi sosiaali- ja terveysalan yhteistyökumppaneina hankkeen osatoteuttajina ovat Kuopion kaupungin perusturvan ja terveydenhuollon palvelualueet ja Siilinjärven sosiaali- ja terveyspalvelut.

Tarve kielellisen saavutettavuuden osaamisen kehittämiseen nousee muun muassa muuttuneesta lainsäädännöstä (esim. digipalvelulaki), yhä moninaistuvammasta asiakaskunnasta, palvelujen digitalisoitumisesta sekä pyrkimyksestä palvelujen kustannustehokkuuteen.

Kielellinen saavutettavuus pyrkii varmistamaan muun muassa sen, että ihmiset ymmärtävät ja tulevat ymmärretyiksi palvelujen äärellä. Kielellisen saavutettavuuden toteutuessa itsemääräämisoikeus ja osallisuuden kokemukset toteutuvat varmemmin.

<https://ydinasia.humak.fi/ydinasiat/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22327>

Yhdessä voimaa opintoihin

Keski-Pohjanmaan Koulutusyhtymä

Toteutusaika: 1.1.2022–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 298 479 euroa

Hankkeessa kehitetään uudenlaisia ratkaisuja ja ennakoivaa lähestymistapaa opintojen keskeyttämisen ehkäisyyn jo siinä vaiheessa, kun ensimmäiset signaalit ilmenevät. Tavoitteena on tuottaa lisäarvoa olemassa oleviin palveluihin erityisesti nuorille yhdessä eri toimijoiden kanssa, niin että tasa-arvo ja yhdenvertaisuus paranevat heikossa asemassa olevien kohdehenkilöiden osalta. Tavoitteena on luoda toimintamalli koulutuksessa aliedustettuna oleville kohdehenkilöille. Malli mahdollistaisi siirtymän peruskoulusta ammatilliseen koulutukseen Voimastartin tai Voimavaravalmennuksen avulla tai ammatillisen koulutuksen uhatessa keskeytyä olisi mahdollista voimaantua Voimastartin ja Voimavaravalmennuksen avulla. Niin ikään hankkeen tavoitteena on voimaannuttaa kohdehenkilöitä siten, että he voivat jatkaa ammatillisiin opintoihin ja myöhemmin työllistyä yhteiskunnan tasa-arvoisina toimijoina. Tavoitteena on myös tehdä yhteistyötä eri toimijoiden kuten yhdistyksien, harrastuspalveluita tuottavien organisaatioiden, kulttuuri- ja liikunta-alan toimijoiden, kuntoutusorganisaatioiden, Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue Soiten, nuoristoimen, kuntakoikeilun sekä Keski-Pohjanmaan koulutuskuntayhtymä Kpedun osaamisalojen sekä opiskeluhoollon ja erityisen tuen toimijoiden kanssa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22698>

3.5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyden torjunta (ESR)

Toimintalinjalla oli rahoitettu vuoden 2022 loppuun mennessä 553 hanketta, joihin varattu julkinen rahoitus oli 214,2 milj. euroa.

Koronapandemia vaikutti vielä alkuvuodesta 2022 hankkeiden toteuttamiseen, mutta rajoitusten ja etätyösuositusten vähentymisen myötä hankkeiden toimintaa pystyttiin suuntaamaan vähitellen myös muuhun kuin etänä tehtävään ohjaukseen ja palveluihin. Hankkeissa on edelleen jatkettu kokeiluja mm. seikkailu- ja luontopedagogiikan sekä luovien menetelmien osalta, tukemaan osallistujien arjen toimintaedellytyksiä ja pidempikestoista elämänhallintaa. Mielenterveys- ja päihdetyön osuus hankkeissa on selvässä kasvussa.

Vuosi 2022 oli uusien hyvinvointialueiden rakentamisen aikaa. Hyvinvointialueet käynnistivät vuoden aikana toimintaansa. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä vastaava ja palveluiden tuottamisesta aiheutuneet muutokset ovat vaikuttaneet erityistavoitteen 10.1 toimeenpanoon. Nopeat ja laajamittaiset muutokset palvelujärjestelmässä ovat edellyttäneet myös hankkeilta uusien ratkaisumallien muotoilua.

Valtakunnallinen SOKRA-koordinaatiohanke on toiminut erittäin hyvänä tukirakenteena toimintalinjan hankkeille keräten ja jakaen tietoa mm. jo käynnissä olevista hankkeista ja niiden hyvistä toimintamalleista INNOKYLÄ-sivustolle. Valtakunnallisessa SOLMU-hankkeessa kehitettyä Kykyviisaria on käytetty arvioimaan sekä alueellisten että valtakunnallisten hankkeiden osallistujien työ- ja toimintakyvyn kehittymistä. Tulokset kertovat molemmissa parantuneesta työ- ja toimintakyvystä hankkeiden toimenpiteiden avulla.

Järjestöjen merkitys on ollut kasvussa koko ohjelmakauden ajan. Järjestöjen osuuden nousuun vaikuttaa ohjelman sisällön lisäksi vahva työ ohjelman hallinnon keventämiseksi.

Hanke-esimerkkejä:

KAIKU – toiminnallinen kuntoutusohjaus ja neuvonta työelämään

Toteuttaja: Eduro-säätiö sr

Toteutusaika: 1.2.2022–30.9.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 332 279 euroa

Hankkeen tavoitteena on tuoda työelämäkuntoutukseen liittyvä neuvonta ja ohjaus kaikkien saataville siten, että sekä asiakkaat, että asiakkaan verkosto voivat saada apua työelämäkuntoutukseen liittyvissä asioissa matalalla kynnyksellä. Tavoitteena on myös tiivistää työelämäkuntoutuksen toimijoiden välistä yhteistyötä, mikä auttaa asiakkaan asioiden etenemistä jouhevasti työhön kuntoutuksen prosessissa.

Hankkeen kohderyhmää ovat työelämäkuntoutuksen neuvonnan ja ohjauksen tarpeessa olevat työttömät tai kuntoutuksessa olevat asiakkaat Rovaniemen alueella. Myös opiskelijat, joiden opinnot keskeytyvät terveydellisten syiden perusteella ja tarvitsevat työelämäkuntoutuksen suunnittelua ja neuvontaa.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S22759>

Vammaisten ja ulkomaalaistaustaisten ihmisten selviäminen poikkeus- ja kriisitilanteissa – Tulevaisuutta luomassa covid-19-kokemusten pohjalta

Kehitysvammaliitto ry

Toteutusaika: 1.2.2021–31.7.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 1 296 881 euroa

Tulevaisuutta luomassa -hankkeessa (ESR 2021–2023) kehitetään toimintamalleja, jotka tukevat vammaisten ja maahan muuttaneiden ihmisten huomioimista häiriö- ja poikkeustilanteissa sekä niihin varautumisessa. Hanketta toteutetaan Kehitysvammaliiton, Kuntaliiton ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen yhteistyönä. Kehitysvammaliitto koordinoi hanketta. Hanketta rahoittaa Euroopan sosiaalirahasto.

Hankkeen tutkimukset osoittavat, että vammaiset ja maahan muuttaneet ihmiset ovat koronaepidemian aikana kohdanneet muita ihmisiä enemmän vaikeuksia. He ovat muun muassa kokeneet muita useammin yksinäisyyttä, taloudellisia huolia ja psyykkistä kuormitusta sekä jääneet ilman riittäviä sosiaali- ja terveystalvituksia.

Kehittämistyötä on tehty yhdessä vammaisten ja maahan muuttaneiden ihmisten, omaishoitajien, sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten, viranomaisten, järjestöjen ja viestinnän ammattilaisten kanssa. Kehitetyt ohjeet ja menetelmät tukevat vammaisten ja maahan muuttaneiden ihmisten tarpeiden huomioimista hyvinvointialueiden ja kuntien varautumisessa ja valmiussuunnittelussa.

Hankkeen tuotoksia

- sosiaalihuollon asiakkaan yksilöllinen varautumissuunnitelma
- selkokielliset ja kuvatuettut materiaalit omatoimisen varautumisen tukemiseen
- yhteistyö, yhteisödialogi ja yhteiskehittäminen vaikuttavan viestinnän työkaluina
- varautumista ja valmiussuunnittelua tukevat toimintakortit (tulossa 5/2023)

Kuva: Katja Tähjä / Noon Kollektiivi

<https://www.kehitysvammaliitto.fi/liitto/kehittamishankkeet/>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22389>

Venda – uutta suuntaa mereltä

Valo-Valmennusyhdistys ry

Toteutusaika: 1.5.2021–30.4.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 372 168 euroa

Hankkeen tavoitteena on nuorten aikuisten sosiaalisen osallisuuden, toimintakyvyn sekä koulutus- ja työelämävalmiuksien vahvistaminen merivalmennuksen ja seikkailupedagogiikan sekä riittävän ohjauksellisen tuen menetelmin. Hankkeeseen osallistuvilla on korostuneen heikko usko omiin kykyihinsä, ja moni alisuoriutuu suhteessa omiin kykyihinsä. Toiminta tarjoaa mahdollisuuden osallistujalle kokemuksesta oman toiminnan merkityksellisyydestä osana ryhmää.

Hankkeessa hyödynnetään ja kehitetään yhteisöllisen merivalmennuksen menetelmää, jossa keskeisenä tavoitteena on lisätä osallistujien minäpystyvyyden tunnetta ja vahvistaa uskoa omiin kykyihin. Hankkeessa tunnustetaan opiskeluvalmiuksien ja työelämän kannalta olennaisia elinikäisen oppimisen taitoja sekä työelämässä tarvittavia metataitoja. Merivalmennuksen rinnalla kulkee ympärivuotinen seikkailukasvatuksellinen ryhmätoiminta. Hankkeessa kytketään vapaaehtoinen, yhteisöllinen ja osallisuutta tukeva toiminnallisuus kiinteästi ammatilliseen toimintakyvyn arviointiin ja yksilölliseen osaamisen tunnistamiseen ja urasuunnitteluun. Hankkeen tuloksena syntyy merivalmennusta ja seikkailullista ryhmätoimintaa, vertaisuutta ja nuorta lähellä olevaa, ammattimaista ohjausta yhdistävä toimintamalli.

Kuva: Juho Peltonen, Venda –hanke

<https://www.venda-hanke.net/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22441>

Ymmärrä asiakasta – kokemustoiminta keskiössä

Satakunnan ammattikorkeakoulu Ou

Toteutusaika: 1.10.2022–31.10.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 118 337 euroa

Hanke vastaa uusilla hyvinvointialueilla mielenterveys- ja päihdelainsäädännön uudistamista koskevaan kokemusasiantuntijaosaamisen tarpeeseen. Kokemusasiantuntijaosaamista tulotaisin hyödyntämään vahvemmin niin palvelujen suunnittelussa, toteuttamisessa kuin arvioinnissakin. Satakunnassa on katsottu olevan tärkeää, että maakunnassa on tarjolla koulutettuja kokemusasiantuntijoita, mutta yhtä tärkeää on, että työelämä ja korkeakoulutus oppii hyödyntämään kokemustoimijoiden monipuolista käyttöä. Hankkeessa kohderyhmänä olevien kokemustoimijoiden osallisuuden, resilienssin ja yhdenvertaisuuden kokemusta mielenterveys- ja päihdepalvelujen kehittäjinä vahvistetaan, löydetään uudenlaisia työkaluja päihde- ja mielenterveystyön kehittämiseen sote-alan yksiköissä sekä kokemustoimijoiden tietoa simulaatiotilanteissa pyritään hyödyntämään.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22871>

3.6. REACT-EU -toimenpiteet, EAKR

Toimintalinjalla oli vuoden 2022 loppuun mennessä käynnistetty 1 338 hanketta. Hankkeisiin oli varattu julkista rahoitusta yhteensä 228,6 milj. euroa, josta 69 % kohdistui erityistavoitteeseen 12.1 ja 31 % erityistavoitteeseen 12.2.

Etelä-Suomessa pystyttiin REACT-EU-hankkeilla tukemaan laajasti pk-sektorin yrityksiä. Uudenlaiset digitaaliset ja resurssiisaat ratkaisut, laajat kiertotalousratkaisut sekä yksittäisten kierrätysmateriaalien hyödyntämismahdollisuudet nousivat vahvasti esiin. Maailmantilanteesta huolimatta monet hankkeista ovat saavuttaneet merkittäviä ja selkeitä tuloksia. Yritystukia ei enää myönnetty vuonna 2022.

Länsi-Suomessa painopiste siirtyi entistä enemmän REACT-EU-hankkeiden toimeenpanon edistämiseen. Joissakin maakunnissa järjestettiin vielä REACT-EU-hankehakukierroksia. Teemat liittyivät mm. virtuaalisuuden hyödyntämiseen matkailussa ja tapahtumien järjestämisessä, ilmastokestäviin elintarvikeprosesseihin ja korkeamman lisäarvon elintarviketuotteiden kehittämiseen. Joukossa oli mukana myös monta kehittämis- ja investointihankeparia.

Itä-Suomessa rahoitettiin mm. yliopistojen hallinnoimia TKI-hankkeita, matkailualaa, teknologiateollisuutta, yritysten uusiutumiskykyä ja kansainvälistä kasvua tukevia hankkeita.

Pohjois-Suomen yrityshankkeissa painopiste on ollut mm. uusien digitaalisten ratkaisujen ja ympäristöystävällisten tuotantomenetelmien kehittämisessä sekä kansainvälisten markkinoiden selvittämisessä. Liittojen rahoittamissa REACT-EU-hankkeissa tuettiin mm. oppimisympäristöjen kehittämistä, tuulivoimaosaamista, älykkään asumisen tutkimusta sekä matkailun ja sen digitalisaation edellytysten parantamista. Lisäksi lentoliikenteen kehittämistä tuettiin maakuntien yhteisessä hankkeessa.

Hanke-esimerkkejä:

Arctic Archipelago - Arktinen saaristo - kasvua matkailuun Itäisellä Suomenlahdella

Cursor Oy

Toteutusaika: 1.3.2022–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 209 386 euroa

Arctic Archipelago -hankkeen tavoitteena on saada parempi kokonaiskuva ja ymmärrys siitä, millaisia saaristo- ja siihen liittyvän luontomatkailun tuotteita ja uusia kohderyhmiä tulisi tavoitella Kotkan-Haminan seudun matkailun kasvattamiseksi. Rakentamalla uutta ja ainutlaatuista tuotetarjontaa kaakkoisrannikolle pystymme tarjoamaan kattavampia palvelukokonaisuuksia niin matkailijoille kuin uusille myyntikumppaneille. Hanke aktivoi saaristomatkailun eri sektoreilla toimivia palveluyrityksiä kehitys- ja yhteistyöhön sekä synnyttää matkailijoiden kysyntään vastaavia palvelutuotteita. Hankkeen toimenpiteiden tuloksena seudulle tavoitellaan myös uusia luonto- ja saaristomatkailun yrittäjiä, koska palvelujen tuottajia tarvitaan alueelle lisää. Hankkeen toimenpiteiden avulla tavoitellaan sitä, että saaristomatkailun liiketoimintapotentiaali on monipuolisesti hyödynnetty ja uutta tuotetarjontaa on rakennettu vastuullisten, kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

<https://www.cursor.fi/etusivu/kehittamishankkeet/arctic-archipelago/>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A78686>

Autonomisten työkoneiden tutkimus- ja koulutusinfra

Koulutuskuntayhtymä OSAO

Toteutusaika: 1.9.2022–31.5.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 266 000 euroa

Autonomisten työkoneiden tutkimus- ja koulutusinfra -hankkeen tavoite on kahden työkonehankinnan kautta mahdollistaa yhteistyöverkoston (tutkimusallianssin) autonomisten työkoneiden parviohjauksen tutkimus ja sen tutkimusympäristö.

Yhteistyössä hankkeen yhteistyöverkoston (korkeakoulut ja yritykset) kanssa hankkeessa kehitetään autonomisen työkoneohjauksen tutkimus- ja kehitysalusta. Se luo edellytyksiä hyödyntää autonomisia koneinvestointeja kansainvälisesti merkittävässä tutkimuksessa, koulutuksen kehittämässä ja opetuksen uudistamisessa koulutuksen eri asteilla. Hanke tukee eri teollisuuden alojen, kuten kaivos-, infra-, ja teknologia-yritysten, teknologiaosaamisen kehittymistä ja vahvistaa uusien työpaikkojen syntymistä. Hankkeen avulla investoidaan kaksi työkoneita (kaivukone ja puskutraktori) niissä tarvittavine automaatiovarusteineen. Investoitavia koneita hyödynnetään tutkimus- ja opetuskäytössä seuraavan kymmenen vuoden ajan.

Hankkeen tuloksena rakentuvaa tutkimusinfraa käytetään digitalisaation hyödyntämisen vahvistamiseen maarakennusallalla. Hanke tukee maarakennusalan vihreää elpymistä digitalisaation hyödyntämisen kautta. Digitaalisten työmenetelmien ja autonomisten työkoneiden avulla koneiden ja materiaalin käyttö voidaan optimoida, mikä näkyy työn laadun parantumisena, työ- ja kustannustehokkuutena sekä päästöjen vähentymisenä.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78776>

Byggnadsbranschens hållbara framtid i Vasaregionen (Rakennusalan kestävä tulevaisuus Vaasanseudulla)

Vaasanseudun Kehitys Oy – Vasaregionens Utveckling Ab

Toteutusaika: 1.1.2022–30.6.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 166 760 euroa

Rakennusallalla on kokonaisuudessaan edessään valtava haaste vihreän ja kestäväsiirtymän myötä. Rakennusalan toimijoilla on voimakkaita paineita ja odotuksia vähentää energiankulutusta, hiilijalanjälkeä, ympäristövaikutuksia ja rakennetun ympäristön päästöjä. Hankkeella nostetaan kaikkien rakennusalan toimijoiden osaamisen ja motivaation tasoa, kun on kyse vihreän siirtymän haasteista ja ratkaisuista sekä saavuttaa tavoite hiilineutraaliudesta. Hankkeella tuotetaan informaatiota ja työkaluja rakennusalan toimijoille ja hankkeen toimintaan osallistuu aktiivisesti rakennusalan yrityksiä, kuntia, taloyhtiöitä ja oppilaitoksia.

<https://www.vasek.fi/aluekehitys/rakennusalan-kestava-tulevaisuus/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78521>

Haapajärven bioöljyjälöstamon toteutettavuustarkastelu ja ympäristöystävällisten puunsuoja-aineiden jalostusmahdollisuuksien selvitys

Nivala-Haapajärven seutu NIHAK ry

Toteutusaika: 1.3.2022–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 312 500 euroa

Tausta: Nivala-Haapajärven seudun kehittämisorganisaatio NIHAK ry on toteuttanut esiselvityshankkeen: Haapajärvelle sijoittuvan biojalostetuotannon arvoketjuanalyysi ja alueen pk-yritysten sitouttaminen. Hanke on päätynyt syyskuussa 2021. Aluetalouden näkökulmasta tehtävässä arvoketjuanalyysissä on kuvattu ja arvioitu laitoshanketta, jossa tavoitteena on bioöljyn tuotanto puubiomassasta (hakkuu- ja korjuutähteet, sahauksen sivutuotteet, energiapuun tyyppinen biomassa) ja siihen liittyvä korkean jalostusasteen biotuotteiden valmistus puun uuteaineista. Kyseessä on ollut ensivaiheen tiedonhankinta ja kartoitus, joka on lähtenyt liikkeelle potentiaalisten jalostamoteknologioiden kartoituksesta ja teknologioiden kypsyytasoista sekä kaupallisten pilottien tilanteista maailmalta.

Johtopäätökset: Esiselvityksen perusteella on löytynyt alueen mittakaavaan erittäin hyvin sopiva biojalostamokonsepti sekä mahdolliset pääteknologiatoimittajat. Pääprosessin teknologia on jo kaupallista. Myös investoinnin kannattavuutta on alustavasti tutkittu. Hankkeessa on selvitetty biojalostamon mahdollista tuotemarkkinaa, tuotteiden markkinamahdollisuuksia sekä raaka-aineiden saatavuutta. Laitos tuottaisi bioöljyä puubiomassasta, eli esimerkiksi hakkuu- ja korjuutähteistä tai sahojen sivutuotteista. Bioöljyn avulla voidaan eri tavoin korvata fossiilisia polttoaineita, ja kysyntää on myös sen jalostamisella liikennekäyttöön. Toimijoilla on tahtotilaa ja kiinnostusta suunnitella asiaa eteenpäin. Haapajärvellä on erittäin hyvä synerginen toimintaympäristö puunjalostusteollisuuden yhteydessä, jolloin raaka-aineen saatavuus on luontaisesti varmistettu. Bioöljyn tuotanto ja käyttö on kestävä, tehokasta ja vähäpäästöistä.

Mitä seuraavaksi?

Arvoketjuanalyysistä voidaan siirtyä suoraan konkreettiseen arvoketjujen rakentamiseen. Toteutettavuustarkastelussa on päästävää seuraavaan vaiheeseen, jossa potentiaalisinta laitospäätöstä sovitetaan konkreettisemmin paikalliseen toimintaympäristöön. Tähän liittyvät olennaisesti mm. sijaintipaikkavaihtoehdot, ympäristönäkökulmat ja ilmastovaikutusten arviointi. Erityisesti suunnittelussa on huomioitava mahdollisuudet bioöljyn jatkojalostamiseen alueella (esiselvityshankkeessa on tunnistettu potentiaalisia jatkojalostus vaihtoehtoja/ teknologioita ja toimijoita). Lähialueen puutuoteteollisuus voisi hyödyntää mm. uusiutuvia puunsuoja-aineita, joita voidaan valmistaa bioöljystä. Tällöin paikallisessa arvoketjussa aukenee täysin uusia liiketoimintamahdollisuuksia sekä olemassa oleville yrityksille, että uusille yrityksille tai sijoittautumiseen alueelle.

Hankkeen taustalla on looginen pidempi jatkumo: NIHAK ry ja Haapajärven kaupunki ovat aiemmin selvittäneet edellytyksiä Haapajärvelle sijoittuvalle biotuotetehtaalte. Aiemmin toteutettavuusselvityksen kohteena olleen isomman laitospäätöksen (päätuotteenaan havusellua tuottavan laitoksen) vesitalouteen liittyi kuitenkin merkittäviä haasteita ympäristön näkökulmasta. Lopputuote- ja raaka-ainemarkkinoiden kehitys sekä laitospäätösiin ja laitospaikkaan liittyvät tekijät näyttivät kuitenkin hankkeelle suotuisilta. Tämän seurauksena selvitettiin pienemmän mittakaavan laitospäätöstä ja teknologiaa (pienen mittakaavan laitoksista oli huonosti tietoa saatavilla, verrattuna isoihin biojalostamoselvityksiin). Tämän selvitystyön tulosten pohjalta on luontevaa jatkaa alueelle sopivan biojalostamokäsitin eteenpäin viemistä.

https://www.nihak.fi/nihakin_hankkeet/haapajarven-biooljyjalostamon-toteutettavuustarkastelu-ja-ymparistoystavallisten-puunsuoja-aineiden-jalostusmahdollisuuksien-selvitys/
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projekтикoodi=A78667>

Hippa Remote – etäpalvelut tuotekehittäjälle sote-alan digitalisaation edistämiseksi

Tampereen ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.12.2021–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 382 022 euroa

Covid-pandemia on osoittanut, että ikäihmisten ja mielenterveyskuntoutujien hyvinvoinnin tueksi tarvitaan yhä enemmän digitaalisia tuotteita ja palveluja. Lisäksi tarvitaan yritysten tuotekehitystarpeita varten virtuaalisia ja simulaatiokehittämisympäristöjä. Palvelut voidaan tuottaa etä- ja hybridipalveluna yritysten saataville terveysturvallisesti ja kestävästi kehitystä tukemalla.

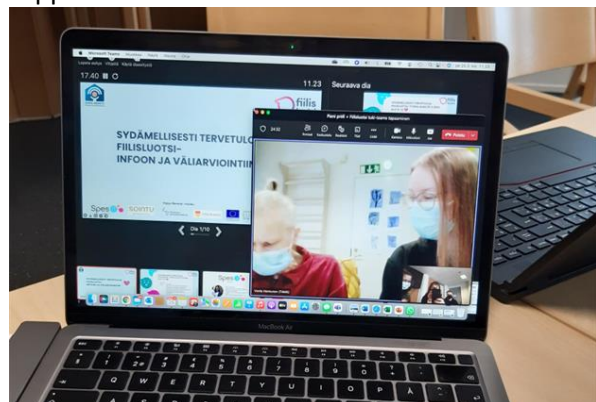
Tampereen ammattikorkeakoulu koordinoi Hippa Remote -hanketta, jossa sote-alan digitalisaation haasteisiin etsitään ratkaisuja. Pirkanmaan liitto rahoittaa hanketta Pirkanmaan selviytymissuunnitelmaan kohdenetusta REACT-EU EAKR-rahoituksesta. Hankkeen tavoitteena on kehittää pk-yritysten käyttäjälähtöistä tuote- ja palvelukehitystä varten etä- ja hybridipalvelut, joilla tuetaan sote-alan digitalisaatiota Pirkanmaalla. Hankkeessa on yhteiskehitetty ja testattu käyttäjälähtöisiä digitaalisia ratkaisuja yhdessä loppukäyttäjien, yritysten ja sote-palvelutuottajien kanssa. Samanaikaisesti kehitetään testaus- ja tuotekehityspalveluita sekä virtuaalisia ympäristöjä hyvinvointi- ja terveysteknologia yritysten kasvun tueksi. Palvelu mahdollistaa digitaalisten tuotteiden ja palvelujen testauksen virtuaalisia, simuloituja sekä autenttisia sote-ympäristöjä hyödyntäen.

Asiakastarpeita- ja asiakastarinoita ikääntyneiden arjesta on hankkeessa kartoitettu haastatteluin ja videokerronnan avulla. Asiakastarinoista ja elinympäristöistä tuotetut videot ja haastatteluiden koonnit on talletettu hankkeen kotisivuille sekä Tuttunet -hakupalveluun (<https://www.tuttunet.fi/>). Hakupalvelu auttaa yritystä kuvaamaan ja muotoilemaan tuotettaan ja palveluaan suhteessa asiakkaiden tarpeisiin ja odotuksiin.

Hippa Remote -hankkeessa pk-yrityksille on myös kehitetty ja tarjottu innovaatiokyvykkyyttä ja innovaatiovalmiuksia tukevaa sparrausta ja valmennusta, sekä digi-HTA -arviointia, vahvistamaan uusien älykkäiden tuotteiden ja palveluiden tuotekehitysprosessia. Hippa Remote -hanke toteutetaan kolmena itsenäisenä, mutta toisiinsa kytkeytyvänä kolmen maakunnan, Pirkanmaan (TAMK), Uudenmaan (Metropolia) ja Keski-Pohjanmaan (Centria), ylittävänä sisarhankkeena.

Vas. TAMK:n Sote Virtual Lab -tarjoaa yrityksille innovatiivisen testaus- ja tuotekehitysympäristön Hippa Remote-hankkeessa. Kuva: Reetta Muranen.

Hankkeessa on testattu mm. Fiilisluotsi -sovellusta yhdessä ikääntyneiden, hoitotyön ammattilaisten sekä digitaalista sovellusta tuottavan yrityksen kanssa. Kuva: Suvi Hagström.

<https://sites.tuni.fi/vlabforhealth-fi/hippa-remote/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A78504>

Jatkuvatoiminen termokemiallinen biomassareaktori

Savonia-ammattikorkeakoulu oy

Toteutusaika: 1.6.2022–31.12.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 89 550 euroa (kehittämishanke) 335 244 euroa (infra)

Savonia-ammattikorkeakoulu ja Itä-Suomen yliopisto toteuttavat EAKR-tuella yhteisen biomassareaktori -hankekokonaisuuden (Jatkuvatoiminen termokemiallinen biomassareaktori). Sillä vauhditetaan vihreää siirtymää paikallisten bioalan yritysten kanssa. Hankkeessa rakennetaan ja testataan laitteisto biohiilen valmistukseen jatkuvatoimisessa laitoksessa pienen palakoon biomassoista. Biohiilen valmistukseen soveltuvia teollisuuden sivuvirtoja ovat muun muassa metsähake, sahanpuru ja kuoret. Biohiilellä on useita erilaisia sovelluskohteita. Biohiilen valmistuksen yhteydessä kerätään talteen myös nestejakeita ja kaasuja, joilla on tutkittua kaupallista potentiaalia esimerkiksi tuholaistorjunta-aineina tai komposiittien ja rakennusteollisuuden tuotteiden komponentteina. Hanke nopeuttaa yritysten tutkimukseen pohjautuvaa tuotekehitystyötä.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78737> (kehittämishanke)

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78739> (infra)

Lab Pruntsi – Älykkään asumisen kehittämis- ja oppimisympäristön toimintamalli

Lapin ammattikorkeakoulu Oy, Kemi-Tornionlaakson koulutuskuntayhtymä Lappia, Kemin kaupunki

Toteutusaika: 1.1.2022–30.6.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 262 036 euroa

Hankkeen tavoite on suunnitella eri toimijoiden käyttöön soveltuva älykkään asumisen Living Lab Pruntsi kehittämis- ja oppimisympäristö. Ympäristössä pyritään siihen, että saman katon alla on tarjolla älykkään asumisen ratkaisujen osalta palveluja niin kuntalaisille, yrityksille, palveluntuottajille, kolmannen sektorin toimijoille kuin oppilaitoksille. TKI- toimintamallilla nivotaan tämä toiminta uudenlaiseksi kehittämisympäristöksi tukemaan tulevaisuuden älykästä asumista.

Living Lab Pruntsi

<https://www.lapinamk.fi/news/Kemin-Pruntsi-kortteliin-uusinta-alykkaan-asumisen-teknologiaa/29272/c45cf2-010c-4ba6-92cc-b5bc06b1cb38>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78627>

Premium – erityisen erottuvat elintarvikkeet

Seinäjoen ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.4.2022–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 159 040 euroa

Premium- ja luksustuotteiden merkitys on kasvanut etenkin elintarvike- ja juomaostoksissa, ja ruoan laatu on kuluttajille aikaisempaa tärkeämpää. Samalla kilpailu elintarviketuotteiden välillä on kiristynyt. Kuluttajan tarpeiden ja halujen ymmärtäminen ja niiden soveltaminen tuotekehitykseen on elintarvikkeiden ja juomien menestymisen avain. PREMIUM -erityisen erottuvat elintarvikkeet -hanke tuo ratkaisuja Etelä-Pohjanmaan ruoka-alan mikro- ja PK-yrityksille lisäämällä yritysten osaamista ja ymmärrystä X-, Y- ja Z-sukupolvien kuluttajien elintarvikkeiden ostotottumuksista, ruokatrendeistä sekä toiveista eri tuotteita kohtaan, nostamalla yritysten osaamistasoa korkean lisäarvon elintarvikkeiden kehittämisessä sekä vahvistamalla aktiivista kuluttajan roolia osana yritysten tuotekehitysprosessia.

<https://projektit.seamk.fi/kestavat-ruokaratkaisut/premium/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=A78727>

Teollisuusrobotiikalla ja automaatiolla tuottavuutta valmistukseen (RoboValmis)

Seinäjoen ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.8.2021–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 351 124

SeAMKin ja Sedun toukokuussa 2019 toteuttaman kyselyn mukaan eteläpohjalaisten valmistavan teollisuuden pk-yritysten suurimmat esteet tuotannon robotisoinnille ovat osaamisen puute ja resurssipula. Sama kaksikko nousee usein esiin kartoitettaessa valmistavan teollisuuden yritysten tuotannon kehittämisen esteitä yleisemmin. Hankkeen päätavoitteena on nostaa valmistavan teollisuuden yritysten osaamista teollisuus- ja yhteistyörobotiikassa, automaattisissa valmistusmenetelmissä ja tuotantoteknologioiden kehittämisessä. Näin nostetaan tuottavuutta ja mahdollisesta vähäpäästöisempi valmistus. Päätavoitetta edistetään toteuttamalla erilaisia tuotantoteknologiapilotteja hankkeeseen osallistuvien yritysten kanssa. Pilottien tekemisen myötä syntyy myös yritysyritys yhteistyömalli SeAMKin ja Sedun teollisuusrobotiikan ja tuotantotekniikan laboratorioiden käyttöön niin, että yritykset pystyisivät tehokkaasti testaamaan ja pilotoimaan erilaisia tuotantoteknologisia menetelmiä laboratorioissa. Tuloksia voidaan skaalata laajasti.

RoboValmi

Teollisuusrobotiikalla ja automaatiolla
tuottavuutta valmistukseen

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

SeAMK
SEMI-AMK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

sedu

<https://projektit.seamk.fi/alykkaat-teknologiat/robovalmis/>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78106>

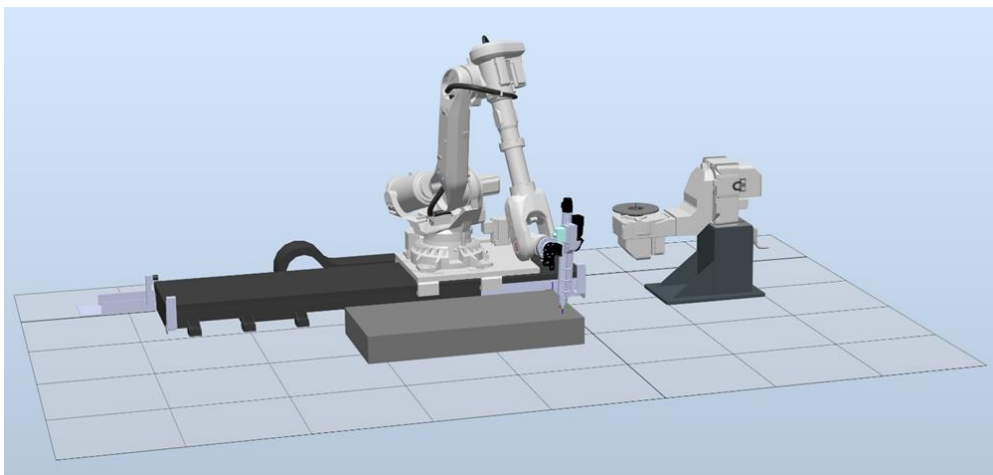
VENEPRINT Ainetta lisäävä digitaalinen valmistus veneteollisuudessa

Centria-ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.9.2021–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 386 747 euroa

Päätavoitteena hankkeessa on luoda veneteollisuuden yrityksille edellytykset siirtyä lineaarisesta talousmallista kiertotalouteen käyttämällä kierrätettäviä materiaaleja, biopohjaisia lujitteita ja niille sopivaa digitaalista 3D-tulostustuotantoteknologiaa. Hankeen toimenpiteiden myötä vähennetään veneteollisuuden yritysten hiilijalanjälkeä huomioiden koko tuotteiden elinkaari raaka-aineista veneiden kierrätykseen ja materiaalien uudelleen käyttöön.

Havainnekuva tulostusrobotista. Kuva: Matti Ojala

<https://net.centria.fi/hanke/veneprint/>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78139> (kehittämisosio)
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A78149> (investointiosio)

Viljaklusterin Pilot-Plant ja Viljaklusterin Pilot-Plant investoinnit

Lab-ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.9.2021–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 184 813 euroa (kehittämishanke) 180 000 euroa (investointihanke)

Päijät-Hämeessä toimii aktiivisesti Suomen mittavin ja monipuolisin viljaosaamisen keskittymä. Vuonna 2003 perustettu Päijät-Hämeen Viljaklusteri on alueen viljan viljelijöiden sekä viljaraaka-ainetta jalostavien yritysten muodostama yhteistyöverkosto. Viljaklusterin Pilot Plant -hankkeen päätavoite on muodostaa yritysten ja LAB-ammattikorkeakoulun yhteistyössä kehitysalusta Päijät-Hämeen viljaklusterin tuotteiden ja liiketoiminnan kehittämiseksi tähtäimenä nopea reagointi pandemian aiheuttamaan tuotteiden kysynnän muutokseen sekä kansainvälisiltä markkinoilta tulevan liikevaihdon kasvu ja siten alueen elinvoimaan vaikuttaminen. Investointihankkeessa käynnistetään kehitysalustan rakentaminen nopeavaikutteisilla investoinneilla.

Kuva: Viljaklusteri aineistopankki

<https://lab.fi/fi/projekti/viljaklusterin-pilot-plant>

<https://viljaklusteri.fi>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A77843>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A77904>

Kestävän kasvun kehitysympäristöjen toteutuspolku (KETO)

Espoon kaupunki, Aalto-yliopisto, VTT, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia

Toteutusaika: 1.6.2021–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 1 952 504 euroa

Kestävän kasvun kehitysympäristöjen toteutuspolku on Espoon kaupungin, VTT:n, Aalto-yliopiston ja Omnian yhteishanke, jonka avulla edistetään Suomen kestävän kasvun ohjelman tavoitteita vahvistamalla yksityisiä ja julkisia kumppanuuksia ja kehitetään tutkimusinfrastruktuuria kohti vihreän siirtymän ja digitaalisuuden kasvavia markkinoita. Espoon ja koko Uudenmaan vahvuuksia ovat monipuolinen ja kansainvälinen elinkeinotoiminta, vahva verkottuneisuus sekä kehitys- ja innovaatiotoiminta.

Hanke luo edellytykset sille, että Otaniemi–Keilaniemi-alueelle rakentuu ainutlaatuaista älypylvästeknologiaa hyödyntävä tutkimus- ja kehitysympäristö energian ja liikkumisen ratkaisuille, Keran alueelle kehittyy kansainvälisesti tunnettu puhtaan ja älykkään rakentamisen alue sekä Kiviruukkiin muodostuu ketterä koetointiympäristö ruokajärjestelmän ja kiertotalouden demonstraatioille. Kehitysympäristöjen toimenpiteet toteutetaan yhteistyössä Espoon kaupungin, VTT:n, Aalto-yliopiston ja Omnian sekä useiden kumppaniyritysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Hankkeen kautta aktivoidaan ja toteutetaan suuri määrä toimenpiteitä. Kestävän kasvun merkitys, arjen sujuvuus ja kestävyys viestitään laajasti kohderyhmille ja yhteistyössä myös heidän kanssaan. Tavoitteena on, että muutos vihreään siirtymään ja digitaalisten ratkaisujen hyödyntämiseen arjessa vauhdittuisi. Toisaalta tämä luo myös positiivista kysyntää ja ohjaa siten myös kehitystyötä. Markkinointi ja viestintä tukevat muutosta ja näyttävät esimerkeillä myös suuntaa. Projekti tuo yhä selvemmin näkyväksi sen, miten kaupungit, tutkimuslaitokset, oppilaitokset, yritykset ja kansalaiset voivat olla osa vihreän siirtymän ja ilmastonmuutoksen ratkaisua.

RD Physicsin kanssa yhteistyössä toteutetussa kaiutintyöpajassa asukkaat pääsivät tutustumaan kiertotalouteen käytännössä. Osallistujat valmistivat itselleen kaiuttimet kierrätetyistä elementeistä ja kaiuttimen kuori tulostettiin 3D-printterillä. Työpaja oli osa KETO-hankkeen Vihreän siirtymän demonstraatioita.

Kuva: Margit Lindholm.

<https://www.espoo.fi/fi/kestava-kehitys/kestavan-kasvun-kehitysymparistojen-toteutuspolku-keto>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A77567>

Kouvolan Lakritsi – Black Gold 2024

Kouvolan Lakritsi Oy

Toteutusaika: 19.3.2021–31.10.2022

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 488 210 euroa

Hankkeen tavoitteena on varmistaa liiketoiminnan kehittyminen pitkän koronapandemian jälkeen ja kymmenkertaistaa Kouvolan Lakritsin liikevaihto seuraavien vuosien aikana. Kouvolan Lakritsi hakee tulevaisuudessa voimakkaasti kannattavaa kasvua vientimarkkinoilta. Kansainvälisen kasvun aikaansaamiseksi Kouvolan Lakritsin tulee kasvattaa tuotantokapasiteettiaan merkittävästi, kehittää kaikkia liiketoimintaan liittyviä osa-alueita, luoda täysin uusia tuotteita sekä laajentaa kansainvälisten markkinoiden määrää.

Lakutehtailija Timo Nisula:

"Me olemme nimenomaan onnellisuus- ja rakkausyritys. Kuluttaja määrittelee meidän brändimme juuri sillä hetkellä, kun hän raskaan työviikon päätteeksi kauppareissun jälkeen laittaa palan Kouvolan Lakritsia suuhunsa, ja olkapäät laskevat viisi senttiä alaspäin pelkästä mielihyvystä."

Kuva: Kouvolan Lakritsi / Rakennerahastot.fi

<https://kouvolanlakritsi.fi/>
<https://rakennerahastot.fi/kasvua-ja-kansainvalistymista-kouvolan-lakritsi>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=A77717>

3.7. REACT-EU -toimenpiteet, ESR

Toimintalinjalla oli vuoden 2022 loppuun mennessä käynnistetty 298 hanketta. Hankkeisiin oli varattu julkista rahoitusta yhteensä 91,1 milj. euroa, josta 55 % kohdistui erityistavoitteeseen 12.3 ja 45 % erityistavoitteeseen 12.4.

ESR-rahoituksella on luotu pohjaa talouden ja työmarkkinoiden vihreälle, digitaaliselle ja palautumiskykyä tukevalle elpymiselle. Vuonna 2022 käynnistettiin useita uusia hankkeita kevään aluehauista sekä kesällä aloitetuista jatkuvista hauista. Kehittämisen kohteena olivat esimerkiksi etäopetuksen ja työskentelyn menetelmät sekä nuorten työnhakutaitojen ja työvoiman ulkopuolisten ryhmien palveluiden edistäminen digitaalisilla menetelmillä. Yrityksiin kohdistuvissa hankkeissa matkailu, hyvinvointiala ja digiosaamisen kehittäminen näkyvät vahvasti. Rahoitusta on ohjautunut myös vihreän siirtymän tukeen.

Erityistavoitteen 12.3 rahoituksella parannetaan laajasti erilaisten kohderyhmien digitaalista osaamista sekä kehitetään digitaalisia palveluita ja muun muassa digitaalisia oppimisympäristöjä. Erityistavoitteessa rahoituilla hankkeilla edistetään muun muassa kuntien ja yritysten, opettajien, opiskelijoiden sekä maahanmuuttajien digitaalisia taitoja.

Erityistavoitteen 12.4 hankkeilla on parannettu yrittäjien ja työntekijöiden työhyvinvointia, vahvistettu verkostoitumista ja vertaisoppimista sekä edistetty vihreää siirtymää ja TKI-osaamista. Hankkeissa on ollut haasteita osallistujahankinnassa. Hankkeiden toteutuksessa todettiin, että yritysten keskuudessa on yleisesti kiinnostusta ja tarvetta kehittämiselle, mutta käytännössä yrityksillä ei aina ole ollut mahdollisuuksia sitoutua hanketoimintaan.

Hanke-esimerkkejä:

DEX Skills – Digitaalisen työntekijäkokemuksen koulutusohjelma

Oy Vaasan ammattikorkeakoulu – Vasa yrkeshögskola Ab

Toteutusaika: 1.8.2022–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 152 596 euroa

Vaasan ammattikorkeakoulu Oy toteuttaa hanketta Pohjanmaalla 1.8.2022-31.8.2023. Hankkeen kohderyhmänä ovat vaikeassa työmarkkina-asemassa olevat työttömät (erityisesti ulkomaalaiset), osatyökykyiset, opiskelijat ja nuoret sekä työssä olevat ja itsensä työllistävät henkilöt. Hanke vahvistaa asukkaiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta parantamalla nuorten, vaikeasti työllistyvien ja ulkomaalaistaustaisten koulutusmahdollisuuksia ja työllistymistä sekä digitaitoja. Hankkeessa suunnitellaan ja toteutetaan englanninkielinen verkkokoulutusohjelma digitaalisen työntekijäkokemuksen (DEX digital employee experience) tutkimiseen ja kehittämiseen. Koulutusohjelma suunnataan erityisesti ulkomaalaistaustaisille työttömille, mutta se soveltuu myös vaikeasti työllistyville sekä teollisuuden ja julkisen sektorin työntekijöille ja yrittäjille. Koulutusohjelma luo uutta osaamista, jonka avulla nykyiset ja tulevat työntekijät voivat käyttää digitaalisia työkaluja tehokkaasti ja siten mahdollisuuden toimia työtehtävissä entistä sitoutuneempina, taitavampina ja tuottavampina. Koulutusohjelma luo uutta osaamista digitaalisten teknologioiden rajapinnoille, tukee digiloikkaa ja edistää työttömien työllistymistä alan yrityksissä ja organisaatioissa.

<https://www.muova.fi/projektit/dex-skills-digitaalinen-tyontekijakokemus-koulutusohjelma/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektkoodi=S22831>

DIGIHOI – ÄLÄ JÄTÄ

Kajaanin Ammattikorkeakoulu Oy ja Diakonia-ammattikorkeakoulu Oy
Toteutusaika 1.4.2022–30.9.2023
Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 310 972 euroa

Hankkeen tavoitteena on kehittää sairaanhoitajakoulutukseen hoitotyön kliinisten taitojen etäopetusta ja opiskelun tueksi digitaalisia välineitä, simulaatioita ja pelillisiä opetussisältöjä sekä lisätä opettajien ja opiskelijoiden osaamista niiden hyödyntämiseen. Lisäksi hankkeen avulla kehitetään opiskelijoiden digitaalista itsenäistä opiskelua hakemalla ratkaisuja opiskelijoiden oppimisen varmistamiseksi niissä osa-alueissa, jotka tyypillisesti ovat vaatineet lähiopetusta koululla.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22810>

eWorking- Työpaikalla tapahtuva koulutus digitaalisissa ympäristöissä

Itä-Savon koulutuskuntayhtymä
Toteutusaika: 1.8.2021–30.11.2023
Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 313 425 euroa

Ammattiopisto Samiedun eWorking-hankkeessa opettajat ja työnantajat luovat yhdessä koulutusmateriaalia, josta hyötyvät sekä opiskelijat että uudet työntekijät. Ensihoidon opetukseen luodaan ThingLinkillä oppimateriaalia potilasluokittelusta, aivohalvauspotilaan hoidosta ja hälytysajosta. Materiaali tulee hyödyttämään myös pelastuslaitoksen työntekijöitä. Matkailualalla perehdytysmateriaaleja luodaan [Samiedun](#) ja [Hotel & Spa Resort Järvisydämen](#) yhteistyönä kesätyöntekijöille ja opiskelijoille.

<https://samiedu.fi/eworking-hanke/>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22463>

Koronasta kasvuun

Kemin kaupunki
Toteutusaika 1.8.2021–31.7.2023
Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 168 512 euroa

Hankkeen ydintavoitteena on tukea yrittäjien jaksamista ja luoda uskoa tulevaisuuteen covid19- tilanteessa. Hankkeessa luodaan yrityksille matalan kynnyksen tukitoimintaa ja vahvistetaan yritysten keskinäistä verkostoitumista sekä luodaan yrittäjien kehittämistoiminnalle puitteita.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22513>

KULMA -kulttuurimatkailua Kouvolaan

Kouvolan Ammattiopisto Oy
Toteutusaika: 1.9.2021–31.8.2023
Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 187 880 euroa

Kotimaan matkailukysyntä ja asiakastarpeet ovat muuttaneet muotoaan ja matkailun elpymiskehitys on ollut vaikeasti ennustettavaa. Pandemian myötä työmatkalaiset ovat vähentyneet ja terveysturvallisuuteen liittyvät tekijät ovat nousseet suurempaan rooliin. Kestävän matkailun periaatteet on pystyttävä huomioimaan kokonaisvaltaisesti, joten yrittäjiltä odotetaan monimuotoista liiketoimintaosaamista ja ennakkointikykyä.

Käsityökulttuurin alalla pienemmät toimijat kokevat, etteivät pärjää verkkokaupassa suurten toimijoiden kanssa. Erilaiset markkinat, tapahtumat sekä messut ovatkin käsityöläisille merkittäviä, usealle jopa ainoita myyntikanavia. Koronapandemian takia em. toiminnan keskeytymisen myötä myyntitulot romahtivat tai loppuivat kokonaan.

Hankkeen päätavoitteena on tuoda yhteen luovien alojen ja matkailualan yrittäjiä, tiivistää yrittäjien yhteistyötä ja mahdollistaa uusien palvelujen ja tuotteiden kehittäminen yhdistämällä matkailu- ja luovien alojen osaamista. Hankkeessa yrittäjät kokoontuvat säännöllisesti työpajoihin, joissa verkostoidutaan ja innovoidaan FabLab-innovaatiotoiminnan kautta. FabLab-ympäristössä yrittäjille on mahdollisuus omien tuotteiden tuotekehitykseen ja uusien ideoiden ja palvelujen tuottamiseen kustannustehokkaasti. Niissä voidaan lisätä luovien alojen sekä matkailualan yrittäjien osaamista uuden teknologian hyödyntämisessä ja yritystoiminnan kehittämisessä, tuotteistamisessa, markkinoinnissa ja myynnissä. Hankkeessa lisätään yrittäjien osaamista turvallisuusasioissa sekä kestävän kehityksen osa-alueilla ja edistetään työhyvinvointia uudenaikaisissa ja epävarmoissa tilanteissa.

Hankkeessa on ilmestynyt työkirja, jonka avulla voi kehittää omaa liiketoimintaa vuoden joka kuukaudelle suunnitellun teeman mukaisesti. Työkirjassa paneudutaan mm. tuotteistamiseen, markkinointiin, asiakkaan ostopolkuun sekä hinnoitteluun. Selkeiden ohjeiden ja hyvien vinkkien avulla liiketoiminta kehittyy eikä yrittäjän hyvinvointiakaan ole unohdettu.

Kuva työkirjasta. www.eduko.fi

Kuva FabLab-toiminnasta.

www.eduko.fi
<https://www.eduko.fi/kulttuurimatkailua-kouvolaan/>
<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22612>

Tekoäly tutuksi

Lab-ammattikorkeakoulu Oy

Kesto: 1.10.2021–31.8.2023

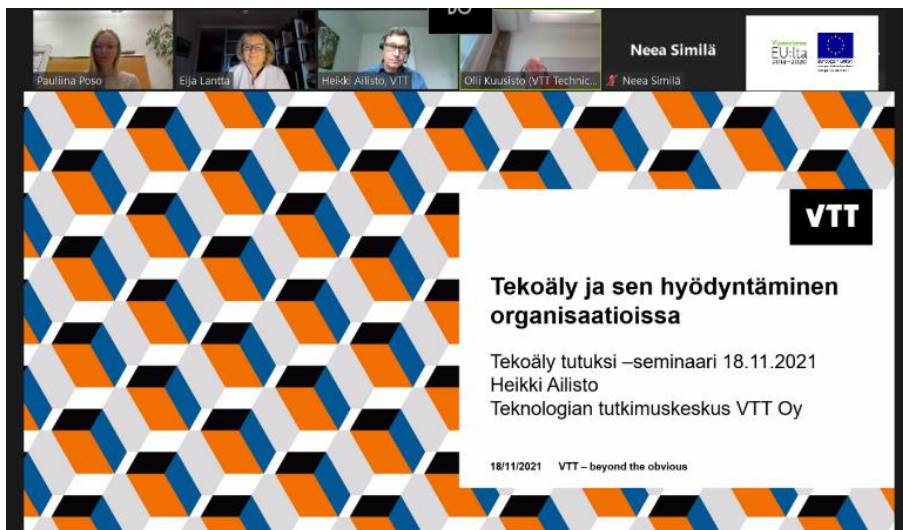
Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 258 864 euroa

LAB-ammattikorkeakoulun hallinnoiman hankkeen tavoitteena on avata sosiaali- ja terveysalan, kiinteistö- ja rakennusalan sekä elintarvike- ja palvelualan toimijoille uusia ovia tekoälyn maailmaan. Hankkeessa esitellään esimerkiksi erilaisia koneoppimisen, kielen tunnistamisen ja automatisoidun robotiikan käyttökohteita.

Hankkeessa järjestetään webinaarisarja, jossa hyödynnetään alan huippuosajia antamaan käytännön vinkkejä. Lisäksi tehdään työssä oleville, työttömille, korkeakouluopiskelijoille ja muille aiheesta kiinnostuneille suunnattu opintojakso. Koulutus on mahdollista suorittaa joustavasti Päijät-Hämeessä ja Etelä-Karjalassa.

Tavoitteena on lisätä tekoälyn käyttöä työelämässä pienentämällä käyttöönottokynnystä, tarjoamalla luovia esimerkkejä sovelluskohteista ja opettamalla teknologian perusasioita. Kohderyhmää koulutetaan ymmärtämään tekoälyn avulla muutettuja toimintatapoja, työn tekemisen tapoja sekä parannetaan heidän digivalmiuksia ja -osaamistaan. Lisäksi tavoitteena on aikaansaada eri toimialojen verkostoja, joissa samojen haasteiden parissa puurtavat voivat saada tukea toisiltaan ja pääsevät tutustumaan palvelujen tarjoajiin matalalla kynnyksellä.

Hankkeen tuloksena yrityksissä ymmärretään tekoälyn ja data-analytiikan hyödyt tiedolla johtamisessa ja liiketoiminnan kasvattamisessa ja yritykset löytävät osaavaa työvoimaa uusien teknologioiden käyttöönottoon ja käyttöön.

Kuva: Tekoälyn mahdollisuudet –webinaari, 18.11.2021 (Pauliina Poso 2021)

<https://blogit.lab.fi/labfocus/tekoalyn-monet-mahdollisuudet/>

<https://blogit.lab.fi/labfocus/tekoaly-auttaa-sosiaali-ja-terveysalan-asiakaspalvelutilanteissa/>

<https://blogit.lab.fi/labfocus/tekoaly-tulee-rakennustyomaille-ja-suunnitteluun/>

<https://www.labopen.fi/lab-pro/pienissa-yrityksissa-tekoaly-voi-olla-tukialy/>

<https://rakennerahastot.fi/tekoaly-tutuksi>

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22620>

Yhdessä oppien eteenpäin – YHET

Tampereen ammattikorkeakoulu Oy

Toteutusaika: 1.6.2022–31.8.2023

Suunniteltu julkinen rahoitus yhteensä: 163 578 euroa

Tampereen ammattikorkeakoulu Oy toteuttaa hanketta Pirkanmaalla 1.6.2022-31.8.2023. Hankkeen kohde-ryhmänä on Pirkanmaalaiset eri alojen mikro- ja pk-yritysten johto ja henkilöstö ja yrittäjät, jotka kokevat muospainetta liiketoiminnassaan. YHET-hankkeen sisällöllisenä ydintavoitteena on kehittää yritysten muutoskyvykkyyttä erilaisissa muospainetta sisältävissä tilanteissa erityisesti liittyen Covid-pandemian vaikutuksiin, ja tätä kautta vahvistaa ja kehittää yritysten johdon ja henkilökunnan oppimiskykyä ja osaamista. Hankkeessa kehitetään ja toteutetaan niin yksilön, työyhteisön kuin organisaationkin tasolla yhdessä oppimisen malliin perustuvia yritysten muutoskyvykkyyttä parantavia valmennuskokonaisuuksia. Yleisen yhdessä oppimisen mallin luominen tukee alueen ja valtakunnallista yritystoimintaa ja yritysten kyvykkyyttä selvittää muostilanteissa pitkällä aikavälillä. Hankkeen tuloksena syntyy julkinen, kaikkien hyödynnettävissä oleva materiaali ja kaikille avoin valmennustilaisuus.

<https://www.eura2014.fi/rrtiepa/projekti.php?projektikoodi=S22824>

3.8. Tekninen tuki (EAKR ja ESR)

EAKR:n teknisellä tuella on käynnistetty vuoden 2022 loppuun mennessä yhteensä 15 hanketta. Teknisestä tuesta oli vuoden 2022 lopussa varattu 115% ja maksettu 96 %. Rahoitusta on käytetty koko ohjelman hallinto-, valmistelu- ja toimeenpanotehtäviä hoitavan henkilöstön palkka-, matka- ja hallintokuluihin niin hallintoviranomaisessa ja todentamisviranomaisessa kuin välittävissä toimielimissäkin. Tavoitteena on huolehtia ohjelman tehokkaasta toimeenpanosta hallinnon kaikilla tasoilla.

Tiedotus ja viestintä sekä EAKR- että ESR-rahoituksesta oli edelleen aktiivista ja monikanavaista. Pääasiallinen viestintäkanava myös alueilla on ollut rakennerahastot.fi -sivusto sekä siihen kytkeytyvät some-kanavat. Ohjelmakauden lähestyessä loppuaan on tulosten kokoamiseen ja niistä viestimiseen kiinnitetty erityistä huomiota, samoin ohjelman sulkemiseen valmistautumiseen – esim. varautumalla maksatusmäärien kasvuun. Myös uuden ohjelmakauden käynnistyminen työllisti viranomaisia yhä enemmän. Pääpaino viestinnässä ja kouluttamisessa siirtyikin vuonna 2022 jo uuden ohjelmakauden sisältöihin.

Teknisestä tuesta on myös maksettu maakunnan yhteistyöryhmien toiminnasta aiheutuvia kuluja. MYR:it ovat osallistuneet alueellisina kumppanuustoimieliminä myös uuden EU-ohjelmakauden valmisteluun. Koronapandemia toi osin pysyviäkin muutoksia myös MYR:ien työskentelytapoihin.

Teknisellä tuella katetaan vain osa ohjelman hallinnoinnista aiheutuvista kuluista, merkittävä osa maksetaan rakennerahastohallintoon osallistuvien valtion viranomaisten toimintamenomäärärahoista ja maakunnan liittojen kuntarahasta.

REACT-EU:n EAKR-toimenpiteisiin liittyvää teknistä tukea on käytetty ohjelman muun teknisen tuen tavoin hallinto-, valmistelu- ja toimeenpanotehtäviä hoitavan henkilöstön palkka-, matka- ja hallintokuluihin niin hallintoviranomaisessa ja todentamisviranomaisessa kuin välittävissä toimielimissäkin – kuitenkin kohdis-tuen erityisesti REACT-EU:n hallinnoinnista aiheutuviin lisäkustannuksiin. REACT-EU-hankkeille on tarjottu samat koulutukset ja tuki kuin muillekin hankkeille. Koulutukset, hakuinfot ja muut tilaisuudet toteutettiin pääosin verkossa. Myös REACT-EU:n puolella alkoi jo v. 2022 näkyä myös hankkeiden päättymiseen liittyvät toimet.

ESR:n teknisellä tuella rahoitettiin kolmea hanketta. Teknisen tuen kehyksestä oli varattu 117 % ja maksettu 116 %. Rahoituksesta suurin osa (97 %) käytettiin tietojärjestelmäkokonaisuuden rakentamiseen, jota on kuvattu tarkemmin seuraavan luvun 4 kohdassa *Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio*.

Teknistä tukea käytettiin myös viestintään (2 %), jolla tehdään EU:n rakennerahastoista rahoitettavaa hanketoimintaa tunnetuksi, kerrotaan aikaan saaduista tuloksista ja tiedotetaan rahoitusmahdollisuuksista potentiaalisille hakijoille, kumppaneille sekä suurelle yleisölle. Keskeinen viestinnän väline on ohjelmakaudella 2014-2020 ollut www.rakennerahastot.fi -verkkopalvelu. Hankkeella rahoitettua toimintaa on kuvattu tarkemmin vuosikertomuksen luvussa 4 kohdassa *Viestintä*. Tämän lisäksi viestinnän määrärahoja käytetään kokousten ja tilaisuuksien kustannuksiin, jotka pääsääntöisesti järjestettiin etänä. Teknistä tukea käytettiin myös julkaisuihin sekä käännöskustannuksiin.

Vuonna 2022 ei ohjelmasta tehty arviointeja, joten teknistä tukea ei kohdentunut niihin toimiin.

REACT-EU:n ESR-toimenpiteisiin liittyvää teknistä tukea on käytetty erityisesti tietojärjestelmäkokonaisuuden päivittämiseen REACT-EU:n edellyttämällä lisäyksillä ja muutoksilla. REACT-EU-rahoituksen tarjoamista mahdollisuuksista viestittiin myös mm. [rakennerahastot.fi](http://www.rakennerahastot.fi) -sivustolla. Viestinnästä ja tietojärjestelmästä kerrotaan tarkemmin luvussa 4.

4. OHJELMAN JA TOTEUTETTUJEN TOIMENPITEIDEN TEHOKKUUTEEN VAIKUTTAVAT SEIKAT

Ohjelmakauden lähestyessä loppuaan ovat hakijatahot omaksuneet rahoitushakujen ja hankkeiden toteuttamisen käytännöt ja toiminnot sujuvat jo pääosin hyvin. Vuonna 2022 oltiin jo sopeuduttu myös koronapandemian tuomiin muutoksiin toimintaympäristössä, ja useimmat olivat ottaneet käyttöön toimivat työskentelymallit digitalisoituvassa ympäristössä. Koronapandemian vaikutukset näkyivät kuitenkin yhä hankkeiden toiminnassa erityisesti toimenpiteiden viivästymisenä, joten monille hankkeille haettiin jatkoaikaa. Toisaalta koronan takia peruttuja tilaisuuksia ja matkoja ryhdyttiin jälleen toteuttamaan. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan aiheutti muutoksia erityisesti niihin hankkeisiin, joissa oli Venäjälle suuntautuvia toimenpiteitä.

Hankkeiden toiminta on vahvasti siirtynyt etätoteutukseen, mikä on mahdollistanut myös uusien kohderyhmien saamisen mukaan ja tiedon ja osaamisen laajemman levittämisen, mutta samaan aikaan se on asettanut haasteita erityisesti ESR Henkilö -tietojen keräämiselle. Kaikki organisaatiot eivät ole onnistuneet luomaan toimivia käytänteitä lomakkeiden keräämiseksi, mikä on osaltaan heijastunut myös indikaattoritietojen raportointiin erityisesti REACT-EU:n ESR-toimintalinjalla.

EURA 2014 –järjestelmä on tukenut hankkeiden toteuttamista ja sulkemista. Vuosi 2022 oli kuitenkin kiireinen johtuen osin uuden ohjelmakauden käynnistämiseen liittyvistä tehtävistä. Sekä ELY-keskuksissa että maakuntien liitoissa valmistauduttiin uusien hankkeiden käynnistämiseen ja resursseja käytettiin hankkeiden valmisteluun ja neuvotteluihin. EURA 2021 -järjestelmän viivästymisen sotki kuitenkin aikatauluja tehden toiminnan suunnittelusta mahdotonta. Haasteet uuden ohjelmakauden puolella vaikuttivat siten myös vanhan kauden hallitun päättämisen ja sulkemisen aikatauluihin.

Varmennukset toteutettiin edelleen osin etävarmennuksina, mikä on havaittu hyväksi toimintavaksi. Tarvittaessa varmennukset suoritetaan kuitenkin edelleen paikan päällä. Varmennusten suuri määrä ruuhkautti maksatuksia joissakin viranomaisissa. Haasteita loi myös toteuttajapuolella hankehenkilöstön tiuhempi vaihtuvuus ja hankehallinnollisen osaamisen väheneminen myös kokeneilla hanketoteuttajilla. Tämä lisäsi

työtä niin rahoittajilla esim. muutoshakemusten osalta kuin myös maksajilla heikkolaatuisten maksatushakemusten aiheuttaman lisäselvitystyön vuoksi. REACT-EU-hankkeiden lisääntyvät maksatukset ovat lisänneet resurssipainetta, jota on pyritty eri tavoin paikkaamaan. Maksajien työmäärän uskotaan säilyvän huomattavana aina alkuvuoteen 2024 asti.

Viestintä

Keskeisimmällä viestintätyökalulla rakennerahastot.fi -sivustolla on ollut keskimäärin 15 000 käyntiä kuukaudessa. Rakennerahastot.fi -nettisivujen uudistus saatiin valmiiksi suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi vuoden 2022 aikana yhteistyössä hallintoviranomaisen ja välittävien toimielinten toteuttamana.

Rakennerahastoviranomaisille tarkoitettua verkkopalvelun ekstranetistä siirryttiin Tiimerissä toimivaan AURA-aineistopankkiin, josta löytyy toiminnan kannalta keskeinen aineisto ja ohjeistus. Viestinnän painopiste oli pitkälti tulostuloviestinnässä ja alkaneen kauden hankehakujen ja muun ajankohtaisen viestinnässä. Sosiaalisen median viestintää tehdään yhdessä alueiden viranomaisten kanssa (Facebook, Twitter, YouTube).

Syksyllä 2022 toteutettiin hallintoviranomaisen teemakampanja nettisivuilla ja sosiaalisessa mediassa. Eurooppa-päivän ympärillä keväällä 2022 osallistuttiin komission Suomen edustuston tilaisuuteen hanke-esittelyillä, tehtiin netissä ja sosiaalisessa mediassa uutisointia sekä osallistuttiin Europe in My Region -kampanjaan.

Hallintoviranomaisen rakennerahastoviestinnän ensisijaisia kohderyhmiä ovat välittävät toimielimet, muut viranomaiset, sidosryhmät, kansalaiset ja media. Välittävien toimielinten viestinnän kohderyhmiä ovat hakijat, hanketoimijat, muut viranomaiset, kansalaiset ja media.

Monet yksittäisten hankkeiden viestintätoimenpiteet ovat saaneet näkyvyyttä ja toimineet yhteiskunnallisen keskustelun herättäjinä. Rahoittavat viranomaiset vastaavat hakuajoista tiedottamisesta, hanketoimijoiden neuvonnasta ja ohjauksesta. Hakuajoista on ilmoitettu rakennerahastot.fi -verkkopalvelussa. Rahoittavilla viranomaisilla on käytettävissään myös omia nettisivuja ja sosiaalisen median kanavia. Esimerkkinä alueellisesta tulostuloviestinnästä on Pirkanmaan liiton [Villimpi Länsi -sivusto](#).

Rakennerahastojen sähköiset palvelut / e-koheesio

Rakennerahasto-ohjelman hallinnointiin käytetään hajautettua selainpohjaista tietojärjestelmäkokonaisuutta, joka koostuu neljästä erillisestä tietojärjestelmästä: EURA 2014-, Tuki 2014- ja Eval-järjestelmästä sekä ESR Henkilö -palvelusta. Järjestelmistä on integraatiot mm. valtionhallinnon kirjanpito- ja maksuliikennejärjestelmiin.

Hallintoviranomaisen EURA 2014 -järjestelmä toimii rakennerahastotoiminnan hallinnoinnin pääjärjestelmänä. ELY-keskusten yritystukilain nojalla rahoittamien hankkeiden hallinnointiin tarkoitettua Tuki 2014 -järjestelmää ja Business Finlandin Eval-järjestelmää käytetään EURA 2014 -järjestelmän rinnalla EAKR-hankkeiden hallinnointijärjestelminä. Rakennerahastokokonaisuuden hallinnointi tällä ns. hybridimallilla osoittautui ennakoitua hitaammaksi ja suuritöisemmäksi toteuttaa.

Tietojärjestelmäkokonaisuudella kerätään, tallennetaan ja säilytetään digitaalisessa muodossa kustakin hankkeesta yleisasetuksen ja komission delegoidun asetuksen mukaisia tietoja.

EURA 2014 -tietojärjestelmässä asiakkaat asioivat lakisääteisesti vain sähköisesti. Myös Tuki 2014- ja Eval-järjestelmissä rahoitettavissa hankkeissa on käytössä sähköinen asiointi. Yleisasetuksen ns. e-koheesiovaatimukset ovat keskeisimmiltä osiltaan täyttyneet.

Vuonna 2022 saatettiin loppuun kaikki EURA 2014 -järjestelmän sovelluskehitystyöt. Viimeisenä valmistuivat hybridijärjestelmien (Tuki 2014 ja Eval) hankkeiden jatkotoimenpidepäätöksiin liittyvät tiedonsiirrot syyskuussa 2022. Järjestelmään ei enää tehdä uusia kehitystyitä eikä rakenneta uusia ominaisuuksia. Lisäksi edelleen jatkettiin EURA 2014 -järjestelmän alustanvaihtotyötä, jossa palvelu siirretään kokonaan uudelle fyysiselle palvelinlaitteistolle, laitteiston sijaintipaikka muutetaan ja lisäksi kustannussyistä vaihdetaan myös järjestelmän sovellustietokanta. Alustanvaihto pyritään saamaan kokonaisuudessaan valmiiksi kevään 2023 aikana. Järjestelmä toimii aktiivikäytössä vielä vuoden 2024 puolelle, minkä jälkeen siirrytään säilytysylläpito-vaiheeseen.

5. OHJELMAN TOTEUTUS SUURALUEITTAIN

Etelä-Suomi

Etelä-Suomen alueella rahoittavina viranomaisina toimivat Uudenmaan liitto EAKR-rahoituksen ja Hämeen ELY-keskus ESR-rahoituksen (sis. 4 valtakunnallista ohjelmaa) sekä EAKR:n yritystukien ja toimintaympäristötukien osalta.

Hanketoimintaa Etelä-Suomessa

Etelä-Suomessa ohjelmakauden tarjoama varsin rajallinen rahoitus on onnistuttu hyödyntämään erittäin hyvin. Maakunnat muodostavat kehittämisen painopisteet alueillaan – linjaukset löytyvät maakuntaohjelmista sekä älykkään erikoistumisen strategioista. Näiden mukaan maakunnat suuntaavat rakennerahasto-rahoitusta. Vuonna 2022 maakuntien selviytymissuunnitelmat olivat myös merkittäviä ohjaavia asiakirjoja.

Rahoitetuissa hankkeissa pk-yritysten kilpailukyvyyn paranemiseen tähdätään innovatiivisilla tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeilla sekä yhteiskehittämistä hyödyntäen. Yritysten elinvoimaisuutta edistetään uusilla resurssiviisailta palveluilla ja ratkaisuilla. Vihreän talouden hankkeissa korostuu kiertotalouden ja sen ekosysteemien edistäminen laaja-alaisia verkostoja hyödyntäen. Kiertotalouden hankkeissa on tartuttu muun muassa muovien kierrätyksen haasteisiin ja edistetty korjausrakentamisen kiertotaloutta. Esimerkkeinä voidaan mainita kemiallisen kierrätyksen prosessit ja tuotantomenetelmät sekä älykkäät robottiratkaisut.

ESR:n on osalta vuonna 2022 keskiössä oli edelleen digitaalisen osaamisen kehittäminen monipuolisesti sekä työttömien, opiskelijoiden että työssä olevien kanssa. Lisäksi hankkeissa testattiin uudenlaisia näkökulmia esim. pelillistämisen hyödyntämiseen. Lisäksi hankkeissa kehitettiin yritysten johdon ja henkilöstön muutoskyvykkyyttä, valmiuksia hyödyntää digitaalisia järjestelmiä toimintansa kehittämisessä sekä vihreään siirtymään liittyvää osaamista.

Koronan heijastusvaikutukset olivat vielä osittain nähtävissä. Pääosin toimintatavat hankkeissa olivat kuitenkin jo kehittyneet digitaaliseen suuntaan. Virtuaalikokousmahdollisuudet ja -käytännöt olivat useimmissa tuensaajaorganisaatioissa hyvällä tasolla ja kohderyhmät pystyttiin tavoittamaan uusilla tavoilla. Juuri kun tilanne näytti tasaantuvan, käynnistyi Ukrainan sota, jonka vaikutukset alkoivat piakkoin heijastua myös kentälle ja hankkeiden toimintaan. Elinkeinojen kehittämisen näkökulmasta vaikutuksia nähtiin esimerkiksi niissä kehittämishankkeissa, joissa yhteistyö suuntautui vahvasti Venäjälle tai venäläisiin asiakkaisiin. Ukrainalaisten pakolaisten saapuminen näkyi työllisyyttä ja osallisuutta edistävässä ESR-hankkeissa syksyllä 2022.

Vuonna 2022 REACT-EU-rahoituksella oli merkittävä rooli. Toimenpiteillä tuettiin alueiden elpymistä koronasta. Rahoituksella tuettiin erityisesti pk-yrityksiä, tki-toimintaa, digitaalista osaamista sekä yritysten ja niiden henkilöstön muutoskyvykkyyden kehittämistä. Digitaalisuudella ja vihreällä siirtymällä oli keskeinen rooli rahoitettavissa hankkeissa. Vähähiilisyys edistäminen nousi keskiöön monessa hankkeessa. Vähähiilisyys on keskeinen teema rakennerahasto-ohjelmassa. Etelä-Suomessa on päästy asetettuun 25 % tavoitteeseen. Etelä-Suomessa on edistetty onnistuneesti pk-yritysten mahdollisuuksia kasvuun, kansainvälistymiseen ja uuteen liiketoimintaan. Kasvua on tavoiteltu erityisesti ulkomaan markkinoilta sekä niiltä aloilta, joilta nähdään löytyvän muun muassa älykkään erikoistumisen strategian mukaisesti mahdollisuuksia uudelle kasvulle. Alueelliset tutkimus-, kehitys- ja osaamiskeskittymät sekä uusia innovaatioita synnyttävät ekosysteemit ovat arvokasta pääomaa maakunnissa ja uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen on keskeisessä roolissa. Rakennerahastoilla on oma tärkeä roolinsa tki-toiminnan käynnistämässä ja juurruttamisessa Etelä-Suomessa, joka on kasvualusta ja veturi koko maan kansainväliselle menestykselle.

ESR-hankkeiden keskiössä oli aiempien vuosien tapaan osallisuuden ja työllistymisen tukeminen moniammatillisesti. Roolia on myös nostanut yritysten osaajatarpeet. Erityisesti REACT-EU:n myötä korostui digitaalisen osaamisen parantaminen sekä työllistymisen edellytyksenä että yritysten muutoksen tukena. Koulutuksen, ammattitaidon ja elinikäisen oppimisen osalta nousi vahvasti esiin sekä digitaalisten että hybridiympäristöjen kehittäminen ja opettajien tukeminen niiden hyödyntämisessä. Toisaalta korona-aika nosti esiin tiettyjen kohderyhmien erityiset tarpeet myös ei-digitaaliselle ohjaukselle. Merkitystään on myös kasvattanut yritysten vihreä siirtymä sekä vastuullisuus yleisemminkin. Uudenlaisena avauksena vuodenvaihteessa käynnistettiin sosiaalisten innovaatioiden osaamiskeskuksen valmistelu, joka palvelee koko Suomea.

Kaikissa maakunnissa avattiin jo myös uuden ohjelmakauden hakuja, jotka työllistivät henkilöstöä varsin paljon erilaisen valmistelun, opiskelun ja kouluttamisen kautta. EURA 2021 -järjestelmän keskeneräisyys ei mahdollistanut päätöksentekoa, vaan käsittelyssä jouduttiin käyttämään väliaikaisia menetelmiä, jotka edelleen työllistivät ja aiheuttavat lisätyötä tulevassa päätösvalmistelussa. Kaikki tämä on poissa ohjelmakauden 2014–2020 loppuunsaattamisesta ja hajautti työtehtäviä.

Etelä-Karjala

Etelä-Karjalan liiton ohjelmakauden 2014–2020 EAKR-perusrahoitus oli vuonna 2022 jo lopussa, mutta tilanne korjautui lukuisilla REACT-EU-lisärahoituskierröksillä. Niiden myötä vuoden aikana pystyttiin jakamaan hankkeille yli 1 500 000 €, ja rahoitusta sai 12 hanketta. Rahoitettujen hankkeiden teemat tukivat maakuntasuunnitelmaa ja selviytymissuunnitelmaa, ja erityisesti robotiikka, vihreä siirtymä, kiertotalous ja matkailu nousivat esiin johtavina teemoina.

Näiden lisäksi Etelä-Karjalan liitto sai vielä 1 350 000 € yhdellä aivan loppuvuodesta tulleele Itä-Suomen rahoituspaketilla. Tämä rahoitus osoitettiin Itä-Kaakko vetylaaksoon ja matkailuyhteistyöhön.

Vuoden aikana alueella käynnistyi neljä ESR-hanketta, jotka keskittyivät erityisesti digitaalisen osaamisen kehittämiseen sekä yritysten muutoskyvykkyyden tukemiseen.

Kanta-Häme

Hämeen liiton ohjelmakauden 2014–2020 rahoitus oli jo hyvin vähissä vuonna 2022. Kohdennetulla haulla rahoitettiin kuitenkin yksi hanke, joka toteutti Kestävän kasvun Häme 2022–2025 -maakuntaohjelman tavoitteita ja siihen sisältyvän älykkään erikoistumisen strategian painopistettä Bio- ja kiertotalous. Tuki suunnattiin käynnissä olevan hankkeen tarpeelliseen, selkeään ja konkreettiseen toimenpiteeseen.

Alueella käynnistyi yksi ylimaakunnallinen ESR-hanke, jonka tavoitteena on tukea kasvua ja vihreää siirtymää yritysten hallitustyöskentelyä kehittämällä.

Kymenlaakso

Kymenlaaksossa tehtiin vuonna 2022 päätöksiä syksyn 2021 hankehakuun ja kolmeen vuonna 2022 toteutettuun hankehakuun jätettyihin hakemuksiin. Myönteisiä rahoituspäätöksiä tehtiin 19 kpl ja niille myönnettiin tukea yhteensä yli 2 miljoonaa euroa.

Pääpaino oli toimenpiteillä, joilla tuetaan erityisesti pk-yritysten elpymistä koronapandemiasta sekä seudun elinkeinorakenteen kehittämistä, uudistamista ja monipuolistamista. Hankkeissa esitetään ratkaisuja logistiikkasektorin kunnianhimoisten ilmastotavoitteiden ja pandemia-ajan asettamien vaatimusten haasteisiin vastaamiseksi sekä Kymenlaakson tki-toiminnan vauhdittamiseen nykyiseltä varsin vaatimattomalta tasolta.

Vuonna 2022 haasteena olivat ohjelmakauden päättymisestä johtuvat niukkenevat myöntövaltuudet ja lyhyemmät toteutusajat. Tämän takia rahoitusta myönnettiin aiempaa enemmän selvitystyyppisille hankkeille ja kehittämishankkeisiin liittyville investointihankkeille.

Alueella käynnistyi yksi ESR-hanke, joka keskittyi ikääntyneiden osaamisen tunnistamiseen ja poluttamiseen työelämään.

Päijät-Häme

Vuonna 2022 Päijät-Hämeessä oli runsaasti eri vaiheissa olevia hankkeita käynnissä. Erityisperusteluin saadun REACT-EU-lisärahoituksen (500 000 €) ansiosta ohjelmakauden 2014–2020 hankkeita käynnistyi lähes yhtä useita kuin päättyi. Tällä kertaa haussa oli ennen kaikkea hankkeita, jotka kykenisivät aloittamaan käytännön toteutuksen erityisen ripeästi sekä sitoutumaan ja myös päättämään hankkeensa tarkasti suunnitellussa aikataulussa elokuun loppuun mennessä vuonna 2023.

ESR-hankkeita käynnistyi alueella puolen kymmentä, joissa keskeisiksi teemoiksi nousivat digiosaamisen kehittäminen, yritysten tukeminen vihreässä siirtymässä ja digipalveluiden kehittäminen. Lisäksi alueella kiinnitettiin huomiota ukrainalaisten pakolaisten osallisuuden edistämiseen.

Uusimaa

Uudellamaalla ei järjestetty uusia hakuja vuonna 2022, vaan keskityttiin käynnissä oleviin hankkeisiin ja niiden toteuttamiseen. Hanketoiminnassa alettiin jo keskittyä ohjelmakauden toiminnan alasajoon. Vuonna 2022 käynnissä oli vielä 34 Uudellemaalle kohdentuvaa hanketta. Pääosa hankkeista on toimintalinjalta 8 rahoitettuja REACT-EU -hankkeita, joita käynnistyi vuosien 2021 ja 2022 aikana reilusti lisärahoituksen turvin. Uudenmaan rahoitus on ohjattu hankkeisiin, jotka vaikuttavimmin edistävät kestävästä kehityksestä, ilmaston neutraaliutta, yritysten elinvoimaa sekä uusmaalaisten sujuvaa arkea ja sitä tukevia palveluita ja innovaatioita. Hankkeet toteuttavat alueen maakuntaohjelmaa ja älykkään erikoistumisen strategiaa.

REACT-EU -lisärahoituksella rahoitetut hankkeet ovat vastanneet Uudellamaalla hyvin niihin EU:n, kansallisen- ja maakunnallisen tason haasteisiin, joita varten REACT-EU-rahoitus lanseerattiin, ja lisärahoituksen kokoluokka on mahdollistanut aidosti vaikuttavia hankekokonaisuuksia.

ESR-hankkeita käynnistettiin alueella puolenkymmentä. Hankkeiden avulla tuetaan opintojen jälkeistä työllistymistä, yritysten vihreää siirtymää sekä testataan mm. Virtuaalista pakohuonepedagogiikkaa.

Varsinais-Suomi

Kesällä 2022 Varsinais-Suomen liitto avasi täydentävän haun, jonka tarkoituksena oli saada liikkeelle loput käytettävissä olevat rahat Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 -ohjelmasta. Haku avattiin käynnissä olevien hankkeiden tavoitteita ja toimintaa tukeville pienimuotoisille investointihankkeille, jotka ovat toteutettavissa nopealla aikataululla, ja lopulta rahoitusta myönnettiin kolmelle käynnissä olevaa kehittämishanketta täydentävälle investointihankkeelle.

Nopealla aikataululla sidottujen REACT-EU -varojen avulla rahoitetut hankkeet ovat kaivanneet vuoden mittaan paljon neuvontaa ja tukea. Hankkeilla on ollut runsaasti muutostarpeita johtuen haasteista osaavan työvoiman saatavuudessa ja toisaalta hanketyössä tyypillisestä työvoiman pito-ongelmasta. Kohderyhmissä yrityskehittämisessä heijastuu Ukrainan sodan vaikutukset, koronapandemian seuraukset sekä haastava ja epävarma taloustilanne.

Lisätietoa rakennerahastotoiminnasta Etelä-Suomessa:

<https://rakennerahastot.soft.ware.fi/web/etela-suomen-suuralue>

Länsi-Suomi

Länsi-Suomessa ohjelmakauden viimeiset hakukierrokset käynnistettiin vuonna 2022. Keski-Suomen ELY-keskus järjesti kolme ESR:n alueellisen sekä REACT EU -rahoituksen täydentävää hakua. Näistä viimeisin oli jatkuva haku, jossa rahoitusta oli haettavissa jokaisessa Länsi-Suomen alueen maakunnassa toimintalinjoilla 3, 5 ja 9. Myös käynnissä olevat hankkeet pystyivät hakemaan lisärahoitusta. Haku päättyi 31.12.2022. Niissä maakuntien liitoissa järjestettiin hakuja, joissa myöntövaltuutta oli vielä jäljellä. Viimeiset uudet hankkeet saivat (tai saavat vuoden 2023 alussa) myönteisen rahoituspäätöksen.

Ohjelman toimeenpanon toteuttamisen painopiste siirtyi entistä enemmän erityisesti REACT-EU -hankkeiden toteutuksen edistämiseen. Koronan vaikutuksia oli vielä havaittavissa hankkeiden toteuttamisessa. Nähtävissä oli, että toteuttajat ovat sopeutuneet ja ottaneet paremmin haltuunsa sähköiset järjestelmät ja työkalut ja esim. etä- ja hybriditilaisuuksia on tullut jätettäväksi. Läsnä-tilaisuuksia oli onneksi myös mahdollista jo järjestää. Investointihankkeiden osalta haasteita loi edelleen hankintojen toimitusvaikeudet, jotka aiheuttivat myös viivästyksiä kehittämishankkeen toimenpiteissä. Toteuttajapuolella haasteena näkyi myös osaavan työvoiman saatavuus ja suuri vaihtelevuus hankehenkilöstössä. Monille hankkeille myönnettiin v. 2022 jatkoaikaa, jotta suunnitellut toimenpiteet saadaan onnistuneesti toteutettua koronan aiheuttamista viivästyksistä ja muista haasteista huolimatta. Viimeisillä uusilla hankkeilla toteutusajan takaraja luo erityisesti haasteita, sillä jatkoaikaa ei monessa tapauksessa ole mahdollista enää myöntää ohjelmakauden päättymisen vuoksi.

Hallinnollisesta näkökulmasta (resurssi)haasteena oli se, että samaan aikaan on käynnissä koronarahoituksesta johtuen edelleen paljon hankkeita ja samanaikaisesti tulisi orientoitua täysillä uuden kauden toteuttamiseen.

EAKR-osarahoitteisia yritystukia ei ollut enää haettavissa vuonna 2022.

Etelä-Pohjanmaa

Vuonna 2022 ESR-rahoitusta myönnettiin Etelä-Pohjanmaalla noin 440 000 euroa neljälle hankkeelle, joista yksi oli ylimaakunnallinen hanke ja yksi oli lisärahoitus käynnissä olevalle hankkeelle. Rahoitetuista hankkeista kolme oli REACT-EU -hankkeita, joissa lisättiin yritysten ja yrittäjien muutoskyvykkyyttä koronapandemiasta selviytymiseksi ja yksi oli matkailuyrittäjien työhyvinvoinnin edistämisen hanke.

Etelä-Pohjanmaan liitossa järjestettiin vuonna 2022 ainoastaan REACT-EU:n EAKR-hakuja, koska muu EAKR-rahoitus oli jo tullut kokonaisuudessaan sidotuksi vuoden 2021 aikana. REACT-EU:n EAKR-rahoituskin oli jo vuoden 2021 lopulla käytetty, mutta ELY-keskukselta siirrettiin sitomatonta valtuutta MYR:n päätöksellä liitolle vielä 0,5 milj. €. Siirretty REACT-EU:n EAKR-valtuus laitettiin nopeasti hakuun alkuvuodesta 2022. Rahoituksesta enintään 300 000 euroa varattiin lisärahoitukseen jo käynnissä oleville REACT-EU -hankkeille ja loput uusille REACT-EU -hankkeille. Haussa saatiin seitsemän hakemusta, joista viidellä haettiin lisärahoitusta käynnissä oleville hankkeille. Kaikki hankkeet voitiin rahoittaa.

Ensimmäisen REACT-EU:n EAKR-haun jälkeen rahoitusta jäi vielä noin 170 000 €, joka laitettiin keväällä jatkuvaan hakuun. Hakemuksia saatiin kaksi, joista toinen voitiin rahoittaa. REACT-EU:n EAKR-rahoitus tuli sidotuksi kokonaisuudessaan. Liiton REACT-EU:n EAKR-rahoitus oli kokonaisuudessaan erityistavoitteessa 12.2. Rahoitettujen hankkeiden teemat liittyivät mm. virtuaalisuuden hyödyntämiseen matkailussa ja tapahtumien järjestämisessä, ilmastokestäviin elintarvikeprosesseihin ja korkeamman lisäarvon elintarviketuotteiden kehittämiseen.

Pirkanmaa

Alkuvuonna 2022 ESR-rahoituksessa rahoitettiin ohjelmakauden viimeisiä REACT-EU -varoja. Erityispainotuksena maakunnassa toivottiin digitaalisia ratkaisuja tärkeille avainaloille kuten valmistavaan teollisuuteen ja luovalle taloudelle. Lisäksi painotettiin vihreää siirtymää ja materiaali- ja resurssitehokasta (kierto)taloutta, vähähiilistä tapahtumateollisuutta sekä kestävästä kaupunkikehittämisestä.

Keski-Suomen ELY-keskus rahoitti Pirkanmaalle kohdistuvia ESR-hankkeita v. 2022 yhteensä 8 kappaletta. Hankkeilla parannetaan muun muassa vammaisten henkilöiden sekä heidän avustajiensa, maahanmuuttajien ja kokemusasiantuntijoiden digitaalisia taitoja. Lisäksi kehitetään yritysten ja yrittäjien muutoskyvykkyyttä. Kykyä vastata koronapandemiasta johtuneisiin muutoksiin lisätään muun muassa valtakunnallisessa hankkeessa ammattikorkeakoulujen tarjoamalla inspiraatiopajoilla sekä lyhytkursseilla.

Länsi-Suomen alueella REACT-EU -rahoitusta oli vielä kohdentamatta kevään hakujen jälkeen, joten digitaitojen ja yritysten muutoskyvykkyyden kehittämisen toimintalinjat olivat mukana myös heinäkuussa 2022 avautuneessa jatkuvassa haussa. Lisäksi mukana olivat työllisyyden sekä osallisuuden vahvistamisen toimintalinjat. Hausta Pirkanmaalle kohdentuneiden hakemusten päätökset tehtiin v. 2023 puolella.

Pirkanmaan liitto ei avannut vuonna 2022 enää uusia rakennerahastokauden 2014-2020 hakuja. Alkuvuodesta 2022 tehtiin kuitenkin vielä useita REACT-EU -päätöksiä v. 2021 puolella jätetyistä hakemuksista. Merkillepantavaa rahoitettujen hankkeiden osalta oli se, että niiden joukossa oli monta kehittämis- ja investointihankekokonaisuutta. Näillä hankkeilla tavoitellaan ensi sijassa korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten tarjoamien tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioympäristöjen kehittämistä palvelemaan pk-yritysten tarpeita. Kaikkiaan vuonna 2022 Pirkanmaalla oli käynnissä 47 Pirkanmaan liiton rahoittamaa EAKR-hanketta. Niiden kokonaisvolyymi oli noin 17,8 miljoonaa euroa.

Pohjanmaa

Pohjanmaan liiton rahoituskehiksestä sidottiin viimeiset EAKR-valtuudet vuonna 2022. Ohjelmakauden viimeinen EAKR-rahoitushaku järjestettiin syksyllä 2022. Rahoitusta oli haettavissa toimintalinjan 2 erityistavoitteesta 3.2 Uusiutuvan energian ja energiatehokkaiden ratkaisujen kehittäminen. Rahoitushaussa painotettiin hankkeita, jotka keskittyvät rakentamaan ekosysteemiä akkujen uudelleenkäytölle muissa soveluksissa (ns. second life -käyttö). Rahoituksella pyritään luomaan vahva tietopohja akkujen uudelleenkäytölle osana alueellista energiaratkaisujärjestelmää sekä tukemaan ja aktivoimaan paikallisia yrityksiä akkujen kierrätyksessä ja uusiokäytössä. Lisäksi tavoitteena on edistää litiumioniakkujen uusiokäyttöä maakunnassa sekä hankkia tähän liittyvää osaamista paikallisille korkeakouluille.

ESR-varoja oli Pohjanmaalla jäljellä lähinnä koronavuosiin liittyvässä REACT-EU -ohjelmassa. Suoraan Pohjanmaalle kohdistuvia uusia hankkeita käynnistettiin vain muutama ja näistäkin kaksi olivat ylimaakunnallisia muutoskyvykkyyteen liittyviä hankkeita (MYRSKY ja SustainChange). Länsi-Suomessa toteutetussa jatkuvassa haussa, oli haussa toimintalinjat 3. Työllisyys ja työvoiman liikkuvuus ja 5. Sosiaalinen osallisuus ja köyhyyden torjunta sekä REACT-EU -toimintalinja 9. Vuoden viimeisen hankehaun hankkeet aloittivat toimintansa vuoden 2023 puolella ja ne liittyvät työhyvinvointiin ja muutoskyvykkyyteen.

Satakunta

Toimintavuonna ESR-rahoitusta myönnettiin Satakunnassa yhteensä noin 843 000 € seitsemälle hankkeelle, joista kaksi oli ylimaakunnallisia hankkeita. Näistä kolme oli REACT-EU -hankkeita, joissa pyrittiin löytämään ratkaisuja koronavuosiin aiheuttamiin aluetaloudellisiin vaikutuksiin ja etenkin siihen, minkä toimien avulla Satakunnan talous- ja työllisyyskehitys voitaisiin palauttaa korona-aikaa edeltäneeseen kasvuun.

Satakuntaliitossa ei järjestetty enää uusia hakukierroksia vuonna 2022, koska kaikki varat oli sidottu jo vuoden 2021 aikana. Toimintavuoden aikana ohjelman toimeenpanossa painopiste siirtyi entistä enemmän REACT-EU -hankkeiden toimeenpanon edistämiseen. Toimintalinjojen toteutuksessa ei ilmennyt erityisiä ongelmia, vaan haasteet olivat samat kautta linjan kaikkien erityistavoitteiden toteutuksessa.

Uuden ohjelmakauden valmistelutyöhön käytettiin myös vuoden 2022 aikana entistä enemmän resursseja. Maakuntajohtajakokouksessa tehty päätös siitä, että Satakuntaliitto on ohjelmakaudella 2021-2027 Länsi-Suomen ohjelmakoordinaatiosta vastaava liitto, osaltaan vaikutti siihen, että katseet kiinnitettiin entistä tiukemmin ohjelmakauden 2021-2027.

Keski-Suomi

Keski-Suomen liitolla oli kaksi EAKR-hankehaku alkuvuodesta 2022. Jämsän äkillisen rakennemuutoksen haussa myönnettiin rahoitusta Himos - Jämsä matkailun kehittämiseen. Haettavana oli myös REACT-EU:n EAKR rahoitusta käynnissä olevien REACT-EU toimintalinjan erityistavoitteen 12.2 hankkeiden kesken. Rahoitusta myönnettiin kolmelle hankkeelle, yhteensä vain hieman yli 300 000 euroa. Keski-Suomen liiton käytössä olevat ohjelmakauden 2014–2020 EAKR-varat saatiin sidottua.

Vuoden 2022 lopussa oli käynnissä kymmeniä hankkeita. Kehittäminen kohdistui maakunnan osaamis- ja ekosysteemien rakentamiseen sekä uusien yhteistyörakenteiden ja verkostojen luomiseen yhdessä alueen yritysten kanssa. Hankkeilla on lisätty myös kansainvälistä tunnettua.

Vuoden 2022 aikana avattiin kolme ESR-hankehaku, joista Keski-Suomeen saapui 17 hakemusta. Näistä 11 sai myönteisen rahoituspäätöksen. Joukossa oli myös lisärahoitushakemuksia sekä useampi lump sum eli kertakorvaushankehakemus. Hakemuksia saatiin kaikkiin erityistavoitteisiin. Toimintalinjan 3 hankkeissa jatketaan maahanmuuttajien integroitumista tukevan toiminnan kehittämistä, kehitettiin työllisyyttä tukevia

toimenpiteitä ja haettiin ratkaisuja monipaikkaisen työyhteisön työhyvinvoinnin ja tuottavuuden lisäämiseen. Toimintalinjan 4 hankkeessa kehitetään Sote-alan opiskelijoiden työharjoitteluluohjausta ja toimintalinjan 5 hankkeissa selvitetään jälkihuollon piirissä jo olevien tai sen piiriin tulossa olevien nuorten ja nuorten aikuisten tarpeita ja toiveita sosiaalisille tukiverkostoille. REACT-EU -hankkeissa haettiin ratkaisuja eri mikro- ja pk-yrityksille mm. koronasta toipumiseen vihreän siirtymän ja digitalisaation teemojen osalta.

Varsinais-Suomi

Keski-Suomen ELY-keskus toteutti Varsinais-Suomen aluettakin koskien kolme ESR-hankehakua vuonna 2022. Varsinais-Suomeen joko kokonaan tai osittain kohdistuneita toimintalinja 3:n hakemuksia saatiin hauissa kuusi kappaletta. REACT-EU -hakemuksia saatiin kaikkiaan kymmenen.

Myönteisen päätöksen on vuonna 2022 saanut kaikkiaan neljä toimintalinjan 3 hakemusta ja yhdeksän REACT-EU -hakemusta. Rahoituspäätöksen saaneiden hankkeiden joukossa on myös jo vuonna 2021 saapuneiden hakemusten myönteisiä päätöksiä. Aivan vuoden lopulla tulleista kahdesta toimintalinjan 3 hakemuksesta tehdään myönteiset päätökset vasta vuoden 2023 puolella.

Toimintalinjan 3 rahoitetuissa hankkeissa mm. vastataan elokuva-alan osaamisvajeeseen kehittämällä alan koulutustarjontaa, tuetaan nuorten ja muiden heikossa työmarkkina-asemassa olevien luovan alan vastavalmistuneiden työllistymistä ja itsensä työllistämistä. REACT-EU -hankkeilla mm. parannetaan rakennusalan työntekijöiden digitaitoja, edistetään majoitus- ja ravitsemisalalan ja muiden koronasta kärsineiden palvelualojen mikro- ja pk-yritysten koronapandemiasta toipumista ja edistetään työnantajien valmiuksia työllistää monikulttuurisia työntekijöitä.

Lisätietoa rakennerahastotoiminnasta Länsi-Suomessa:

<https://rakennerahastot.soft.ware.fi/web/lansi-suomen-suuralue>

Itä-Suomi

Vuoden 2022 lopussa Itä-Suomessa Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 -ohjelmasta oli varattu julkista rahoitusta 852,7 milj. euroa ja maksettu 623,3 milj. euroa 2 612 hankkeeseen. Uusia tuella aikaansaatuja työpaikkoja yrityksissä on 3 981 kpl, uusia yrityksiä 125 kpl ja uusia tuella aikaansaatuja tki-työpaikkoja 264 kpl.

Vuosi 2022 oli yrityksen kehittämisavustuksen osalta kahden EU-ohjelmakauden taitoskohta. Ohjelmakauden 2014–2020 osalta avustusten hakumahdollisuus päättyi lokakuun lopussa vuonna 2021, muutaman hakemuksen osalta päätöksenteko siirtyi vuoden 2022 puolelle. Ohjelmakauden 2021–2027 osalta rahoitushaku päästiin käynnistämään tietoteknisten haasteiden vuoksi vasta vuoden 2022 maaliskuun puolivälissä, päätöksenteko näiden hankkeiden osalta käynnistyi marraskuussa.

Ohjelmakauden 2014–2020 viimeisiä yritystukimyöntövaltuuksia myönnettiin Etelä-Savossa kahden yrityksen kehittämishankkeisiin yhteensä 1,30 miljoonaa euroa, Pohjois-Karjalassa yhdelle yritykselle noin 0,261 miljoonaa euroa ja Pohjois-Savossa kolmen yrityksen kehittämishankkeisiin yhteensä noin 3,19 miljoonaa euroa. Yhteensä päättyvän ohjelmakauden rahoitusta myönnettiin 4,75 miljoonaa euroa, kaikki myönnetty rahoitus kohdistui erityistavoitteeseen 1.2 Digitalisaation etujen hyödyntäminen kansalaisten, yritysten ja julkishallinnon hyväksi.

Avustusta on myönnetty kokonsa, toimialansa sekä ikänsä puolesta hyvin erilaisille yrityksille. Yhteisenä piirteenä avustusta saaneille yrityksille voi pitää halua kasvaa ja kehittyä. Avustuksen kohteena on ollut yritysten

kasvuselvytyksiä, tuotteiden ja tuotannon sekä kansainvälistymisvalmiuksien kehittämistä sekä aineellisia ja aineettomia investointeja.

ELY-keskuksen EAKR-kehittämishankerahoituksella tuettiin myös järvi- ja luontomatkailun kehittämis- edellytyksiä.

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) osalta vuoden 2022 päätöksissä näkyi ohjelmakauden vaihdostilanne. Vuotta 2022 dominoi rakennerahasto-ohjelmien vaihdos, monen katse oli jo uudessa ohjelmakaudessa. Sen käynnistyminen kuitenkin viivästyi useampaan kertaan ja loi tilanteen, jossa päättävän 2014–2020 kauden rahoitus oli edelleen kysyttyä ja mahdollisesti kehittämistyön jatkamisen. Rahoitusta on ollut käytössä erityisesti työelämän ulkopuolella olevaan kohderyhmään sekä REACT-EU -elpymisvälineen rahoitusta digi- ja vihreän siirtymän muutoskyvykkyyden parantamiseen. ESR-hankkeiden toimintaedellytykset ovat parantuneet koronarajoitusten loputtua. Silti etäopiskelu ja -työ sekä hybridiosallistuminen opiskelussa ja työssä ovat vahvasti mukana kehittämisessä. Haasteita on niin opetuksen järjestämisessä, työn johtamisessa kuin etäopiskelun ja työn kuormittavuudessa.

Itä-Suomessa toimintalinjalla 1 maakuntaliitot rahoittivat yritysverkostojen kehittämistä ja pk-yritysten kannalta tärkeiden liikenne- ja logistiikkayhteyksien parantamista. Tuen avulla 341 pk-yrityksen saavutettavuus on parantunut. Toimintalinjan 2 kehittämishankerahoitus kohdistui maakuntaohjelmien ja älykkään erikoistumisen strategioiden kärkialoihin. Toimintalinjan 8 REACT-EU -lisärahoituksen hankkeet keskittyvät korona-elpymiseen.

Etelä-Savon maakuntaliitto rahoitti vuonna 2022 seitsemän uutta hanketta 1,8 miljoonalla eurolla. Hankkeista kaksi oli REACT-EU -hankkeita ja loput EAKR toimintalinjan 2 hankkeita. Ohjelmakauden 2014–2020 loput myöntövaltuudet saatiin varattua näihin hankkeisiin. Hankkeissa kehitettiin erilaisia digitaalisia ratkaisuja esimerkiksi metsäteollisuuden ja kiertotalouden tarpeisiin, sekä parannettiin matkailun saavutettavuutta.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitolle jätettiin vuoden 2022 aikana 19 EAKR- ja REACT-EU -hankehakemusta ja lisäksi käsittelyssä oli edellisenä vuonna jätettyjä hakemuksia. Rahoitusta myönnettiin 5,7 miljoonaa euroa 18 hankkeelle kohdentuen pääosin metsäbitalouteen, matkailuun ja teknologiateollisuuteen.

Pohjois-Savon liitto myönsi tukea 11 kehittämis- ja investointihankkeille yhteensä 2,2 miljoonaa euroa vuonna 2022. Tuki kohdistettiin pääosin Pohjois-Savon kehittämisen kärkialoille, joiden on nähty parhaiten edistävän maakunnan elinkeinoelämän kasvua ja kehittymistä. Tukea kohdennettiin elinkeinoelämälähtöiseen TKI-toimintaan, kuten uusien menetelmien ja palveluiden kehittämiseen sekä erilaisten kehittämissymppäristöjen hyödyntämiseen ja laitteistohankintoihin. Lisäksi tuettiin vihreään talouteen siirtymisen toimia. EAKR-tukea myönnettiin myös mm. robottien hyödyntämiseen 3D-tulostuksessa, mikromuovien analytiikan kehittämiseen elintarvikkeista sekä 5G-verkon hyödyntämiseen pohjautuviin investointeihin leikkaussaliympäristöön. Tukea kohdennettiin myös kestävän matkailun kehittämiseen Tahkolle, Ylä-Savoon ja Joroisiin.

Itä-Suomen maakuntien yhteistyöryhmien kokouksissa hankekäsittelyjen ja -esittelyjen ohella kuultiin ajan-kohtaiskatsauksia ohjelmakausiin 2014–2020 ja 2021–2027, yritysrahoitukseen, maaseuturahoitukseen ja CAP-tilanteeseen, Interreg-ohjelmiin, CBC-tilanteeseen, Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksiin, huoltovarmuuteen, osaavan työvoiman saatavuuteen, liikenteeseen ja tienpitoon maakunnissa. Kokouksissa käsiteltiin myös aluekehittämiskeskusteluja ja vuoden 2023 rahoitushakusuunnitelmia. Yhteistyöryhmille annettiin tiedoksi ennen päätöksentekoa yhteenvetotiedot saapuneista yritystukihakemuksista. Yhteistyöryhmät hyväksyivät syksyllä Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman rahoitussuunnitelmat vuosille 2022–2024.

Etelä-Savon maakuntaliitto, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto ja Pohjois-Savon liitto järjestivät yhdessä marraskuussa 2022 Itä-Suomen maakuntien yhteistyöryhmien kehittämispäivän Varkaudessa.

Maakunnan yhteistyöryhmien kokousten mediatiedotus oli aktiivista.

Etelä-Savon maakunnan yhteistyöryhmä kokoontui vuoden aikana viisi kertaa ja sihteeristö kokoontui 13 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 31 rahoitushakemusta, joista 27 hankkeelle puollettiin noin 6 miljoonaa euroa rahoitusta.

Pohjois-Karjalan maakunnan yhteistyöryhmä kokoontui kuusi kertaa ja sihteeristö 12 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 44 EAKR-, ESR ja REACT-EU -hanke-esitystä, joista rahoitusta puollettiin 42 hankkeelle.

Pohjois-Savon maakunnan yhteistyöryhmä kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa ja sihteeristö 10 kertaa. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 52 hanke-esitystä, joille puollettiin 9,6 miljoonaa euroa rahoitusta.

Viestintä

EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman Itä-Suomen viestintäryhmä kokoontui vuoden aikana Pohjois-Savon liiton johdolla kahdeksan kertaa. AURA-ohjelman Itä-Suomen viestintäryhmä teki ohjelmakauden 2021–2027 alueellisen viestintäsuunnitelman ja vuosisuunnitelman 2022, joka myös toimeenpantiin. Viestintäryhmä laati rakenteita ja sisältöä Rakennerahastot.fi EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelmien verkkopalvelun Itä-Suomen osioon. Alkuvuodesta julkaistiin Osaava ja uudistuva Itä-Suomi Euroopan laidalla 2022 -julkaisu pohjautuen päättyvän ja alkavan ohjelmakauden teemoihin. Komission DG Region kanssa yhteistyössä toteutettiin paljon näkyvyyttä Itä-Suomessa saanut Eurooppa alueellani -kampanja, jossa esitellä olivat Etelä-Savosta Luonto Saimaa, Pohjois-Karjalasta Karelianpolut ja Pohjois-Savosta Kuopion kaupungin Vilkku-pyörien kokonaisuus. Syksyllä toteutettiin yritysrahoitukseen keskittyvä Itä-Suomen rahoituksen viestinnän teema- viikko Rakennerahastot.fi -verkkopalvelussa.

Maakunnissa järjestetyissä Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman hakuinfoissa tuotiin esille myös Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 – Suomen rakennerahasto-ohjelman rahoituksen hakumahdollisuudet.

Lisätietoa rakennerahastotoiminnasta Itä-Suomessa:

<https://rakennerahastot.soft.ware.fi/web/ita-suomen-suuralue>

Pohjois-Suomi

Yritysrahoitus Pohjois-Suomessa

Yritysrahoituksessa (yrityksen kehittämisavustus ja yritysten toimintaympäristön kehittämisavustus) ohjelmakauden 2014–2020 haut päättyivät 31.10.2021, joten myöntövaltuudet sidottiin suurelta osin jo vuoden 2021 aikana. Vuonna 2022 tehtiin enää yksittäisiä päätöksiä, joihin sidottiin jäljellä olleet myöntövaltuudet. Ohjelmakauden toimenpiteet painottuivatkin käynnissä olevien hankkeiden maksatusten ja muutoshakemusten käsittelyyn. Vuoden 2022 aikana toiminta keskittyi uuden ohjelmakauden valmisteluun, hakujen käynnistämiseen kevään aikana sekä rahoituspäätöksiin loppuvuonna.

Toimintalinjalta 1 rahoitetut yritysrankkeet ovat liittyneet uuden liiketoiminnan kehittämiseen sekä kasvua tukeviin investointeihin valmistavan teollisuuden yrityksissä. Toimintalinjoilta 2 ja 8 rahoitetuissa yritysrankkeissa painopiste on ollut mm. uusien digitaalisten ratkaisujen ja ympäristöystävällisten tuotantomenetelmien kehittämisessä sekä kansainvälisten markkinoiden selvittämisessä.

Yrityksen kehittämisavustusta myönnettiin v. 2022 Pohjois-Suomessa 14 hankkeelle yht. 3,1 milj. euroa:

- Kainuu: 839 385 euroa, 7 päätöstä
- Lappi: 77 130 euroa, 1 päätös

- Pohjois-Pohjanmaa: 2 140 200 euroa, 6 päätöstä
- Keski-Pohjanmaa: 53 620 euroa, 1 päätös

Sosiaalirahaston (ESR) rahoitus Pohjois-Suomessa

Vuoden 2022 aikana Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus rahoitti 51 ESR-hanketta, yhteensä 9,1 milj.€. Uusia hankkeita rahoitettiin kaikkien Pohjois-Suomen maakuntien alueelle kohtalaisen runsaasti: 3,6 milj.€ (21 hanketta) Pohjois-Pohjanmaalle, 2,9 milj.€ (17 hanketta) Lappiin ja 1,7 milj.€ (10 hanketta) Kainuuseen. Lisäksi oli kolme ylimaakunnallista hanketta, yhteensä 0,9 milj.€.

Valtaosa rahoitetuista hankkeista oli REACT-EU:n ESR-rahoitteisia, yhteensä 29 hanketta (5 milj.€). Rahoituksessa painottui digitaalisten taitojen kehittäminen, johon kohdentui 18 hanketta (2,751 milj.€), joista Lapissa rahoitettiin 3, Kainuussa 4 ja Pohjois-Pohjanmaalla 11 hanketta. Hankkeissa edistettiin kaikissa maakunnissa kuntien, opetushenkilöstön ja opiskelijoiden digitaalisia taitoja. Lisäksi Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa tuettiin yritysten ja maahanmuuttajien digiosaamista. Yritysten ja yrittäjien muutoskyvykkyyden lisäämiseen suunnattiin 11 hanketta (2,259 milj.€), joista Lappiin rahoitettiin 3, Kainuuseen 1 ja Pohjois-Pohjanmaalle 7 hanketta. Hankkeissa kehitettiin kaikissa maakunnissa yritysten muutosvalmiutta ja selviytymistä pandemian aiheuttamista vaikeuksista. Kokonaisuudessaan REACT-EU -hankkeet olivat pienehköjä ja nopeasti toteutettavia käytännönläheisiä kehittämishankkeita. Konkreettisia toimenpiteitä toteutettiin kohtuullisen tehokkaasti tiiviillä aikataululla.

Näiden lisäksi jäljellä olevaa rahoitusta suunnattiin erityisesti työllisyshankkeisiin sekä yritysten ja muiden organisaatioiden työhyvinvointiin ja tuottavuuteen. ESR:n toimintalinjan 3 osalta Pohjois-Pohjanmaalla rahoitettiin vuonna 2022 yhteensä 4 hanketta, joihin myönnettiin tukea 808 474 €. Hankkeissa on toimenpiteinä muun muassa työllisyyden edistäminen edelleen sijoittamalla työttömiä henkilöitä ennen kaikkea yrityksiin, työssä jaksaminen ja työn kuormittavuuden vähentäminen sekä vähemmän sukupuolisterootyypisten koulutuspolkujen ja työurien edistäminen. Lapissa rahoitettiin yhteensä 8 uutta hanketta, joihin myönnettiin tukea 1 467 922 €. Hankkeiden sisällöissä korostui muun muassa sosiaalitalous, yhteiskunnallinen yrittäjyys sekä Kemin äkillisen rakennemuutoksen tilanne. Kainuussa rahoitettiin yhteensä 5 uutta hanketta, joihin myönnettiin tukea 1 313 329 €. Hankkeiden toiminnassa painoutuivat opinnollistamisen kehittäminen, osaamisen vahvistaminen työllistymisen edistämiseksi sekä etätyöhön ja johtamiseen liittyvät teemat.

Toimintalinjassa 4 rahoitettiin neljä uutta hanketta, joihin myönnettiin tukea yhteensä 311 134 €. Toimintalinjassa 5 rahoitettiin ainoastaan yksi uusi hanke, johon tukea myönnettiin 263 768 €. Näiden lisäksi useita aiempina vuosina käynnistyneitä hankkeita oli vielä toiminnassa kaikissa maakunnissa, joten ohjelmakauden 2014–2020 toteutus uusine päätöksineen, muutoshakemuksineen ja maksatuksineen oli vielä aktiivisesti käynnissä.

Jäljellä olevan rahoituksen mahdollisimman täysimääräiseksi hyödyntämiseksi huhtikuussa 2022 käynnistettiin loppuvuoden ajalle jatkuva hankehaku, jossa saapuneita uusia hankehakemuksia otettiin kuukauden välein käsittelyyn. Koronapandemia vaikutti vielä alkuvuodesta 2022 hankkeiden toteuttamiseen, mutta rajoitusten ja etätyösuositusten vähentymisen myötä hankkeiden toimintaa pystyttiin suuntaamaan vähitellen myös muuhun kuin etänä tehtävään ohjaukseen ja palveluihin. Tilaisuuksia alettiin toteuttaa enemmän myös lähitapahtumina, mutta hybriditoteutukset näyttäisivät tulleen jäädäkseen.

Keski-Pohjanmaalla Keski-Suomen ELY-keskus järjesti vuonna 2022 kolme ESR-hankehakua rakennerahastokauteen 2014–2020 liittyen. Näiden hakujen tuloksena rahoitettiin kaksi toimintalinjaan 4 osoitettua hanketta. Näissä hankkeissa kehitetään toimintamalleja toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta työelämään siirtymisen tehostamiseksi sekä tukimalleja ammatillisen koulutuksen loppuun suorittamisen tueksi ja opintojen keskeyttämisen ehkäisemiseksi. Toimintalinjoissa 3 ja 5 ei enää uusia hankkeita rahoitettu vuonna 2022.

Maakuntaliitojen rahoitus Pohjois-Suomessa

Lappi

Lapin liitto avasi vuoden aikana kaksi hakua Kestävää kasvua ja työtä 2014–2020 -ohjelmakaudelta, joihin saatiin yhteensä 23 hakemusta. Rahoitusta haettiin 5,1 miljoonaa euroa. Rahoitusta myönnettiin kaikkiaan 25 hankkeelle, joista 6 kpl oli covid-19-pandemiasta toipumiseen varattuja REACT-EU-hankkeita.

Myönnetty rahoitus oli yhteensä 5,2 M€ (mukana edellisen vuoden hakemuksiin myönnettyä rahaa) ja hankkeiden omarahoituksena kertyi 1,3 M€ kunta ja muuta julkista rahoitusta. Rahoitus kohdistui toimintalinjan 2 ja REACT-EU -toimintalinjojen rahoitukseen, toimintalinjan 1 rahoitus oli sidottu aikaisempina vuosina kokonaan. Toimintalinjalla 2 rahoitettiin monipuolisesti kattaus erilaista kehittämistoimintaa mm. elintarviketuotantoon, elämysteknologiaan ja älykkäiden hyvinvointipalveluiden kehittämiseen. Suurimmat yksittäisiin hankkeisiin tehtävät panostukset tehtiin hankkeelle LappiSat-satelliittikeskus - Erityisosaaminen ja tekninen toteutus avaruustoiminnalle, -tieteelle ja –tekniikalle. Älykkään erikostumisen edistäminen kahdella erillisellä hankkeella sai myös rahoituksen. Hankkeilla on suuri merkitys työstää älykkään erikoistumisen strategiaa eteenpäin, koska sillä on merkittävä rooli uuden ohjelman toteutuksessa.

Lapin älykkään erikoistumisen ohjelman painoalat

Covid-19-pandemiasta toipumista edistävissä REACT-EU-hankkeissa digitaalisten palveluiden ja vihreän siirtymän vauhdittaminen olivat usean hankkeen kohteena niin matkailussa ja kunnissa kuin laajemmin yritystoiminnassa. Digitalisaatiota kehittämällä on edistetty myös vähähiilisyttä maakunnassa. Pk-yrityksiä on aktivoitu innovaatiotoimintaan yhteistyössä oppilaitosten kanssa. Lappilaisten yritysten esittämiin ongelmiin ja ideoihin on kehitetty demoja ja pilotteja vähähiilisistä, energiatehokkuutta ja digitalisaatiota edistävästä ratkaisusta.

Pohjois-Pohjanmaa

Pohjois-Pohjanmaan liitossa järjestettiin vuonna 2022 kaksi hakua. Ensimmäinen haku oli auki ajalla 23.5.-30.6.2022, jossa toimintalinjoista olivat avoinna: 1 ”Pk-yritystoiminnan kilpailukyky”, 2 ”Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen” ja 8 ”REACT-EU:n EAKR-toimenpiteet”. Hakemuksia saatiin 16, joista hyväksyttiin 12 hanketta.

Toinen haku oli auki ajalla 1.9-30.9.2022. Toimintalinjoista olivat avoinna 1 ”Pk-yritystoiminnan kilpailukyky” ja 2 ”Uusimman tiedon ja osaamisen tuottaminen ja hyödyntäminen. Hakemuksia saapui 20, joista rahoitettiin 12 hanketta.

Hankkeiden toteutus hidastui merkittävästi koronan aiheuttamien ilmiöiden vuoksi. Hankkeet on saatu toteutettua pääsääntöisesti suunnitellusti pidennetyllä aikataululla. Hankkeet, jotka perustuivat kansainvälisiin kontakteihin, toteutettiin osittain sovelletusti etäyhteyksin. Venäjän hyökkäys Ukrainaan ei aiheuttanut varsinaisesti muutosta ohjelman toteuttamiseen Pohjois-Pohjanmaan liitossa. Kuitenkin miljardiluokan ydinvoimalahankkeen peruuntuminen aiheuttanee tulevaisuudessa kehitysrahoitustarvetta, ei vain Pyhäjoella vaan laajasti koko Pohjois-Pohjanmaalla. Vuonna 2022 käynnistyi 20 EAKR-hanketta; pääpaino hankkeissa oli tutkimus- ja oppimisympäristöjen kehittäminen alueen keskeisillä kehittämisaloilla: metalli, digitaalisuus ja uusiutuva energia. Myös Pohjois-Pohjanmaan matkailustrategian toteutusta tuettiin toimintalinjalla 1. REACT-EU –hankkeita vuonna 2022 käynnistyi 10 kpl. Hankkeet keskittyivät digitalisaation hyödyntämiseen, oppimisympäristöjen kehittämiseen ja matkailun edellytysten parantamiseen.

Kainuu

Kainuun rahoituspäätökset vuonna 2022 kohdistuivat huippu-urheilun TKI-ympäristön kehittämiseen, vihreän siirtymän tukemiseen ja digitalisaation ratkaisuihin. Lisäksi tuettiin yritysten uudistumista ja työelämän laadullista kehittämistä.

Kainuun liitossa TL1:llä tehtiin yksi rahoituspäätös: Kuhmon Kalevalankankaan kehittäminen kalevalaisuuden ja sotamatkailun näkökulmista -hanke, joka keskittyy matkailukohteen jatkokehittämiseen. Kainuun liitto puolsi TL2:lla koko Itä- ja Pohjois-Suomen alueen älykkään erikoistumisen kehittämisen jatkohanketta, ELMO II. Uutena hankkeena käynnistyi AIKA-ekosysteemi, jossa alueen data-analytiikan ja suurteholaskennan ekosysteemiä kehitetään edelleen.

Kainuun liitto teki REACT-EU –haussa myönteisen päätöksen neljän hankkeen osalta. Ampumahiihdon kontti –hankkeessa parannetaan Vuokatin alueen urheiluinfrastruktuuria kehittämis- ja investointiosioilla. Tuuli-voiman rakentamiseen liittyvää liiketoimintaosaamista tuetaan Kainuu Wind –hankkeessa ja Pohjois-Suomen lentoliikenteen kehittymistä tuettiin maakuntien yhteisessä hankkeessa.

Keski-Pohjanmaa

Keski-Pohjanmaan liitolla oli vuonna 2022 avoinna yksi haku Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 rakennerahasto-ohjelmaan, jossa haettavana oli kaikki jäljellä oleva myöntövaltuus (n. 200 000 €). Hakemuksia saatiin kolme. Vuoden 2022 aikana käsiteltiin sekä 5.12.2021 päättyneessä haussa että vuoden 2022 haussa saadut hakemukset. Myönteisen päätöksen sai vuonna 2022 neljä uutta hanketta.

Koronan jälkimainingit näkyivät vielä vuoden 2022 hanketoteutuksessa jatkoaika- ja muutoshakemuksina sekä muutospäätöksinä käynnissä oleviin hankkeisiin, koska kaikkia hankesuunnitelman mukaisia toimenpiteitä ei voitu pandemian takia toteuttaa suunnitellusti tai ne viivästyivät.

Toimintalinjalla 1 rahoitusta suunnattiin IT-yrittäjyyden edistämiseen Keski-Pohjanmaalla, kohderyhmänä erityisesti nuoret IT-alan opiskelijat. Alueellisena uutena avauksena taiteen ja kulttuurin alalle luodaan matalan kynnyksen public/private partnership -toimintamalli ja polku taiteen ja kulttuurin harrastus- ja yhdistystoiminnasta kohti kaupallisuutta ja yrittäjyyttä. Hanketoimin lisätään myös keskipohjalaisen matkailun yhteisnäkyvyyttä ja vetovoimaa kehittämällä matkailukohteiden tavoitettavuutta.

Toimintalinjalla 2 käynnistyi yksi hanke. Digi-projektien etujen mittaaminen on yrityksille usein vaikeaa. Digi2B -Digitalisaatio bisnesajurina hankkeella vastataan tähän haasteeseen luomalla tiekartta ja malli yrityksille digitalisaatioprojektien vaatimien resurssien ja potentiaalisen tuoton arviointiin liiketoiminnassa.

Toimintalinjalla 8 ei Keski-Pohjanmaan liiton rahoittamana käynnistynyt enää uusia hankkeita vuonna 2022.

Lisätietoa rakennerahastotoiminnasta Pohjois-Suomessa:

<https://rakennerahastot.soft.ware.fi/web/pohjois-suomen-suuralue>

Valtakunnallinen toiminta

ESR:n rahoituksesta noin 25 % käytetään valtakunnalliseen toimintaan. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla kaikki rahoituspäätökset tehdään ministeriössä, työ- ja elinkeinoministeriön ja opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonaloilla rahoituspäätösten tekeminen on delegoitu nimetyille rakennerahasto-ELY-keskuksille. Toimintalinjalla 3 valtakunnallisia toimenpidekokonaisuuksia on yhdeksän, toimintalinjalla 4 näitä on kuusi ja toimintalinjalla 5 vastaavasti kolme toimenpidekokonaisuutta.

Valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla edistetään rakennerahasto-ohjelman sellaisten keskeisimpien tavoitteiden saavuttamista, joissa pidetään tärkeänä tuoda esille valtakunnallista näkökulmaa ja toimien levittämistä. Joissain tapauksissa valtakunnallisilla toimenpidekokonaisuuksilla on eri puolilla Suomea aluekoordinaattoreita, jotka tehostavat ja koordinoivat toimintaa omalla alueellaan. Hankkeilla voi olla myös osahankkeita eri puolilla Suomea. Valtakunnallisilla toimilla selvitetään mahdollisia työnteon tai opiskelun esteitä, lisätään työnteon ja opiskelun kannustavuutta ja monimuotoisuutta, kehitetään palveluja syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä selvitetään mahdollisesti tarvittavia muutoksia päätöksenteon ja lainsäädännön tueksi. Hanketoiminnalla pyritään pysyvän muutoksen aikaan saamiseen toimintatavoissa ja kehittämistrakenteissa sekä edistetään ihmisten yhdenvertaisia mahdollisuuksia hyödyntää mahdollisimman tasalaatuisia palveluita eri puolilla Suomea.

Valtakunnallisella toiminnalla edistetään työntekijöiden ja työnantajien kohtaantoa luomalla keinoja, joilla organisaatiot saavat tarvitsemaansa osaavaa työvoimaa. Tällöin huomioidaan niin kotimaassa kuin ulkomailakin olevat työntekijät ja työorganisaatioiden työntekijöille asettamat erityistarpeet. Toiminnalla edistetään myös Suomessa asuvien henkilöiden työllistymistä muualle Eurooppaan. Toiminta sisältää EURES-palvelun kehittämistä osana TE-palveluita. Kotimaisissa rekrytoinneissa hyödynnetään muutosturvaa entistä nopeamman työstä työhön siirtymisen varmistamiseksi. Tämä edellyttää TE-palvelujen kehittämistä ja muutosturvaan liittyvän osaamisen laajentamista, jotta irtisanovan ja rekrytoivan yrityksen kohtaaminen helpottuisi. Myös eri oppilaitosten mahdollisuuksia parantaa opiskelijoidensa työllistymistä ja tarjota työelämän tarvitsemaa työvoimaa kehitetään valtakunnallisia toimintamalleja luomalla, jotta edistettäisiin opiskelijoiden tasa-vertaisia mahdollisuuksia. Työelämälähtöisiä erikoistumiskoulutuksia suunnitellaan erityisesti kasvu- ja rakennemuutostilanteisiin.

Vaikeasti työllistyville henkilöille kehitetään nopeampia, yhtenäisempiä ja helpompia palveluprosesseja. Oleellista on toimintatapojen ja palveluiden kehittäminen yhdessä kohderyhmien ja sidosryhmien kanssa. Päämääränä on edistää heikossa työmarkkina-asemassa olevien siirtymistä avoimille työmarkkinoille ja edistää monialaisen palvelun tuloksellista toimintaa koko maassa.

Haasteellisessa työmarkkina-asemassa olevien yksi ryhmä ovat maahanmuuttajat, joiden kotoutumispalveluita ja –prosesseja kehitetään hanketoiminnalla. Hankkeissa edistetään niin maahanmuuttajien itsensä kuin maahanmuuttajia työssään kohtaavien henkilöiden osaamista ja monitoimijaisien verkostojen kehittämistä.

Paikallista ja alueellista kotoutumista edistävää kehittämistyötä tekevät seitsemän alueellista koordinaattoria, jotka työskentelevät ELY-keskuksissa eri puolilla maata. Samoin edistetään valtakunnallisen kotoutumisen palvelumallin kehittämistä ja Kotouttamisen osaamiskeskuksen työn jalkauttamista. Suosituksia palvelujärjestelmän kehittämiseksi on koottu kolmeen julkaisuun:

- Kotoutumisen alkuvaiheen palvelukokonaisuutta kehittäneiden pilottihankkeiden tulosten mallinnus
- Kotoutumiskoulutuksen jälkeistä nivelvaihetta kehittäneiden pilottihankkeiden tulosten mallinnus
- Pidempään työttömänä tai työmarkkinoiden ulkopuolella olleiden maahanmuuttajien palveluita kehittäneiden pilottihankkeiden tulosten mallinnus, joka sisältää kustannushyötyanalyysiä työllistämishankkeista

Myös maahanmuuttajien aikaisemmin hankkiman osaamisen tunnustamisen ja tunnistamisen valtakunnalliset periaatteet edistävät työllistymistä ja jatko-opintoihin pääsyä.

Osallisuutta, hyvinvointia ja työ- ja opiskelukykyä lisätään syrjäytymisen ehkäisemiseksi pääsääntöisesti poikkihallinnollisilla toimilla, joilla mm. edistetään viranomaisten ja muiden toimijoiden yhteistyötä. Nuorille ja ikääntyneille suunnattuja palveluja uudistetaan ja kehitetään erilaisia tukitoimia. Hallituksen sote-uudistusta tukemaan on tuotettu osallisuutta edistävä hallintomalli. Se on valtakunnallisten ja alueellisten hankkeiden tuloksista koottu laaja synteesi jossa esitetään malli siitä, kuinka osallisuutta edistäviä toimintatapoja juurrutetaan palvelujärjestelmän rakenteisiin.

Työelämän kehittämiseen tähtäävillä hankkeilla parannetaan mikro- ja pk-yritysten tuottavuutta ja niiden osaamisresurssien tehokkaampaa käyttöön ottoa. Mm. kehittämällä menetelmiä ja toimintamalleja työpaikojen ja työterveyshuoltojen käyttöön voidaan tukea osatyökykyisten varhaista tukemista, työssä pysymistä ja työhön paluuta. Osittaista työkykyä hyödynnetään mukauttamalla työtehtäviä tai olosuhteita, täydentämällä ammatillista osaamista tai kouluttamalla uudelleen sekä kuntouttamalla. Valtakunnallisen toiminnan tuloksena esimerkiksi kaikissa maakunnissa toimii nyt työterveystoimijoiden moniammatillinen yhteistyöryhmä, joka tekee yhteistyötä muiden sote-toimijoiden kanssa työikäisten palveluita kehittäen.

EAKR:n perusrahoituksesta (pl. harvan asutuksen erityisrahoitus) 10 % varattiin valtakunnalliseen toimintaan, jota päätettiin toteuttaa Tekesin hallinnoiman INKA – innovatiiviset kaupungit –ohjelman kautta. Ohjelman tavoitteena oli synnyttää korkeaan osaamiseen perustuvia kilpailukykyisiä yrityksiä ja siten vauhdittaa innovaatiokeskittymien syntymistä Suomeen. Ohjelmaan valittiin viisi teemaa (biotalous, kestävät energiaratkaisut, tulevaisuuden terveys, älykäs kaupunki ja uudistuva teollisuus sekä kyberturvallisuus) ja niille vetovastuussa olevat kaupunkiseudut.

Vuoden 2016 loppuun mennessä Tekes (nykyinen Business Finland) oli myöntänyt EAKR:n valtakunnallisesta rahoituskehiksestä julkista rahoitusta yhteensä n. 22 milj. euroa 71:lle hankkeelle. Uusia myöntöpäätöksiä ei sen jälkeen ole enää tehty, sillä osana Sipilän hallitusohjelmaan sisältyneitä leikkauksia myös INKA-ohjelman rahoitus päätettiin lopettaa, mutta jo käynnistyneet hankkeet toteutetaan suunnitellusti. INKA-ohjelmasta laadittiin v. 2017 tulevaisuussuuntautunut loppuarviointi. Osa (40 milj. euroa) käyttämättä jääneestä EAKR:n valtakunnallisesta kehiksestä kohdistettiin kasvuyritysten rahoituksen saatavuutta parantavaan Suomen takausohjelmaan.

Lisätietoa valtakunnallisista teemoista:

<https://rakennerahastot.soft.ware.fi/web/valtakunnalliset-teemat>